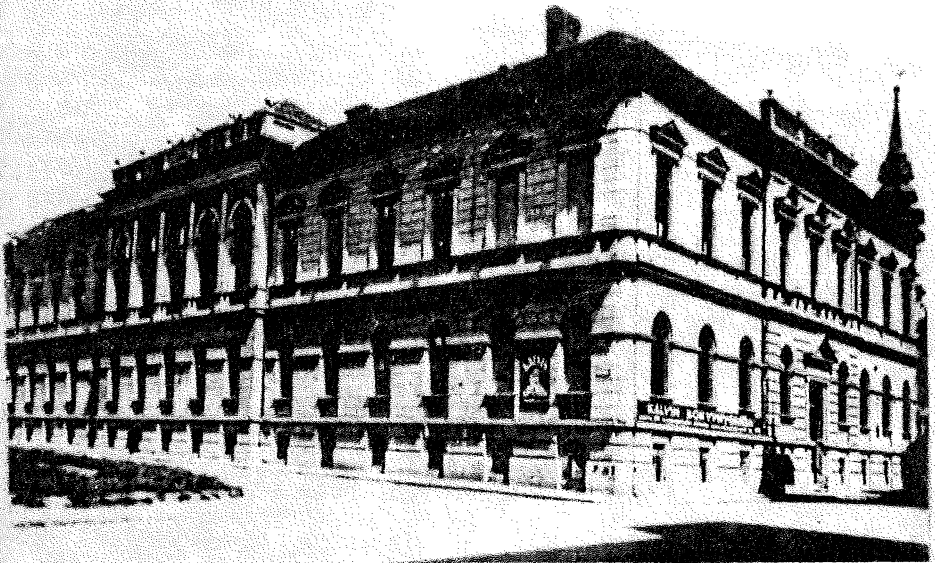

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

Tizennegyedik évfolyam
2003. augusztus

8

Tartalom

Tanulmány

- Boross Géza: Szószéki küzdelem a társadalmi devianciák ellen. VII. részlet.
A népszerűségökkenés (abortusz) mint homiletikai probléma 395

Vasárnapi prédikációk

- Büttösi János: Jertek, építsük meg Jeruzsálem várfalait! Nehémiás 2,17 400
Domahidi Béla: Életnek beszéde. Filippi 2,16 404
Fazakas Sándor: Felette nagy titok. 2Korinthus 5,17 406
Pungur József: Jézus-vonzás. Máté 19,16 409

Prédikációk újkenyér ünnepére

- Lőrincz József Tibor: Szánakozom a sokaságon... Márk 8,1-9 413
Rác István: Átok, vagy ígéret? 1Mózes 3,19 414
Zsargó János: Fel ne fuvalkodjék a te szíved. 5Mózes 8,10-14 416

A Genezáret partján

- Büttösi János: Három haza szolgálatában. (Részletek). 419

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliórára:

- Móra László Tibor: Arcképek a Bibliából. Nátánael – a Krisztusra
rácsoálkozó hívő. János 1,46-52 434

Rádioprédikáció:

- Adorjáni László: Isten forrása. 2Mózes 17,1 436

Keresztelési igehirdetés:

- Darai Sándor: A gyülekezet jövője a gyermek. Márk 10,14 437

Esketési igehirdetés:

- Balászné Kiss Csilla: Elküldi azokat kettőnként... Lukács 10,1 438

Temetési igehirdetés:

- Kiss Csaba: Fiaim elszakadtak tőlem. Jeremiás 10,19-20 440

- Versek öregek vasárnapjára 442

A borítólapon a nagyváradi Lorántffy Zsuzsanna Református Kollégium

Hátlapon

Lukáts Márta: *A búzaszem imája* c. verse

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
400079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.
Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Olvasószerkesztő: Sztranyiczki Mihály
Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea
ISSN 0254-4458

Tanulmány

Boross Géza

Szószerzési küzdelem a társadalmi devianciák ellen*

(VII. részlet)

3. A népességsökkenés (abortusz) mint homiletikai probléma

3.1. A homiletikai szituáció

A mai magyar társadalom egyik legfeltűnőbb deviáns jelensége az egyre ijesztőbb népességsökkenés. A családtervezés, a fogamzásgátlási technikák, a művi terhesség-megszakítások (abortusz) gyakorisága következtében egyre csökken az élve született gyermekek száma. Társadalmunk egyre inkább az öregek és középkorúak társadalma. Nemzetünk sorsának felelős őrállói a század első évtizedei óta verik félre a harangokat. Példának okáért Török István 1939-ben ezt írja egyik dolgozatában: „Országos viszonylatban statisztikailag kimutatható szaporulathiány már is ijesztőbb arányú, mint a legvéresebb háború pusztítása, de a számbeli pusztulásnál még sokkal messzebb ér az egyke lélki kára, hogy csak egyet említsünk: az egykés familia szokta adni szociáletikai szempontból a legértéktelebb emberanyagot.” A problémával újra meg újra foglalkozik Ravasz László. A harmincas évek elején, 1933-ban a Nyugat c. folyóirat ankétot rendezett a problémáról, melyet – többek között – ilyen tekintélyek, mint Illyés Gyula, Babits Mihály és Fülep Lajos helyeztek mikroszkóp alá. Fülep Lajos egyenesen ezt mondotta: „A kérdés... mindnyájunk életébe vág, mindnyájunk bőrét égeti, *ívölteni kellene kinunkban* (kiem. tőlem) és kétségbeesésünkben...” De utalhatunk itt a kérdés olyan prófétáira is, mint amilyenek a két világháború között Kákicsi Kiss Géza és Csikesz Sándor voltak. A hatvanas-hetvenes években a Demográfia c. folyóirat foglalkozik sorozatosan témáinkkal.

És ma? Az 1997-es felmérések szerint 1910 és 1995 között tíz és fél millió népünk félmillióval fogyott. 1900-ban létszámunk 10 millió 776 000 volt, 1995-ben 10 millió 212 000. A számítások szerint 2000-re, tehát az ezredfordulón 600 000-rel leszünk kevesebben. 2020-ban 2 és fél millióval, 2040-ben 4 millióval lesz kevesebb a határainkon belül élő magyar nép száma. A Nemzetközi Valutaalap és a Világbank hitelt érdemlő előrejelzései szerint a 21. században 6–7 millió lesz hazánk magyarságának létszáma. Ezért egyáltalán nem túlzás, amikor prófétáink, szociológusaink és biológusaink „biológiai gerincmegropanásról”, olyan „vegetációról” beszélnek, melyekből a feltámadás lehetetlen. Ezek az adatok világosan bizonyítják, hogy „önpusztító” nemzet vagyunk. S mindehhez, ahogyan arra Hegedűs Loránt március 15-i ígíhírdetésében rámutat, a lelki depresszió rettenete járul. Ugyancsak az ő szavaival jellemezhető a legtalálóbban az a helyzet, ami számunkra „homiletikai szituáció”: „Nyilvánvaló, hogy ha egy alig több mint tízmillió lakosú országban ötmillió abortusz van egy emberöltő alatt, az csak az égre kiálthat. Ilyen nem volt az egész világtörténelemben még soha. Ez nemzetpusztítás. Aki ezzel kapcsolatban akármilyen nyomorra hivatkozik, hazudik... Semmi néven nevezendő indok nincs ahhoz, hogy gyermekeinket és népünket az ötmillió abortusz után tovább gyilkoljuk. Azt látjuk, hogy itt társadalmi strukturálódások, társadalmi

---

* Bp. 1999.

institucionalizálódások, társadalmi beidegződések és társadalmi változhatatlanságig cementeződő vélemények vannak, amelyeket közös fellépéssel lehetne megingatni.”

Íme ebben a szituációban funkcionál a szószék! Íme ebben a helyzetben hangzik a keresztyén (keresztény) szószékekről Krisztus evangéliuma, Isten üzenetének kommunikálása, a Szentírás permanens magyarázata. A kérdés az, jól történik-e? Azaz tekintettel van-e erre a világhelyzeten belül is speciális magyar helyzetre, amelyben élünk? Miért kell tekintettel legyen?

Van-e a Bibliának s a Biblia által ma is hozzánk szóló Istennek üzenete a gyülekezethez – népünk sorsára, jövődjére tekintettel?

3.2. A kerygma

3.2.1. A népességsökkenés (abortusz) ellen folytatott szószéki küzdelem első lépése annak a bibliai igazságnak a proklamálása, hogy a népességszaporulat *Isten akarata*. „Szaporodjatok és sokasodjatok...” mondta Isten az első embernek a teremtés hajnalán (Gen 1,28). Istennek ez a parancsa ma is érvényes. Éspedig napjainkban elsősorban az önpusztító nemzetekhez szól, a gyermeket vállalni nem akaró társadalmakhoz, a kihalásra ítélt népekhez és családokhoz. Meg kell értetni a reánk hallgató gyülekezettel, hogy Isten eme mandátuma ellen tudatosan lázadni, azt kényelmi, hedonista megfontolásokból félretenni bűn. Nyilvánvaló lázadás Isten akarata ellen. Isten akarata érvényességének dokumentálására és illusztrálására bátran használjunk fel minden rendelkezésre álló intellektuális és emocionális argumentumot az irodalomból, a pszichológiából, orvostudományból. Mutassuk be, hová vezet a gyermekellenesség a házasságban és a társadalomban! Ugyanakkor az érem másik oldalát is! Fejtsük ki a Zsolt 90,1 ki nem aknázott homiletikumát! Mi minden van ebben az egyetlen empirikus és nem projekciós hitvallásban: „Uram, Te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre!” Nyilvánvaló, hogy erre az istentapasztalásra csak úgy lehet szert tenni, ha egyik nemzedék követi a másikat, éspedig nemcsak biológiailag, hanem hitben is. Isten kijelentő munkája, dicsőségének megmutatása, az ő méltán és egyedül megérdemelt tisztelete nincs egyetlen nemzedékhez kötve, nem lehet kisajátítani, redukálni egyetlen nemzedék idejére. Isten tisztelete nemzedékről nemzedékre folytatódó alapvető antropológiai tevékenység. Ezért nemcsak liturgiai alkatrészekre, szent helyre, szent időre, szent edényekre, szent énekekre, szent mozdulatokra, hangszerekre, terítőkre, tanítókra és tanításokra van szükség, hanem „liturgusokra” is, Isten tiszteletét gyakorló laikusokra, engedelmes, Krisztust követő hívő emberekre. Újabb és újabb nemzedékekre. A népességsökkenés elleni szószéki küzdelemben először ezt kell dekódolhatóvá, „élménnyé”, érthetővé tenni.

3.2.2. Másodszor azt a bibliai igazságot, hogy az *anyaméh Isten műhelye*. „Mielőtt az anyaméhben megalkottalak, már ismertelek” – mondja Isten Jeremiás prófétának (1,5). De erre utal az angyal szózata is Józsefhez: „József, Dávidnak fia, ne félj magadhoz venni Máriát, a te feleségedet, mert ami benne fogantatott a Szentlélektől van az...” (Mt 1,20). Ugyanerre a Zakariás paphoz intézett mennyei prófécia: „...és betelik Szentlélekkel még az ő anyjának méhétől fogva...” (Lk 1,15) Az anyaméhben tehát Isten munkálkodik az Ő Lelke által s végzi a predestinatio ad salutem mellett a predestinatio ad munust is. Az anyaméhbe beavatkozni durva emberi módon annyi, mint tönkretenni Isten munkáját. Érdemes ezen a ponton Luther híres mondását idézni: „Atyám és anyám sosem gondolták, hogy egy doktor Luther Mártont hoznak a világra. Ez egyedül Isten teremtő műve, amibe mi nem tekinthetünk bele.”

3.2.3. A harmadik bibliai üzenet ami szinte feledésbe ment, az, hogy az *anyaméh gyüimölcse jutalom*. Minden gond, törődés, bajlakodás, a neveléssel együttjáró vesződés ellenére is „jutalom”, azaz a gyermek áldás és nem átok. Annak ellenére, hogy vannak rossz, gonosz gyermekek is, akik csak keserűséget jelentenek szüleiknek, környezetüknek, a gyermek mégis Isten ajándéka. „Jutalom”, azaz Isten pozitív reagálása a szülők gondolkodására, hitére, Istennek kedves életvitelére. A gonosz gyermek kivétel, aki erősíti a szabályt.

A gonosz gyermek annak a jele, hogy a bűn is beleavatkozik Isten műhelyébe (Zsolt 51,7). De nem ez a szabály! Nem ez a rend! Nem ez a normális. Hanem az, hogy „jutalom”. Amilyen jutalom volt az újra megtalált József az öreg Jákób számára (Gen 46,29–30).

3.2.4. Mikor legitim (megengedett) a gyermekáldás el nem fogadása? Van-e olyan indok, amire hivatkozással lehet élni a fogamzásgátlás eszközeivel, vagy a nem kívánt, ill. ajánlatos terhesség-megszakítással? A református teológia tanítása szerint vannak ilyen indokok (indikációk). Ezek a következők: 1. *Biológiai indikáció*. Ebben az esetben a születendő gyermek az édesanya életét veszélyezteti. Ilyenkor kell dönteni, szabad-e a születendő gyermeket árvává, a férjet özvegyé tenni a magzat életének védelmére hivatkozva? 2. *Pszichiatriai indikáció*. Erről akkor beszélünk, amikor a terhesség súlyos idegbetegségeket vált ki az édesanyában (depresszió, öngyilkossági kísérlet). 3. *Szociológiai indikáció*. Ez akkor szempont, amikor bizonyosnak látszik, hogy a születendő gyermek felnevelése az anya testi-lelki erőit felülmúlja. Pl. a várandós anya még kiskorú, akinek sem önálló lakása, sem havi javadalma, de élettapasztalata sincsen elegendő. 4. *Eugenetikai indikáció*. Erről akkor van szó, amikor az anya elmebeteg vagy beszámíthatatlan, vagy olyan károsodást szenvedett az anya is, gyermeke is, ami lehetetlenné teszi, hogy egészséges gyermek jöjjön a világra. 5. *Etikai indikációról* pedig akkor beszélhetünk, amikor az anya nemi erőszak következtében esett teherbe. Ilyenkor mindig az anyának kell meghoznia a döntést. Ezekről a kérdésekről is nyíltan beszélni kell a szószéken.

3.2.5. Végül is azonban világossá kell tenni, hogy a népességszaporodásért nemcsak az egyes család, nemcsak a keresztyén (keresztény) család, hanem a nem keresztyén (keresztény) társadalom is felelős. A társadalomnak védeni, segíteni, támogatni kell a gyermekszaporulatot. A társadalomnak nemcsak nagy szavakkal, ígéretekkel kell gyermekbarát, gyermekvédő, gyermeksegítő társadalomnak lenni, hanem gyakorlatban is. A társadalom e felelősségéről a szószéken is beszélni kell.

Íme e témával kapcsolatos kéryigma alapvonalai.

3.3. Paradigmák

3.3.1. A népességszaporodás elleni homiletikai küzdelem egyik paradigmája, éspedig a bibliai parrhezia (profétai bátorság) szempontjából, Csikesz Sándor kiscsányoszrói temetési igehirdetése. Ezt az igehirdetést a kortárs szemtanú, Kodolányi János így örököltte meg: „Fiatallal menyecskét temetett egyszer, virágjában halt meg, sírba vitte a rozs-szul sikerült magzatelhajtás. Csikesz a sír mellett állva fennhangon tetemre hívta a halott anyját, napát, ángyát, minden vénasszony rokonát, aki ott állott e koporsó mellett s ormánsági szokás szerint virágos szavakkal siratta el a halottat. A gyászoló gyülekezet megdermedt az ostromzó szavak hallatára. Csikesz ijesztő volt, ha fölemelte éles, harsányan zengő, hatalmas hangját. Harci kiáltás volt a szava, dobok és kürtök riadását túlhangzó, rettentő szózat. Most végigharsant a temető sóhajtozó fái alatt, a fejfák néma seregén: – Siratjátok, pedig tudjátok, kik ölték meg. Kik a gyilkosai. Jajgattok, pedig

tudjátok, miért halt meg ilyen fiatalon. – Föl is gyűjtötták Csikesz szénáját.” Íme a népességcsökkenés elleni „szószéki” küzdelem profétikus, direkt, konkrét formája.

3.3.2. A népességcsökkenés elleni szószéki küzdelem másik klasszikus paradigmája Muraközy Gyula, *Az evangélium törvényjavaslata a gyermek jogairól* c., a Mk 9,13–16 alapján 1938. november 20-án a Kálvin téri templomban mondott prédikációja. Ez a prédikáció azért igen tanulságos, mert egyszerre profétikus és tanító beszéd. Egyrészt bátran kimondja, amit ki kell mondani, másrészt nemcsak vádol, hanem argumentál, elgondolkoztat. Így egyszerre ébreszti a gyülekezetet s a gyülekezet által a korabeli magyar társadalom lelkiismeretét. Íme néhány részlet a hatalmas igehirdetésből: „...a mi Urunk Jézus néhány mondatában egy új evangéliumi törvényjavaslatot terjeszt a nemzet elé, amelynek a címe: *A gyermek jogai a magyar életben...* Száz megvalósítható parancs és javaslat van Jézus Krisztus királyi kiáltványában... az első ez, *joga van a gyermeknek az élethez, joga van megszületni. Engedjétek a gyermeket jönni* – mondotta Krisztus. Mennyi irtózatos bűnbe kerül, mennyi aranyat tékozolnak arra, hogy egy gyermek *ne* szülessék a világra. Ezek a gyermekek, ezek a legázolt életcsírák (!), letépt rügyek (!) azért mégis élnek valahogy. A lelkiismeret homályos világában (!), mint láthatatlan bosszú sereg élnek. A gyermektelen vagy a pusztuló társadalmak arcán elnémítják a nevetést, koravénné teszik az asszonyokat, vádolva visszajárnak magánosan, elhagyottan szenvedő öregek homályos szobáiba, sőt az egyetlen testvért, aki közülük megszületik, elsápasztják, szomorúvá és koravénné változtatják. Az ilyen társadalmak fáradtak, csüggedtek, mintha láthatatlan koporsókat hordanának a vállukon. Isten az életnek, a gazdagodó, a növekedő életnek az Ura, aki szereti az élet sokszorozódását... Azért teszi búbajossá a májust, azért áldja meg új erővel a fiatalasszonyt, aki gyermekét táplálja, azért párnázza ki gyöngéden a kicsiny madárfióka fészket, azért teszi csodálatos széppé a virágzó almafát, a cseresznyefát, mert Isten örül az életnek. Akarja az életet, megáldja, kedvét leli benne. A másik joga a gyermeknek – folytatja igehirdetőnk – *a helyhez, az otthonhoz, a lakáshoz való joga...* Az Úr Jézus Krisztus szava ítéletté válik akkor, amikor az ő kicsiny seregét bántják vagy üldözik. Óh mit szól ha végigjár egy nagyváros utcáin, amelynek kapuira ki van írva: »ide csak gyermektelen házaspárokat fogadunk fel«. Ha hallja azoknak a családoknak a keserű panaszát, akiket három vagy négy gyermekkel nem fogadnak el egy bérházban, mert a szomszédok nem tűrik a gyermeksírást vagy játszó seregek nevetését... A legnagyobb feladat, hogy az állam, a törvényhozás ne egyes embereket lásson, hanem *családokban gondolkozzék*. Otthonokat építsen, amelyek hangosak a játéktól, gügyögő gyermeksztótól, hajlékokat, amelyek nem az élet siralomházai, hanem kicsiny emberpalánták növekednek fel bennük, amelyekkel tele lehet ültetni egész az egész magyar földet.

És íme egy újabb törvény: *joga van a gyermeknek a testvérekre...* A mi társadalmunk (!) nem gyermekellenes, hanem *többgyermekellenes*. Az egész berendezésünk, adózásunk a sokgyermekes családot sújtja. Ha egyszer Jézus belép a törvényházba, akkor olyan törvények születnek ott meg, amelyek segítik, emelik a sokgyermekes családot, mert Krisztus nem azt gondolta, hogy ezt az egyetlenegy, ezt a féltve őrzött kis élő idegen istent engedjétek hozzám, hanem a gyermekeket (!). A gyermek olyan `mint a fűszál, magában nem élhet... *Sokgyermekes nemzet lehet csak Krisztus nemzete...*”

Igehirdetőnk ezután arról beszél, hogy a gyermeknek joga van a szüleihez is, de legfőképpen joga van Krisztushoz. Így érkezik el a prédikáció végén a döntésre híváshoz, mondván. „Engedjétek hozzám a gyermekeket, ebben a parancsban az van: *szülők, térjete meg és a szíveteket változtassátok meg!*” A prédikáció egy nagy vízióval zárul: „Az új Magyarország... a gyermekeknek az országa lesz, mert Jézus Krisztusé lesz.”

3.3.3. A harmadik paradigma amit ugyancsak érdemes szemügyre venni, dr. Joó Sándor 1958. május 4-én „Édesanyák” c., az 1Sám 1,9–11 alapján mondott pasaréti, anyák napi igehirdetése. A gyülekezetet tanító és lelkigondozó igehirdetés modellje ez a prédikáció. Módszere a református Rembrandtól tanult fény–árnyék szószéki alkalmazása. Azaz a prédikáció elején bemutatja posztmodern korunk felfogását az anyaságról, gyermekszülésről. Azután ezzel a felfogással, Anna története alapján, az Ige tanítását konfrontálja. Íme néhány részlet: „Huxley Szép új világában, ahol már lombikban gyártják, vegyi úton az embereket, a legnagyobb szégyen az anyaságról beszélni, a leg-erkölcstelenebb szó, amire minden jól nevelt leány fülig pirul, ha netán meghallja azt, hogy édesanya. Nos, itt még nem tart a modern emberiség, de ott már igen, hogy a női ideál mind a nők, mind a férfiak szemében ma már nem az anyaság. Kikent-kifent dáma-ként csillogni jobban szeretne a modern női társadalom, a világ szerinti asszony, mint anyává lenni. A modern kor asszonya gyakorlatilag megveti az anyaságot, túl terhes, unalmas, szimpla, fantáziátlan már számára a házimunka. Az egyenjogúsítás eszméjétől hajtva abban is utánozni akarja a férfit, hogy nem szül, vagy ha mégis muszáj, hát legfeljebb egyet, inkább gyilkol. Mert a gyermekáldás anyáatok...”

„Isten ígéje arra tanít, hogy tanuljunk meg fennköltebben, szentebbül gondolkodni az anyaságról. Mégpedig mindenekelőtt az asszonyok. Igen, az asszonyok, úgy, hogy ne féljenek tőle, ha Isten ajándéka, akkor egészen bizonyosan az Ő különös védelme, oltalma alatt is áll... Azt mondtam az előbb, hogy tanuljunk meg fennköltebben, szentebbül gondolkodni az anyaságról, mégpedig mindenekelőtt az asszonyok. De a férfiak is! Fiúk az iskolában, férfiak a társadalomban (!) ne engedjétek, hogy a jelenlétetekben az anyaságot gúnyoló, mocskoló szavakkal, tréfákkal beszéljenek a női nemről...”

S végül a befejezés, a szociáletikai kitekintés: „Még csak egyet: Ennek az édesanyának, Annának az egész nép (!) jövő sorsára nézve nagy jelentősége van... Pusztulásnak indult egy nép, egy asszony pedig csendben imádkozik és olyan gyermeket kap Istentől, akinek a révén egy egész kornak a képe változott meg... Egy hívő édesanya csendes imádsága, meg az a fáradozása, mellyel a gyermekét Istennek szánva nevelte – történelemformáló tényezővé lett Isten kezében...”

Textuárium: Gen 1,20; 1Sám 1,9–11; Zsolt 90,1; 127; 128; Jer 1,5; Márk 9,13–16.

Vasárnapi prédikációk

Bütösi János

Jertek, építsük fel Jeruzsálem várfalait!

Alapige: Nehémiás 2,17

Bibliaviasás: Ezsdrás 4,11–5,2

„Mert nem félelemnek lelkét adott nekünk az Isten, hanem erőnek, szeretetnek és józanságnak lelkét.” (2Tim 1,7) Amikor néhány évvel ezelőtt, a III. Magyar Református Világtalálkozóhoz eligazító Igét kerestünk, akkor az én szívemben ez az Ige zengett. Valahogy úgy éreztem, hogy hasonló a mi helyzetünk a nehémiási, eszdrási időkhöz. Negyven évnek a rettenetes pusztítása után a Magyarországi Református Egyház várfalait is rések éktelenítették, ledőlt sokfelől a várfal, és nincsen fontosabb feladatunk, mint megépíteni az ősi várfalakat, egyházunknak a védbástyáit, és felkészülni új templom, új lehetőségek megtételére. Aztán a többség úgy döntött, hogy a 90. zsoltár első versét választjuk vezérigének: „Uram, te voltál hajlékunk nemzedékről nemzedékre.” Azonban az utóbbi napoknak, heteknek, talán hónapoknak a levélváltásai, amelyek megindultak politikai síkon is, egyházi síkon is, főképpen a romániai és a magyar vezetők között, újból ezt az Igét húzták alá a szívemben, és azt a meggyőződést, hogy valami nekünk éppen ma, a világtalálkozó az előestéjén, a küszöbén, meg kell tanulnunk azért, hogy a világtalálkozó hiteles bizonyyságot tegyen az élő Istenről.

Gondolom, hogy a háttér mindnyájatok előtt világos. Ezékiel könyvét olvassuk mostanában – és az én Karason Dezső barátom, aki itt ül, itt hallgatja ezt az ige hirdetést, kimutatta azt, hogy 573. október 23-án történt az, a város elestének a 14. évfordulóján, és a nép fogságba hurcoltatásának a 25. évfordulóján, hogy Isten megragadta ezt az Ezékiel prófétát és elvitte Jeruzsálembe, megmutatta a mintát, amelyre meg kellett építeni majd az új templomot és az új Jeruzsálemet, s a prófétának hirdetni kellett ezt az üzenetet az egész népnek. Nos, hozzá is fogtak az építéshez, mert Círus király idejében elindulhatott az építkezés. Isten a pogány királyoknak is Ura, Isten hatalma és szuverén ereje irányítja a történelmet, és ez a Círus egyszerűen eldöntötte azt, hogy „zsidók, letelt a 70 év, vissza!”. Nem tudta azt, hogy a Jeruzsálem újjáépítését így mondotta el Jeremiás próféta. Ezek elmentek, visszavitték a régi edényeket, s megindult az újjáépítés. Mint egy ember állottak bele – mondja az Írás – az újjáépítés munkájába, nem olyan ímmelámmal, mint ahogy mi csináljuk a magyar újjáépítést mostan, és a lelkesedésnek nem volt határa. Azonban, drága testvéreim, jó lesz, ha megjegyezzük, amikor Isten munkába áll, a gonosz is munkába áll. Amikor felgyulladnak a tüzek Isten oltárán, akkor megindulnak az ellentámadások is, hogy megakadályozzák Isten munkáját. Így volt ez régen, így van ez ma is.

A próbálkozásokban három utat mutat meg nekünk Igénk, amelyre jó lesz, ha nagyon figyelünk, különösképpen most, ebben a templomban ülök. Mert ahhoz, hogy mi eligazodjunk az utóbbi heteknek a politikai és egyházi zűrzavarában, ahhoz nekünk Isten Igéjéhez kell térnünk, mert ott találjuk meg egyedül a mi eligazításunkat és reménységünket.

Első próbálkozás

Az első próbálkozás az volt, hogy elérmisszék a népet az építkezéstől. Olvassuk, hogy ez jóindulattal indul: odamennek ezek a samaritánusok, akiket letelepítettek, más

fajtájúak voltak tehát, mint a zsidók, s azt mondják, hogy építsünk együtt! De jól figyeljétek meg, hogy milyen módon is mondják ezt! „Mert mi is a ti Istenetekhez folyamodunk.” Mi is a ti Istenetekhez! Gyanús az olyan ökumenizmus, amelyikben két isten van. S ezek jól tudták, hogy a mi Istenünk nem az, aki titeket megszabadított, az a ti Istenetek. Isten népének mindig világosan látni kell azt, hogy egy az Úr! Csak akkor tudunk együtt menetelni, hogyha egy az Istenünk, és a titkos istenek: bálványok.

Meg kell tisztulni ahhoz, hogy az egy Istent szolgálhassuk. Ezért utasították vissza. Nem azért, mert szűkkeblűek voltak, hanem azért, mert az egy Isten kérdése forgott kockán. Erre aztán ezek elkezdték romboló munkájukat, és hallottatók, hogy mindent elkövettek, hogy elijesszék a megszabadított nép templomépítő munkáját. Így vagyunk ma is. A Magyar Reformátusok Világszövetsége nem azért indult el, hogy legyen még egy szervezet, még egy szövetség, amely megnyomorítja a papokat és a gyülekezeti tagokat, hanem azért indult el, hogy ezekben a súlyos, nehéz időkben gyülekezeteinkben missziói megújulás történjék, radikális változás, amit én paradigmaváltásnak nevezek. Minden gyülekezetünkben. Mert az olyan egyház, amelyik nem misszióban él, az nem egyház, és ma a gyülekezeteink romban élő gyülekezetek. Messze attól, amit a reformációban Isten megújított egyházként élénk tárt. Nos, ennek a megépítését mindenképpen meg akarja akadályozni a gonosz. Romániában, Bukarestben voltunk január 4-én, a hivatalos román vezetőknek, politikai és egyházi vezetőknek elmondottam világtalálkozósz terveinket, hogy tudják, mit készülünk tenni. Meglepődtek azon, amikor nem valami politikai dolgot mondtam el, ebben nyakig vannak, hanem arról beszéltem, hogy nekünk románoknak, magyaroknak együtt Istennek a nevében ezt az új világot, amelyikben az ő békessége van, el kell indítanunk és meg kell valósítanunk. Ő van velünk ebben a munkában. Amikor ezt tudomásul vették, akkor jött a befektetés, amelyben mindent elkövettek, hogy elrémítsenek bennünket, ahogy tették ezt a fogságból visszatérő emberek életében is. Először azt mondták, hogy tessék a világtalálkozózt Magyarországra áttenni. Amikor azt mondtuk, hogy erre nem vagyunk hajlandók, én nem is vagyok felhatalmazva rá, és az előkészületek annyira előrehaladtak már, hogy nem lehet visszavonni ezeket az előkészületeket, akkor azt mondta a román államtitkár: „Minden felelősséget a zavargásokért önre hárítok.” Aztán jött egy román szenátor, aki meg azt mondta, hogy „én pedig megígérem, hogy ezt az eseménysorozatot mi politikailag megakadályozzuk”. Nem mondták meg, hogy milyen úton-módon, de azt kijelentették: „Legyenek elkészülve rá, hogy minden politikai párt Romániában azon lesz, hogy ezt a vállalkozást meghiúsítsák.” Minden arra megy ki, testvéreim, hogy bennünket megijesszenek, eltántorítsanak attól, hogy részt vegyünk és Jeruzsálem várfalát megépítsük sikeresen, nagyon sok helyen. Tegnap hallottam meg, hogy a Tiszántúlon hány autóbust állítottak le félelemből. Jól tudják, hogy mit csinálnak. Vegyétek tudomásul, hogy Isten nem a félelem lelkét adta nekünk, hanem azt mondja Pál a lelki fiának, Timóteusnak – az „erőnek, szeretetnek és józanságnak lelkét”. Az első mondanivalója tehát Igénknek az, hogy mint ahogy nem tudják elijeszteni a fogságból visszajött zsidókat a jeruzsálemi templom és a várfalak megépítésétől, titeket se ijesszenek meg! Hanem kérjétek el ezt a lelket, amely nem a félelemnek a lelke, hanem az erőnek, a megbátorodásnak, a szeretetnek, amelyik ellenségét is szeretni tudja és a józanságnak a lelke, amelyik nem megy fejjel a falnak. Ezt a lelket kérjétek el, ha azt akarjuk, hogy nem a világtalálkozóban, hanem ebben a szerencsétlen régióban Isten dicsősége megjelenhessék, ahogy megjelent a jeruzsálemi templomban is.

Második próbálkozás

A második próbálkozás a vádaskodás volt. Hallottátok, megírták a levelet: „Gonosz és lázadó ez a város!” És mennek a levelek ma is, politikai és egyházi síkon egyaránt, lássátok ezt józanul. És mint ahogy a régi időkben, ennek a levélváltásnak ma is három bekezdése van.

Először is egy egyházi, kifejezetten vallásos eseményt politikai síkra terelnek. Én nem tudom, hányszor írjuk meg azt, és én személyesen elmondottam, hogy mi nem politikai konfrontációt akarunk, hanem meghívjuk a román testvéreket is, és mindenkit, aki ezen a környéken Isten nevéől tud, hogy együtt építsünk egy lelki hajlékot, együtt harcoljuk meg harcainkat. A politikai sík „bedöglött”. Aki politikus, csinálja a politikát, de az egyházra nem a politikát bízta Isten. Rádióban, tv-ben elmondottam, nem a politikai konfrontáció, hanem a bizonyágtétel a mi utunk. Bizonyágot tenni a jó hírről, az evangéliumról. Hol van ettől a hírtől a politikai hírverés, hogy Isten elküldötte az Ő Fiát, hogy a halálból előhozta, hogy Úrrá tette mindenekfelett, hogy megszabadít bennünket a bűn, a halál béklyóiból? Drága testvéreim, ez a mi üzenetünk, ez az evangélium. Ne cseréljétek ezt fel olcsó pártpolitikára! Mégis, akárhányszor mondom el, akárhányszor emlékezünk mi erre, ők mindig azt mondják, hogy ez egy politikai összzejövetel vallásos köntösben. Ezt mondta az államtitkár, ezt mondta a szenátor, ezt mondta Bihar megye román prefektusa... mindegyik. „Nem igaz az, hogy a magyarok Isten országát akarják itten építeni, valami mást akarnak, politika az egész.” Ott a baj, hogy amit mi bizonyágtételnek veszünk, azt ők politikának tekintik. Mert vallásos dolog csak az, amikor a templomba bemegy az ember és a liturgiát elvégezheti. Mi nem így tanuljuk az evangéliumot, és ezt a feszültséget feloldani nagyon nehéz.

A második dolog, amire a templomépítő zsidók ellenségei a levélben utaltak: a gazdasági nehézségek falra festése volt. „Meglátod, hogyha ezek az emberek megépítik Jeruzsálemet, akkor a kincstár megszenvedí.” Ma is erre megy ki minden. Azt gondoljuk, hogy nekünk más dolgunk sincsen, mint a gazdasági nehézségeket megnövelni. Hazugság!

A harmadik dolog pedig a területvesztés rémével való riogatás volt. Hallottátok, a levélnek a vége ez: „Ha pedig ezek megépítik a várfalakat, megépítik a templomot, akkor neked, király, a folyamon túl, többet nem lesz birtokod.” Az irredentizmust, a revansizmust mindig belemagyarazzák. És sokszor okkal, mert mi magyar keresztyének sem szabadultunk meg attól, hogy többet lássunk, mint csak a földi országot. Mert a mi polgárjogunk a mennyekben van, és csak így lehetünk jó magyar polgárok s csak így leszünk jó román polgárok, s csak így lehetünk jó amerikai polgárok. De megejt bennünket az, ami megejtette az apostolokat is, hogy „Uram, nem ebben az időben állítod vissza az országot Izráelnek?” Erre azt mondotta az Úr Jézus Krisztus: „Ez nem a ti dolgotok. A ti dolgotok az, hogy lesztek nékem tanúim Jeruzsálemben, Júdeában, Samáriában, a föld végső határáig.” Misszió. A hazafiság, a hazaszeretet lényeges dolog a helyén. Először Isten országát keressétek és annak igazságát, és ebben a keretben megvan a hazaszeretnek is a joga és helye. De hogyha ez kerül első helyre, akkor bálványá lesz. Meg kell tanulnunk azt, hogy radikális változásnak kell bekövetkeznie a mi gondolkodásunkban is. Erdélyben is, Szlovákiában is, a Kárpátalján is, mindenütt. Magyarországon is. Keresztyének, a mi elsődleges ügyünk Isten országa, amelyikbe belefér a román, az orosz és a szerb hívő, belefér mindenki, aki a Jézus Krisztust Megváltójának és Urának ismeri. Ez idegen a mi gondolkodásunktól, magyartalannak gondoljuk és elvetjük, de mit mond Isten Igéje, ez a lényeges. Nos, ettől félnek a román

testvéreink: „Kibújik a szög a zsákból, nem Isten országát akarják ezek, hanem a mindent vissza evangéliumát.”

Harmadik próbálkozás

Nemcsak elijeszteni, elrémiszteni akarták a népet, nemcsak vádakot szórtak rájuk, hanem erőszakos tettekhez is folyamodtak. Hallottátok, hogy a király meghallja a vádat, utána néz, és úgy találja a régi iratokban a levéltári kutatások alapján, hogy van valami alapja. Kiadja hát a határozott utasítást: „Meg kell akadályozni!” Karhatalommal leállították ezt a templomépítést, amely egy kifejezetten hitbeli dolog volt. Ne legyen előttek vitás az, hogy erre ma is képes az ember, román ember, magyar ember. Minden ember Isten ellensége természeténél fogva. Amíg a Szentlélek bennünket át nem formál, nem tudunk mást, csak falakat építeni, embert embertől elválasztani, és Isten ügyét gátolni próbálni. Ehhez értünk. És ha kell, a modern ember ma is olyan kegyetlen tud lenni, amikor Istent kell gyilkolni és Krisztust kell újból keresztfára feszíteni. Ez volt a Balkánban, ez lehet itt is. Én azt írtam: „Államtitkár úr, az a kérdés, hogy Bosznia vagy Jézus Krisztus?” A III. Magyar Református Világtalálkozóknak ez a nagy tétje. Nem Bosznia útján akarunk továbbmenni, hanem azon az úton, aki a Krisztus, aki az ellenségeskedés falát ledöntötte az Ő testében a keresztfán és az Ő testében, amely az egyház. S az egyháznak erről kell bizonyosságot tennie. Megtisztultan és erővel felhatalmazottan. Én nem tudom, mi fog történni az elkövetkezendő napokban Nagyváradon, Temesváron, Szatmárnémetiben, Kolozsvárott, Marosvásárhelyen és a záró alkalmon Sepsiszentgyörgyön... De egyet tudok, atyámfiak: hogy ez az igei példa nekünk azt mondja, hogy a prófétáknak, az Igének a nyomán ezek a templomépítő zsidók megerősödtek, és azzal fejeződik be lekciónk, a két próféciaának a nyomán, hogy hozzákezdtek az építéshez. Ebben a templomban kell-e mondani, hogy nekünk magyar reformátusoknak mindig ez volt az utunk?! Nem ebben a templomban mondta-e el Balogh Péter azt, hogy – akkor, amikor a császári biztos azt mondta, hogy a császár nevében betiltom a gyűlést – a püspök előállt és azt mondta: én pedig az élő Isten nevében megnyitom a gyűlést? A Biblia erről beszél: Az Úr nevében! Ő megnyitotta az újjáépítésnek a lehetőségét. Jaj nekünk, ha akármiféle meggondolásból a neki való engedelmességet második helyre tesszük! Életünk sem drága, mert jobb egy nemes harcban meghalni, mint becstelenségrel tovább élni! Erről van most itt szó, és jól jegyezzétek meg, atyámfiak, hogy itt az Úr nevében prédikáltak a próféták. Az Úr nevében kell nekünk is indulnunk. Megtisztultan a Krisztus Lelke által, nem emberi szenvedélyekben, hanem a reformátoroknak a nyomában, a mi őseinknek a nyomában, de ma se lehet ezt az élethálharcot megspórolni. Magyar református keresztyének, mikor értjük ezt meg? Kényelemszeretetünk még mindig fontosabb, mint a misszió, mint az Istennek való engedelmesség? Isten olyan időt hozott el, amelyikben ez a tétel újból döntésre van feltéve. Isten országának a zászlaja nem piros-fehér-zöld. Nekünk olyan egyetemességben kell megélnünk az életünket, amely több, mint a magyarok egysége. Ez olyan egyetemesség, amelyről a Heidelbergi Káté azt mondja, hogy Isten a világ kezdetétől a végéig minden népből, nemzetségből egy közösséget választott ki. Részesei vagyunk mi ennek az egyetemes harcnak? Ma ezt a tételt adja fel Isten minékünk.

Nagyon örülök, hogy ezt elmondhattam nektek, és nagyon kérlek benneteket arra, hogy aki úgy döntött, hogy velünk együtt jön, jöjjön! Aki itt marad, imádkozzék. Le kellett mondani a Tiszántúlnak több programját, mert itt a Tiszántúlon sem akarjuk ezt az egységet munkálni, ezt a Krisztusért való élest égő lángolásban élni. Nem Romániában, Tiszántúlon! Ez a templomozó kegyeskedés ki kell hogy bővüljön a Krisztusról

való bizonyágtevés, az egységnek a lelkévé. Azért hát ismétlem a mi Igénket: „Jertek, építsük meg Jeruzsálem kőfalait!” Nem Bukarestét, nem Budapestét, nem New Yorkét! Jeruzsálem a mi lelki otthonunk! Isten országának a valósága és reménysége! Ámen.

Imádkozzunk! Legyen áldott a Te szent neved az evangéliumért, amelyet hirdettettél közöttünk ez alkalommal. Amit a rádió nem mond, amit a tévé nem vetít, amit az újságok meg sem sejtene, Te arról beszéltél nekünk a Te Igédben, amely a számunkra az egyetlen eligazítás. Engedelmes szívért könyörgünk azért Hozzád, hogy az egyház egyház lehessen, ama harmadik nemzet, amelyik minden nemzetben a Te országodnak a munkálását tekinti elsődleges feladatának. Hálát mondunk Tenéked a Magyar Reformátusok Világszövetségéért, a most kezdődő világtalálkozóért, Meghallgattad az imádságunkat. Széltében-hosszában erről beszélnek, leveleket erről váltanak hatalmasok, országoknak vezetői, politikusok. Köszönjük Néked, hogy a rossz hírből is így hozod Te ki a jó hírt. De most, amikor nekünk kell dönteni és Krisztus szavát haljuk, hogy aki engem követ, tagadja meg magát, vegye fel az Ő keresztyét, és úgy kövessen engem, akkor Krisztus-látásért könyörgünk. Engedelmes szívért, amelyik a lába nyomában jár, s a ma munkálkodó Istennek válik munkatársává. Könyörgünk Hozzád, tisztítsál meg bennünket, Urunk, hogy ezekben a nagy napokban a Te nevedben, Hozzád méltó módon tudjunk bizonyágot tenni a megfeszített és feltámadott Úr Jézus Krisztusról. Könyörgünk Hozzád különösképpen a mi román testvéreinkért. Azokért, akiket név szerint is említettünk ebben az ígéhirdetésben. Államtitkárokért, prefektusokért, politikai vezetőkért, egyházi vezetőkért, akik oly sokat munkálkodnak most melletted és ellened egyaránt. Engedd meg, hogy ne azonosítsuk magunkat Teveled, mert nekünk is, mindenütt a Kárpát-medencében, széles e világon magyar reformátusoknak is szükségünk van az állandó reformációra, hogy bálványokat gyártó szívünk a Krisztusnak hódoljon meg és összetörjenek a bálványok, de növekedhessék az Ő uralma. Könyörgünk, Urunk, hogy Te védj, Te vezess és Te tégy bennünket országod eszközeivé. Annak a Jézus Krisztusnak az érdeméért és nevében kérjük, aki így tanított minket imádkozni: Mi Atyánk, ki a menyekben vagy, szenteltessék meg a Te neved! Ámen.

Domahidi Béla

Mezőbergenye

Életnek beszéde

Alapige: Filippi 2,16

Bibliailvasás: Filippi 2,12–18

Külföldre szakadt, gyakorlatilag egyházon kívül élő barátommal aktuális hírekről társalogtunk, amikor szóba került a közelmúlt egyik sok embert érintő és megrendítő tragédiája. A beszélgetés egyszerre csak faggatózásba ment át: ezt miért engedte meg Isten... csak azt ne mondd, hogy tiszta szeretetből! A vád súlyos, a kérdés megválaszolhatatlan. Ha csak nem akarjuk dogmatikai általánosságok hangoztatásával újból igazolni: Isten titkainak haszontalan sáfárai vagyunk. Azt olvassuk: legyetek készek számot adni a bennetek levő reménységről (1Pt 3,15). Ennyit megtehetünk, meg is kell tenünk. Életemben és halálomban egyetlen vigasztalásom...

A Szentírás, különösen az Újszövetség sokat beszél az életről. Ez a bibliai szó azonban többet takar pusztá biológiai létezésnél, többet jelent az ember összes alkotó és cselekvő megnyilvánulásainál is. Isten örökkévaló. Így amit Ő életnek nevez az nem vonatkozhat csupán egy elmúló folyamatra, aminek a halál véget vet. A szó az „örök élet”

jelentésében nyeri el teljességét. Erről a teljes értékű életről szól az Isten beszéde, és ahhoz csatlakozva kell szóljon a mi beszédünk is.

Ismerjük az életnek mindennapi értelmezését is. A gondokkal terhelt, kísértésektől veszélyeztetett, félelmeiktől üzött, fájdalmakkal terhelt életet. Isten igéje soha nem annyira absztrakt, hogy ezekről ne tudna. Uram, a tűz, a víz oly közel, s kegyelmed megszűnne van – írja egyik költőnk. Gyakran halljuk híveinktől (de mintha saját kételyeink szólalnának meg másol ajkán): nem kapok választ az igében aktuális gondjaimra. Nem lett-e üres szólam még prédikációinkban is: semmi felől ne aggódjatok, örüljétek az Úrban, mindenre van erőm a Krisztusban (épp a Filippi-levélyben találjuk ezeket a szép idézeteket)? Az életnek beszéde reménységgé, hitté, szeretetté válik-e bennünk?

E beszéd, ami erő is (nem úgy beszélt, olvassuk Jézusról, mint az írástudók, hanem mint akinek hatalma van), valóságteremtő hatására kérdezzük itt rá. Hisszük, Isten szava adott helyzetünkben, sajátos problémáink között szólít meg. Igaz, egy másféle életről beszél nekünk, de ezáltal válaszol konkrét problémáinkra is. Talán másképpen, mint ahogy elvárnánk (emlékszünk Naámán csalódottságára!), és mégis nekünk, mégis javunkra, bátorításunkra. Az életnek beszéde, ami megkegyelmezésről, befogadásról, bocsánatról, békességről, üdvösségről szól, földhöztapadt életünk nyers tényei, viszonyai között keres minket. Ezért lett testté az Ige, emberi létté az örök Kijelentés. Ezért szabad nekünk hálát adnunk, erről szabad nekünk vallanunk, másoknak is.

Az életnek beszéde az Isten szerinti életfolytatás bizonyágtételét is jelenti. Annyi néma keresztyén van, mondta valaki. Gyümölcseinket (vagy gyümölcstelenségünket?!) szégyenlős önérzetességgel takargatjuk, és nem nagyon derül ki, hogy mi Isten fiai volnánk, akiket a világ fiai sóvárogva várnak. A mai keresztyénség nagy gyengesége ez: tanná, elméletté, hagyománnyá vagy éppenséggel emlékké erőtelenedett köztünk a Krisztus élő tanítása. Pedig ismerjük a tételt: az az indulat legyen bennetek (Fil 2,5). Csak reá figyelve, csak engedelmességben, alázatban, önmagunk megüresítésével, a Krisztus uralma elismerésével (hát nem Ő a feje a testnek, az egyháznak?!), érvényesítésével, Isten Lelke vezetése alatt lehet. Egy történet szerint két barát meglátogat egy szent életű embert, azzal a kéréssel, hogy mutassa meg nekik Jézust. Ott töltenek néhány órát, semmi rendkívüli nem történik, embereink hazafele indulnak. Egyikük kiábrándulva mondja a másiknak: íme, hiába tettük meg a nagy utat, a szerzetes semmit sem mutatott meg nekünk abból, akit kerestünk. Mire a másik csillogó szemmel így válaszol: hát te nem láttad? Ahogy beszélt hozzánk, ahogy megkínált, ahogy ránk nézett, ahogy elbúcsúzott tőlünk, Valaki sugárzott az ő lényéből... Beszél-e életünk erről a Valakiról?

Mert az életnek beszéde maga Krisztus. Nékem az élet Krisztus, olvassuk az I. rész 21. versében. Az alapigéiben megfogalmazott megbízatás teljesítése azon múlik: jelen van-e Ő az életünkben. Ez dogmatikusan hangzik, de a hit realitásának feltétele alatt értendő. Akkor tudom mások elé élni az élet beszédét – végső értelmezésben: Krisztustartani, ha christoforos, Krisztus-hordozó vagyok, ha az Ő akarata irányít engem, Lelke tanácsol, szeretete determinál. Nem erőlködés, akarnokság és főleg nem képmutatás ez a szolgálat, hanem természetes megnyilvánulás. Lelkemből fakad, a Lélekből fakad.

Ismerek egy kedves asszonyt, aki mindig ott van a templomban. Ő szokta mondogatni, az igehirdetésekre reagálva: jó lenne, ha meg tudnánk tartani, ha meg tudnánk cselekedni. Az életnek beszéde segítségünkre jön ebbéli vívódásainkban: Isten az, olvassuk a rész 13. versében, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a munkálást jó kedvéből. Ámen.

Felette nagy titok

Alapige: 2 Korinthus 5,17
Bibliailvasás: Efézus 5,30–32

1. Azért ha valaki Krisztusban van. Az egyik Lutherről szóló anekdotában olvasuk, hogy a nagy reformátor gyakran még éjjel után is fennmaradt wittenbergi dolgozószobájában. Egy ilyen alkalommal állt meg az ördög a reformátor ablaka alatt és kiáltott be: „Itt lakik doktor Luther Márton?” Amikor Luther meghallotta az ördög hangját, az ablakhoz ugrott, hirtelen kinyitotta és így válaszolt: „Nem lakik itt! Luther Márton már régen meghalt. Itt Jézus Krisztus lakik.” Az ördög erre rémülten menekült. Luther ezzel azt akarta kifejezésre juttatni, hogy meghalt az óembere, a régi nincs itt, itt valaki egészen más van. A bűnre nézve, a kísértésre, az ördög zaklatásaira nézve ő végleg meghalt. Hasonlóan gondolkozott Pál is, amikor a galáciabelieknek ezt írta: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.

Ha rám kiált az ördög és megkérdezi a kísértés, mit válaszolok? Tudom Lutherrel együtt mondani: az óemberem már régen meghalt!? Ha meg Jézus szólít meg és hív magához, tudok igent mondani? Akarod az óembered halálát és az új embered megelevenedését? Aki Krisztusban van, az meghalt a bűnre nézve és átment az örök életbe. Hogy mit jelent a Krisztusban lenni, erre válaszol többek között a szőlőtő és szőlővessző példázatában Jézus. Ő maga a szőlőtő és mi vagyunk a szőlővesszők. Amilyen valóságosan táplálja a szőlőtő a szőlővesszőt, olyan valóságosan táplálja Krisztus az örök isteni szeretet nedűjével azokat, akik Őbenne élnek. Isten csodája az, hogy az ember szőlővessző lehet a mennyei szőlőműves által a földi életbe plántált szőlőtőn. Ez nem a mi kezünkben van és nem a mi érdemünk. Krisztus, az igazi szőlőtő arra méltóztatott bennünket, haszontalan, terméketlen, vad venyigéket, hogy vele egyek lehessünk. Krisztus az, aki minket magába olt, hogy gyümölcsöt teremjünk. Ez a kiválasztás csodája. Isten a karácsonyi Gyermekekben aláhajolt az emberhez, kegyelmes orcáját feléje fordította és beemelte őt a vele való életközösségbe. „Nem ti választottatok engem – mondja Jézus –, hanem én választottalak titeket és én rendeltelek titeket, hogy ti elmentek és gyümölcsöt teremjeteek...”

Nem az én művem, hogy Krisztussal közösségben lehetek, hogy én az Ő tanítványa és barátja lehetek, de mindezt elveszithetem és összetörhetem. Vagy úgy, hogy szőlővesszőként csupán dísz maradok, szemet gyönyörködtető pompás ág, csak éppen gyümölcs nincs rajtam. Vagy úgy, hogy leválok a tőkéről s tőle függetlenül próbálok gyümölcsöt teremni. Ugye, milyen gyakran halljuk: egyház nélkül is lehet, Biblia nélkül is lehet, Isten nélkül is lehet, a tőkén kívül is lehet élni és jól cselekedni. Sok mindent lehet Isten nélkül. De Jézus egyértelműen mondja, hogy az, amit nélküle is lehet, az semmi esetre sem gyümölcs. Az már nem az örök szeretettel való közösségből származik. Az ilyen halálra ítéltetik. „Minden szőlővesszőt, amely énbennem gyümölcsöt nem terem, lemetsz.” Az Uram, Uram kiáltás nem sokat segít. „Ha valaki nem marad énbennem, kivettetik, mint a szőlővessző, és megszárad és egybegyűjtik ezeket, és a tűzre vetik és megégnek.” A szőlővessző nem öncélből, nem önmagáért van a tőkén. Avégre van ott, hogy gyümölcsöt teremjen.” Abban dicsőítették meg az én Atyám, hogy sok gyümölcsöt teremjeteek.”

2. Új teremtés az. Michelangelo egy alkalommal olyan márványtömböt kapott, amellyel már nagyon sokan próbálkoztak, de mindenki kudarcot vallott. Addig verték,

ütötték, míg végül semmire sem volt jó és félretették. Éppen ebből az agyongyötört, megalázott, ütött-kopott márványtömbből faragta ki a mester a világhírű Dávid szobrát. Amikor később azt kérdezték tőle, hogy miből gondolta, hogy ebben a meggyalázott, régi kőben egy csodálatos Dávid rejtőzik, így válaszolt: „A lelkemmel láttam.”

Drága a márvány, de mennyivel drágább az ember, akinek sorsa ugyanaz, mint a márványé! Meggyalázták, megcsonkították, összetörték, s végül azt mondták, hogy nem jó semmire. De Isten ebből egy egészen új és csodálatos embert teremtett. S ha megkérdeznénk Istent, mint a firenzeiek a mestert: Uram, honnan tudad, hogy ebben a félredobott, megcsúfolt, régi emberben egy egészen új teremtés rejtőzik, a te véren megváltott, Krisztusban újjászült drága gyermeked, minden bizonnyal így válaszolna: a lelkemmel láttam, mely csordultig van szeretettel.

Aki a Mester kezébe kerül, aki Krisztusban van, belőle él, legyen akármilyen régi, új teremtés az! Azt az új teremtést Krisztus tanítványává és barátjává fogadta. Ő mondja, hogy „legyetek nékem tanítványaim... ti az én barátaim vagytok”. Mi már az Ő tanítványai vagyunk. De igazán akkor leszünk az Ő tanítványai, ha sok gyümölcsöt termünk. Mi már az Ő barátai vagyunk. De igazán akkor leszünk az Ő barátai, ha sok gyümölcsöt termünk. És harmadszor is igaz. Mi már szőlővesszők vagyunk. De igazán akkor leszünk szőlővesszők, ha sok gyümölcsöt termünk. Mekkora kegyelem! Erről az új teremtésről mondja Jézus: „Ti már tiszták vagytok ama beszéd által, melyet szóltam néktek.” Ez a beszéd a keresztről szóló beszéd. Ott van a megtisztulás helye a kereszttövénben. Aki Isten barátja, az „egyenesebe jön”, egyenesbe önmagával, embertársaival, de mindenekelőtt Istennel. Aki Isten barátja, az „tisztába tétetett”, megszabadult szennyétől, régi énjétől és szabaddá lett mások számára. Az új teremtés szabad ember!

A mi óemberünk Krisztussal együtt halt meg a keresztfán. Ebből a halálból új élet támadt. A földre esett gabonamag ha elhal, sok gyümölcsöt terem. Ez az új élet Krisztusban él tovább és hozzá tartozik. Ezt nevezi Pál Krisztusban való életnek. Aki pedig Krisztusban van, új teremtés az, azaz Krisztus által újjá lesz, örök életet nyerve. A Krisztussal kezdődő újszövetségi kor velejárója az új ember teremtése, éppúgy, mint a réginek Ádám teremtése. „Az első ember földből való, földi; a második ember az Úr, mennyből való.” Krisztus a második Ádám, mennyből való igaz ember, Őbenne és Őáltal teremtett az új ember, a hívő ember, aki Krisztussal él közösségben. Aki új teremtés, az már itt a földön is mennyei ember. De ez még nem befejezett, lezárt folyamat. Bár Krisztusban új élet lép be a régi világba, és Krisztus feltámadásával megpecsételtett az új ember sorsa, a régi világ azonban még itt van. Igaz, hogy elmúlásra ítélve, amelyben minden igaz keresztyén ember viaskodik azzal, ami a testtől való. A Krisztus győzelme valóságos, lezárt, kétségbevonhatatlan győzelem, de még egy olyan világban, amelyben jelen van a bűn és a Sátán, még ha láncon is, ahogy Luther mondja: „láncre verve”. A Krisztus halála és feltámadása által valósul meg bennünk Isten újjáteremtő munkája. A megfeszített és feltámadott Krisztussal való közösségben valami egészen új kezdődik az ember életében, ami eddig teljesen hiányzott belőle.

3. A régiek elmúltak, imé újjá lett minden. A Rómaiakhoz írt levélben olvassuk: „Nincsen azért immár semmi kárhoztatásuk azoknak, akik Krisztus Jézusban vannak, kik nem test szerint járnak, hanem Lélek szerint.” Kárhozzattal teljes múltunk, tegnapunk, mely felett ott lebegett az átok, végérvényesen mögöttünk van, előttünk pedig ott van az atyai hajlék kitárt ajtaja. Isten fátylat vetett a múltunkra, mintegy a kegyelem szivacsával végképp letörölte azt. Szabadok vagyunk, képesek vagyunk nem vétkezni! Többé nem kell, nem muszáj vétkezni! Lehet, de nem kell! Bár egy pillanatra sem vagyunk immunisok a bűnnel szemben, de harcolhatunk ellene. Pál kétségbeesett kérdése cseng a fülünkbe: „Oh én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg a halálnak testéből?”

A választ Ő maga adja meg a Rómaiakhoz írt levélben: „Mert a Jézus Krisztusban való élet lelkének törvénye megszabadított engem a bűn és a halál törvényétől. „Ezt nem egy felelőtlenül áradozó rajongó, nem egy csacsogó mondja, még ha az athéniak annak is nevezték. Nem egy felszínes erkölcsösöz vagy ártatlan nyárspolgár mondja, hanem olyan valaki, aki látta sötét múltját, a szörnyű mélységet, amelyből megszabadult. Pál tapasztalatból beszél: „...megszabadított engem a bűn és a halál törvényétől”. Ő új teremtés, a régi elmúlt. Otthagytá a damaszkuzi út porában. Te otthagytad a régit, életed damaszkuzi útjának porában? A bűnnel szemben, mely ott lapul a testben, nem elég védekezni, támadni kell azt. Bűn elleni hadüzenetre van szükség, késhegyre menő élet-halálharcra. De még így sem biztos, hogy a bűn gyökerei kihálnak belőlünk. Kitépjük ezeket a gyökereket, vagy ha nagyon mélyen ülnek, megpróbáljuk-e őket visszaverni, megfojtani?

Egy öreg, falusi ember mesélte, hogy amikor még fiatal volt, tele volt a kertje erdei lósóskával, amely mindent elborított és kipusztított. Félelmetes, mély és erős gyökérzetű gyom ez, mely teljesen kiéli a földet, miközben minden tápanyagot felszív belőle. Ő mindig tudta, hogy ezektől a mélyen lenyúló gyökerektől nagyon nehéz lesz megszabadulni. Mégis hadat üzent nekik. Ahol és amikor az erdei lósóska egy-egy friss hajtását meglátta, azonnal eltaposta, kitepte vagy az éppen kezében levő szerszámmal visszaverte, a földre döngölte. A kitartó, naponként megismétlődő, hosszú évekig tartó küzdelemnek az lett a vége, hogy a gyökerek belefáradtak a szüntelen próbálkozásba, lassan elhaltak.

Így kell visszaverni, a földre döngölni azokat a növényeket és hajtásokat, amelyek a szeretetlenség, a gyűlölet, az önzés mélyen ülő gyökereiből naponként feltörnek. Pál is ezt tette: „...úgy viaskodom, mint aki nem levegőt vagdos, hanem megsanyargatom testemet és szolgálóvá teszem, hogy míg másoknak prédikálok, magam valami módon méltatlanná ne legyek.” Erre csak az képes, aki Krisztusban van. Csak az képes arra, hogy harcoljon a bűn ellen és jót cselekedjen.

„Mert akiket az Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai.” Isten Lelke spiritus rector, „vezérlő erő”. Isten Lelke „hajtóerő”. A II. világháborúban kiemelkedő stratégiai jelentősége volt az üzemanyagnak. Volt rá eset, hogy a legmodernebb hadifelszerelést azért nem lehetett bevetni, mert a döntő pillanatban nem volt üzemanyag, hajtóerő. Isten bennünk lakozó Szentlelke ilyen hajtóerő, sőt még ennél is több, vezérlő erő. Naponként, konkrét esetekben akar vezetni és kormányozni. Isten Szentlelke teszi lehetővé, hogy többé ne vétkezzünk, hogy a test cselekedeteit megöljük, visszaverjük, hogy ne test szerint éljünk, hanem Lélek szerint. Akik Krisztusban vannak, akik új teremtés, azok Isten gyermekei. Isten gyermekeinek spiritus rectora pedig az Ő Szentlelke. A mozdonyvezető ide-oda tolat. Tulajdonképpen nem is ő tolat, hanem a mozdony. Ő csak ott áll a műszerfal előtt, figyel és irányít. Így vagyunk az Isten bennünk lakozó Szentlelkével is. Ő indít, visz ide és oda, készlet és megnyitja szánkat, hogy Istent Atyánknak szólítsuk. Mi a fiúságnak a lelkét kaptuk, aki által ezt kiálthatjuk: „Abba, Atyám!”

Pál írja az efézusbeliekhez, hogy „...valátok régen sötétség, most pedig világosság az Úrban, mint világosságnak fiai, úgy járjatok”. Aki Krisztusban van, az nemcsak az óemberével szakít, bűnös énjével, de szakít azzal a régi világgal is, melyhez ezer szállal kötődött. A megtérés nem csupán belső, lelki folyamat. A megtérés az egész embert érinti, a maga teljes létében. Ezt a radikalizmust maga Krisztus hangsúlyozta az Ő követésére való felhívásában. Amikor Pál azt mondja, hogy „valátok régen sötétség, most pedig világosság az Úrban”, akkor éppen ezt a megtéréssel együtt járó radikalizmust hangsúlyozza. Csak akkor veszi észre a világ, hogy mi a világosság fiai vagyunk, ha egészen mások leszünk, mint a világ. Ebben az esetben pedig felmondja a velük való, a

világosság fiaival való közösséget, mert a sötétség gyűlöli a világosságot és nem fogadja azt be. Ezt az elszakadást, különválást azért hangsúlyozza Pál, mert tudja, hogy Isten népe szüntelenül ki van téve annak a veszélynek, hogy megtorpan, visszalép és nemet mond. Ez a veszély csak akkor múlik el, ha a Krisztushoz tértek az őket körülvevő sötét világban is a világosság fiaiként járnak.

A régiék elmúltak, imé újjá lett minden. Ez a határozott kijelentés döntésre hív és kérdések sorát teszi fel nekünk. Nálad elmúltak a régiék? Meghalt az óembered? Levetted a bűn ruháját? Vagy új posztóval próbálsz azt foltoztatni? Még mindig úgy gondolsz, hogy lelked ótömlője kibírja az új bor, a kegyelem és az isteni szeretet feszítő erejét? Komoly kérdések ezek, melyekre előbb vagy utóbb válaszolni kell. Ezért vedd ajkadra a zsoltáros imádságát: „Tiszta szívet teremts bennem Oh Isten és az erős lelket újíts meg bennem”, hogy én is új teremtés lehessen. Ámen.

Ennek a prédikációnak a megjelentetésével köszöntjük a Szerzőt, *Jöjjetek el, örvendezzünk az Úrnak!* c. prédikációs kötete megjelenése alkalmából.

Pungur József

Jézus-vonzás

Alapige: Máté 19,16

Bibliolvasás: Máté 19,16–22

Mégiscsak a Biblia a világnak a legcsodálatosabb könyve. Kétezer éves, és ma is aktuális, és az is lesz, ameddig ember él ezen a földgolyón. A Biblia az a könyv, amelyből évente a legtöbbet nyomnak a világnak minden nyelvén. Vannak olyan hegyi törzsek, Borneón meg Jáván, amelyeknek a nyelvén csak néhány evangélium jelent meg eddig, de nincsen olyan nyelv, amelyen a Bibliának egy része elérhető ne lenne. Azért is csodálatos a Biblia, mert több réteg van benne. Megjelenik úgy előttünk, mint irodalmi alkotás. Még a hitetlenek is elismerik ennek értékét. Megjelenik úgy, mint történelmi adattár. Sokáig kételkedtek a bibliai adatok hitelességében, de azok a modern ásatások, amelyek régi városok romjait és királyságuknak a maradványait ássák ki, mind bizonyítják, hogy a Biblia feljegyzései igazak. Van olyan része is a Bibliának, ami egyszer, valamikor megtörtént, mint ahogy a gazdag ifjú példázata. Egyszer odaborul a gazdag ifjú Jézus elé a porba, és kéri, hogy nézzen fel rá. De ha sokan nem is fogadják el a Bibliát úgy, mint Istennek az igéjét, mégis nem tagadhatják, hogy a Bibliában kétezer év emberi bölcsessége van leszűrve, és összegyűjtve, s aki elfogadja és aszerint él, áldást vesz – olyan kincs ez, mint az „aranyalma ezüst tányéron”. Nekünk keresztyéneknek a Biblia, mint Istennek a kijelentése jelenik meg, Istennek az atyai szava hozzánk. Belőle tudjuk meg, hogy ki Ő minékünk, és mi mik vagyunk és lehetünk Őneki. Mi a sorsunk, hogyan kaphatunk bűnbocsánatot, örök életet, és hogyan lehet boldog az életünk, amíg ezen a földön élünk.

A Bibliát úgy is lehet tekinteni, mint szimbólumok gyűjteményét. A szimbólumok láncolatai mítoszt alkotnak. Ez a vallás igazi nyelve – mert vallási, egzisztenciális, magasabb egyetemes igazságot csak hasonlatok, szimbólumok és mítoszok nyelvén lehet kifejezni. A számtan a számok nyelvén fejezi ki a maga igazságait, hasonlóképpen a vallás a szimbólumok nyelvén egyetemes igazságokat jelent ki. A bűneset története nemcsak egyszer megtörtént történet, azóta is számtalanszor megtörténik. A kísértő ma is jön, és megkísérti az embert, alantas gondolatokkal, mint a kígyó csúszik, körülfonja és megfojtja az embert.

Jákób, amikor Ézsauval találkozik, miután sokkal előbb elorozta tőle az atyai áldást, az elsőszülöttségi jogot, s Ézsau megbocsát neki, akkor azt mondja: „A te orcádat úgy néztem, mintha az Isten orcáját látnám.” Kifejezi azt, hogy minden megbocsátásban ott van Istennek az arca. A gazdag ifjúnak a története is egy nagy szimbólum. Nézzük ennek üzeneteit:

A gazdag ifjú – mindenekelőtt – a mai embernek a szimbóluma. A nyugati világ, a gazdag ifjúk százmillióinak a világa. Julius Nyerere, Tanzánia volt elnöke a világot két részre osztotta fel: a „haves”-okra és a „havenots”-okra – akiknek van, és akiknek nincs. Az északi féltekén élők, akár keleten, akár nyugaton élnek is, ők azok akiknek „van”, ezek birtokolják az élet javait. Az egyenlítő alatt élők azok, akik nincstelenek. Más kérdés az, hogy miért alakult így az élet. De jellemző ez úgy a világ négy felén élő, mint a nyugati civilizáció emberére, hogy ők gazdagok. Gazdagok azokhoz képest, akiknek kevesebbjük van. Volt idő, amikor a Nyugat is szegény volt. Gondoljunk csak az 1929-es gazdasági válságra és az azt követő depresszióra. Gondoljunk a háború utáni évekre: a romokra, az éhínségre, a szegénységre. Az idősebbek bizonyára emlékeznek a cserélés éveire, amikor egy rádióért vagy ágyneműért lisztet és cukrot cseréltek vidéken. Azóta minden megváltozott. A nyugati világ jóléti társadalmat épített fel. Gazdasági csodának az eredménye az, ami az északi féltekén látható. Ezért van az, hogy a nyugati világ vonzza az embereket, az emigránsokat, és nem képes visszatartani őket. A gazdag ifjú szimbolizálja a nyugati gazdag életet.

De még egy másik vonatkozásban is a gazdag ifjú szimbólum abban, hogy bár a gazdag ifjúnak mindene megvolt, és mégis kereső ember volt. A szívének a mélyén egy alapvető nyugtalanság lakozott. Ő tudta, hogy valami nincs rendben az életében. Talán azt tudta (mi szoktuk így megfogalmazni), hogy „a gazdagság nem boldogít”. Hogy a gazdagság örömébe belevegyül az ürmeknek valamiféle mérge, keserősége. A nyugati ember sem boldog ember. Nézzetek szét ebben a társadalomban, milyen kevés boldog ember él. Hiába dúskálnak anyagi javakban, valami hiányzik az életükből. Ez a világ az, ahol a legtöbb nyugtató gyógyszer fogy. Nemrég beszéltem valakivel, aki tehetős ember, és azt mondja, hogy „Tiszteletes Úr, amikor otthon vagyok, akkor állandóan ennem kell, mert mindig éhes vagyok.” Tudok olyan embert, hogy amikor otthon van, állandóan az ital után nyúl. Nem véletlen az, hogy ez a társadalom a nagy problémáknak a társadalma, többek között a kábítószeré.

Mi a nyugtalanságnak az oka? Így lehetne megfogalmazni: az, hogy ezt a földi életünket nem az örök életre építettük rá. Emlékezzünk csak Jézusnak a példázatára, a fővényre épített házról és a kősziklára épített házról. Ez a társadalom futóhomokon akar megállni. Ott akar házat építeni, maradandó várost, ahol nincsen sziklatalaj. Kártyaváracakat épít, megpróbál egzisztenciákat építeni fel a semmiből és a semmire. Ez csak kudarcba torkollhat. A gazdag ifjúnak ez a kérdése, amit meg tudott fogalmazni: „Mi jót cselekedjem, hogy örök életet nyerjek?” Ezt a nyugati ember nem tudja megfogalmazni. Bennük csak a nyugtalanság vibrál, csak az idegesség van, csak az indulat dühöng: veszekednek, haragszanak, túlhajtják az étellel, az itallal, a kábítószerekkel való éléssel az életüket. Ő meg tudta fogalmazni alázatosan: Az én életemet a gazdagságra építettem, önmagamra építettem, a talentumomra építettem, az ügyeskedésemre építettem, és nyugtalan vagyok; én tudom azt, hogy nincs örök életem. Jézus, Te adj nekem örök életet.

Te meg tudod-e fogalmazni a te nyugtalanságodat? Valahogy így, hogy: az a bajom, hogy az életemet nem az örök életre építettem, valami másra, és tudom azt, hogy ez nem jól van így. Ez az egzisztenciális nyugtalanságnak az oka a modern embernél.

Lásd meg magad így. Meg akarsz állni ott, ahol futóhomok van? És megtalálod-e a kösziklát, amelyre rá lehet építeni az életedet?

Tudsz-e Jézushoz menni úgy, mint ahogy a gazdag ifjú ment? Leborult a porba alázatosan előtte, feltekintett rá, és azt mondta: „Jó Mester, mi jót cselekedjem, hogy örök életet nyerjek?” Nagyon jól tudta ez a gazdag ifjú, hogy ezzel a kérdéssel Jézushoz, a specialistaához kell menni. Tudod-e azt, hogy neked a te nyugtalan szívedet, lelkedet és életedet a Krisztus Jézushoz kell vinni, mint ahogyan a gazdag ifjú tette? Tudod-e ezt, és elmégy-e elé? A fogfájással nem megyünk a kovácshoz, hanem a fogorvoshoz megyünk. Ha haját akarunk vágatni akkor nem a szabóhoz megyünk, hanem a borbélyhoz. Nyugtalan szívünkkel és lelkünkkel nem a szomszédhoz kell szaladni, hanem a legnagyobb specialistaához, Krisztushoz kell fordulni, mert Őrá van szükségünk. Arra, hogy a mi múlandó életünket a Krisztus Jézus kösziklájára építsük reá. Ez a keresztyénség szíve és az üzenete. Újjászületés kell, megtérés Krisztushoz! Az életemet reá kell hagynom, reá építenem elsősorban, és minden csak ezután jöhet. Nyugtalan szívű, örök élet koldusai Jézushoz menjünk!

Felhangzik az a kérdés: „Mit cselekedjem?” Jézus három tanácsot ad: „Eredj, add el vagyonedat, oszd ki a szegényeknek; és kincsed lesz a mennyben; és jer, és kövess engem.”

Oszd szét a vagyonedat. Vannak, akinek ezt szó szerint kell érteni. Assisi Ferenc, aki a 13. században élt, elment, és a vagyont, amit atyjától örökölt, eladta, és odaadta egy templomnak a renoválására. O alapította meg a Ferences rendet.

Bizonyára nem sokan tudják, hogy a múlt század nagy festője, Van Gogh lelkészi pályára készült. Eladta minden vagyont, amije volt. Igehirdető akart lenni, de az egyháza nem fogadta el. Így lett belőle festő. Festészetével akarta Isten üzenetét hirdetni az embereknek. Vannak, akiknek el kell hártani valami más akadályt; el kell hártani a kétkedéseket; félre kell tenni valamit az útból, ami a Krisztushoz vezető úton akadály.

A tanítványok közül némelyeknek ott kellett hagynia a halászhálót. A másoknak ott kellett hagyni a vámszedő asztalt, és követnie kellett Krisztust. Mi az, amit neked el kell hagynod azért, hogy Krisztust kövesd?

Lehet, hogy nagyon kicsi dolgot kér tőled Isten, nem nagy dolgot, csak olyat, amit könnyen teljesíthetsz, ha akarod teljesíteni, ha tényleg Őt akarod követni. Mert Ő mindent megtesz, hogy követhesd. Mert odahagyta Krisztus az atyai háznak a gazdagságát, megszegényítette magát, istenfiúi voltát otthagyta, szegénnyé lett, közülünk valóvá lett, emberré lett, azért, hogy mindent megtegyen, hogy te megtaláld Őt, és megtaláld az örök életet. Vándortanító lett, keresztre feszítették, és a kereszthalála tette lehetővé azt, hogy bűnbocsánat legyen. Mindent megtett, mindent elkészített. Mit kellene neked tenni, hogy Őt követhesd? – gondolkozz el ezen. Kit követsz te? Milyen elveket követsz? Milyen példaképek állnak előtted, akiket az életedben követésre méltónak találsz? Érdemes-e azokat követni?

A mi világunk egy nagy-nagy képeskönyv arra nézve, hogyan járnak pórul azok az emberek, akik emberi eszméket és ideákat követnek, akik embereket követnek, emberi filozófiákat és ideológiákat. Gondoljunk csak azokra, akik az elmúlt évtizedben rossz politikai eszméket követtek. Sőt, azokat rá akarták erőszakolni az emberekre, nemzetekre, népekre. Mi lett belőlük? A megvetettségnek, a nevetségnek és a kivetettségnek lettek az osztályrészesei. Kit követsz te? Van-e valakid, vagy csak úgy csellengsz az életben?

Különösen a mi világunk tele van olyan fiatalokkal, akik egyik napról a másikra vegetálnak, cél nélkül élnek, akik csak arra törekednek, hogy minden napnak megszerez-

zék a maga örömét, és nem néznek tovább, és akik a jövőbe nem képesek és nem is akarnak belenézni.

Legyen nekünk keresztyéneknek Jézus az eszményképünk! Az a Jézus, akit názáreti Jézusnak hívtak, és az Isten fia volt, aki kétezer évvel ezelőtt Palesztinának és Izráelnek a poros útjait járta, és akit 33 éves korában keresztre feszítettek. Őbenne ismerjük fel a mi eszményképünket, a tökéletes embert, az Istennek tökéletesen engedelmeskedő igaz embert, aki szeretetet tanított, aki kegyelmet adott, aki felemelt, aki gyógyított.

Ilyenkké szeretnénk mi is válni a magunk életének az összefüggéseiben ebben a modern világban. Azt szeretnénk, ha rajtunk keresztül az Ő arca jelenne meg ebben a világban, az Ő cselekedetei folytatódna, az Ő hite élne tovább, az Ő irgalma és szeretete áradna szét a családban, az emberek között, ebben a gyülekezetben.

Ilyen értelemben vagy te keresztyén? Kicsoda tenéked a Krisztus?

A gazdag ifjúnak Jézus volt az eszményképe, de sajnos nem tudta megtenni azt a ki-csi lépést, hogy kövesse is Őt! Vajon, te meg tudod-e tenni?

Ma eljöttél a templomba, hogy találkozz Jézussal.

Lesz-e ennek valami életet alakító következménye? Eredj – mondja Krisztus –, tégy meg valamit, háríts el valamit az útból, és jer, kövess engem, és tiéd lesz az élet. Tiéd lesz az örök élet, és azon belül ez az élet a maga áldásaival és győzelmeivel.

Vigyázz, el ne veszítsd őt, és vele az örök életet! Ámen.

Kereslet–kínálat

A gazdasági életben mostanában sokat beszélnek a piacutatásról, a kereslet–kínálat egyensúlyának biztosításáról. Minden területen felméri a várható igényeket és ennek megfelelően a kínálatot is. Érdekes lenne a lelki élet területén is egy ilyen felmérés: összeírni a lelki szükségleteket és kimutatni, miben mutatkozik a legnagyobb hiány. A hit számon tartja ezeket az igényeket és vallja, hogy Istennél bőséges kínálat áll rendelkezésünkre.

De nem kalmárkodás ez?

Nem ezért fogott egyszer Jézus ostort, hogy a templomból kiűzze ezt az üzleti szellemet? Szabad hitünk szent területére beengedni a kereslet–kínálat profán kifejezéseit? Nem szégyellni való, ha az ember Isten előtt is igényeivel lép fel?

Nem! Éppen ellenkezőleg! A hit megnyilatkozása, ha őszintén és reálisan feltárjuk Isten előtt életünk belső hiányait. Aki igénytelenül áll Isten elé, az vagy nem veszi komolyan hitét, vagy csak egy ködös istenfogalomban hisz, és nem az élő Istenben. A hit mindig nagy igényekkel lép Isten elé. Dávid tiszta szívért könyörgött. Salamon bölcsességet kért. A vak Bartimeus szeme világát szerette volna visszakapni, Tamás pedig hitének bizonyosságát. Jézus nem hagyott egy kérést sem meghallgatatlanul, senkinek sem mondta, hogy nagyok az igényei, sőt biztat: kérjetek és adatik néktek!

Nem kalmárkodás ez, mert nem fizetségképpen, hanem kegyelemből várjuk Isten segítségét. Sem érdemesek, sem méltók nem vagyunk arra, hogy Isten szükségleteinket kielégítse. Isten és ember viszonyában a kereslet–kínálat között nincs fizetési eszköz, csak kegyelem van. Mi ebből a kegyelemből élünk.

Madocsi Miklós

Prédikációk újkenyér ünnepére

Lőrincz József Tibor
Újtorda

Szánakozom a sokaságon...

Alapige: Márk 8,1–9
Bibliolvasás: János 6,48–58

Ha egy darab kenyérré tekintünk, átmelegszik a szívünk, mert üzenethordozó jelentése van! A kegyelmes Isten üzen rajta keresztül az embereknek reménységes, örömteli üzenetet, amely Isten ígését is hordozza: „Ennek utána, míg a föld létszen, vetés és aratás... meg nem szűnnek.” (1Móz 8,22) Ezért a mai istentiszteleten nem is az új kenyeret, hanem az új kenyeret adó Istent ünnepeľjűk, vagyis Istennek adunk hálát a kenyér jegyében megűjűtűt szeretetűért.

Bizonyára láttunk már az utcán eldobott kenyérdarabot! Ez a látvány mindig szomorúsággal tölűti el a hívű emberűt. Mert az eldobott kenyérdarab arról szűl, hogy az elvilágiasodott gondolkodásű és életvitelű ember számára a kenyér már csak egy mindennapi szűksűgletű cikket jelent és nem az Isten gondoskodű szeretetűt, amelyet becsűlnie kellene.

Éppén a megbecsűlt vagy az eldobott kenyérdarab figyelmeztet minket a világgazdasági és politikai felosztására is! A közelműltűg a világg két tábora a Kelet és a Nyugat volt, amely kommunizmust és kapitalizmust jelentett. Bár ez a felosztás látszőlagosan megszűnt, ma éppén a kenyérkűrdűsű függvényűben a világg másként oszűk meg ugyan-csak két táborra: Északra és Délre! Vagyis a jóllakottak és az éhezűk tábora. Elűg ha arra gondolunk, hogy a gazdasággilag fejletlen déli államokban rémsűgűes az éhezűs!

Nemrűg egy fényképet láttam, amelyen egy 12 év körűli dél-afrikai kisfűű úgy koldult az utcán egy darab kenyérűrt, hogy az éhen halt kistestvűrűt csont-bűr karjai között tartotta!

1. Az igűnk arról beszűl, hogy napok óta nagy sokaságg követte Jézust, hogy hallgassák Őt! Szegűnyek lehettek a Galileai-tenger halászai és a kűrnyűk kűves, nehezen termű földjűnek földművesei. Éppén csak partra hűztűk csónakjaikat, bekűthettek az istállűba sovány állataikat és siettek Jézushoz. Talán nem is volt idejűk feltarisznyálni az űtra, vagy talán nem is volt mibűl! Hárrom napon át követték Jézust! Mert az ember nemcsak a kenyérűre éhezűk meg, hanem az igazsággra, a szeretetre, a megűrtűsűre is megűhezhet! Jézus beszűde, igűje, igazsággának ereje, megűrtű, reműnyűtadű szeretete elfeledtette velűk testi éhsűgűket. Műg harmadnapon sem zűgűlűdtak, nem hagytűk ott Jézust mondván: éhesek vagyunk és otthon is dolgozunk van! Jézus ezt az állhatatossággűt és kitartást látja meg rajtűk, egyben azt, hogy a lelki éhsűg sokkal csillapűthatatlanabb tud lenni, mint a testi! Azonban azt is tudja, hogy a testtel sem szabad visszaűlni! A sokaságg irántű szeretete indűtja szűnalomra, amikor azt mondja: „szűnakozom a sokasággon...”

Jézus szűnakozása azt jelenti, hogy Ő észreveszi az emberi nyomorűsággűt és siet annak felszűmolására! Ő, aki a pusztában a kísűrtűt azzal veri vissza, hogy „nemcsak kenyérűrel él az ember, hanem Isten minden igűjűvel”. Ő tudja, hogy ennek a fordűtűtűtja is igaz: nemcsak igűvel (szűval, beszűddel, imádsággal, bizonyásűgűtevesűssel) él az ember, hanem kenyérűrel is! Ebbűl a tisztánlátásbűl fakad a négyezrek megvendűgelűse is! Amikor Istentűl kapott erejűvel csodaszűmba menűden megszaporűtja az éhezűk számára a kevés kenyeret, akkor ezzel a csodatettűvel is egy felsűgűes tanűtást állűt elűnk, amit űgy lehetne megfogalmazni: a test és a lélek dolgait nem szabad kijűtszani egymás ellen. Mindűg hibát követűnk el, ha valakit egy darab kenyérűrel akarunk kifizetni akkor, ami-

kor az vigasztaló szeretet után vágyik, vagy szavakkal fizetjük ki azt az embert, aki testvéri segítségre szorul! Jézus ezáltal figyelmes szeretetre int! Úgy éljünk, hogy szeretetünk lássa meg a másik ember gondját-baját és segítsen azon.

2. Az Ige második üzenete az, hogy Jézus gondoskodó szeretete közösséget, gyülekezetet teremt!

Az a négyezer ember, aki három napig követte és hallgatta Jézust, nem volt egységes! Nem lehettek mind zsidók, lehettek köztük pogányok is, vagyis különböztek egymástól! Csak két dologban voltak egyek, először abban, hogy mind emberek voltak, és másodsor, hogy mind szeretetre, biztatásra vágytak! Jézus nem végez szelekciót olyan alapon, hogy aki zsidó az kap a kenyérből, aki pogány az nem kap a kenyérből. Mindenkinnek ad a megsokasított kenyérből! Ezzel nem megosztja a közösséget, hanem még inkább egybekapcsolja őket. Mert a pusztai állapotok kilátástalanságában mindenki csak Tőle kaphat erőt adó kenyeret. Ez a tény pedig sorsközösséget formáló erő, amely nem szétválasztja, hanem közel hozza a közösség tagjait egymáshoz!

Nagy bűne életünknek az, amikor a közösségben, az egyházban szelektálni kezd, valahogy így: ez hívő, ez kevésbé hívő, az hitetlen, ez templomjáró, ez templomkerülő stb. A szelekciót mindig a megosztás követi. A megosztottságot a nézetkülönbségek, a nézetkülönbségeket az ellentétek, az ellentéteket a szakadás, a szakadást az elerőtlenedés, szétforgácsolódás, amely a közösség széthullását jelenti! Márpedig a cél mindig az kell hogy legyen, hogy akik egy kenyérből esznek, a Krisztusban is egyek legyenek! Figyelemre méltó, hogy Jézus mindenkinnek adott a megsokasított kenyérből! Ma sem lehet ez másképpen: mindenkit meg kell kínálni Jézus szeretet-kenyerével, hogy megízleljék annak ízét és vágyakozzanak, éhezzenek reá az emberek!

3. Jézus kiosztja a keveset a sokaknak, hogy „ki ne dőljenek az úton”. Minden út megtételéhez erőre van szükségünk. Különösen akkor kerül előtérbe ez az igazság, ha a saját életutunkra gondolunk. A napi küzdelmeinkre és gondjainkra. Megoldást kereső, de nem találó életkérdéseinkre. A naponkénti idegfeszültségünkre és az életünkben állandóan jelenlevő stresszre! Ezért életösztonünk keresi azt az energiaforrást, amelyből erőt vehet, hogy „ki ne dőljön az úton”. A keresett energiaforrást nem csupán a földi kenyérben találjuk meg, mert az útjaink megtételéhez és a célba éréshez nem csak fizikai erő szükséges! Mind világosabban kell látnunk az igazságot: hogy ha nem eszünk a Jézus által megsokasított lelki kenyérből, ha nem élünk az igével és a sákramentumokkal, akkor lelki erő hiányában kidőlünk az útjainkon!

Jézus a ma hirdetett Igében, a megterített úrasztala javaiban kínálja fel nekünk tápláléklul önmagát. Aki magáról azt mondja, hogy Ő az életnek kenyere, Ő az élő kenyér, amely a mennyből szállott alá, ha valaki eszik e kenyérből él örökké. És az a kenyér, amelyet Ő ad, az Ő teste, amelyet Ő ad a világ életéért. (Jn 6,51)

Éljünk vele hálaadással! Ámen.

Rácz István

Középlak

Átok, vagy ígéret?

Alapige: 1Mózes 3,19

Bibliailvasás: 1Mózes 3,14–19

Ma hálaadásra gyűltünk össze, és különös súllyal nehezedik vállunkra Isten ígéjének tanítása, parancsa, orcád veritékével egyed a te kenyeredet. A Jézustól tanult imádságban mindennap azért imádkozunk, hogy a mindennapi kenyertünk legyen meg. De leg-

többször titkon azt reméljük, hogy némileg leveszi a kenyérkereset gondját vállainkról, és könnyebb sorsot ajándékoz nekünk. Ifjak mesélik, ők abban bíznak, hogy elnézőbbek lesznek a tanárok, és nem kell olyan sokat tanulniuk. Felnőttek, idősödők abban, hogy könnyebbé válik a munka, elhordozhatóbbá a vállakra nehezedő teher. Valami nagy gazdasági-társadalmi csodát várunk, néha mi sem tudjuk honnan jöhetne, talán az Európai Unió, vagy valaki más oldhatná meg a kérdéseinket, gondjainkat. De nem ez történik! Az ige kemény szavakkal utasítja akár a fiatalokat, akik az iskolapadokban, a felnőtteket, akik az élet valamely területén, az öregeket, akik otthon, vagy valahol máshol vannak és tevékenykednek, a komoly munkára. De mi lesz, ha megöregszem, ha beteg leszek, ha özvegy vagy árva maradok, ha magányosan kell leélnem öreg napjaimat? – hallom megfogalmazódni sokszor a kérdéseiteket. Szomorú történeteket hallottam. Idősödők emlékeznek a háborúk utáni megpróbáltatásokra, azokra az időkre, amikor kitoloncolták őket házaikból, elvették az évi kenyeret biztosító gabonát. Nehéz idők voltak ezek. De azt is elmesélik, hogy aztán kitarotán dolgoztak és az újra befektetett munka megadta az eredményt. Mindig volt erő az újrakezdéshez, felemelkedéshez. Sokszor mondtátok és mondjátok el, jaj, hogyan is bírtuk ki azokat az esztendőket. Hát úgy, ahogy ezt is annyiszor megfogalmaztátok: Isten erejével, biztatásával, ha kellett simogató, vagy kemény kezével, Aki mindig ott volt mellettetek.

Ebből lett nyilvánvaló számunkra *Isten jósága*. A bűneset után Isten átkot mond, kemény szavakat. Már a bűneset előtt a vétkezőnek örök halált ígér, de mégis szerető jóságát mutatta és mutatja meg az övéinek. A bűnért elvethetett volna. A világot fenttartó és gondviselő munkáját beszüntethette volna. Ehelyett mégis örök szeretettel gondoskodik rólunk. Adta és adja áldását, a munka gyümölcsét. Fáradságos munka volt a vetés, de fülembé cseng a szántóvető ember fohásza. Aztán az esőért elmondott imák a tavaszi szárazságok idején. Most pedig itt a gyümölcs, a kenyér az asztalon. Isten gondviselő munkáját és jóságát mutatja ez! Az ittlévő kenyérben azonban, amelyet nemsokára magunkhoz veszünk, nemcsak külsőleg látszik meg Isten mennyei jósága. Ígéret van benne: valamennyiszer eszitek e kenyeret az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljövend. Mi a mindennapi kenyérért fohászunk, és Ő sokkal többről gondoskodik. Nemcsak a mindennapi testi táplálékunkról, hanem lelkünkéről, bűneink bocsánatáról is. Adjunk halálát neki ezért a gondoskodó jóságért, szeretetért. De nemcsak az Ő jósága, hanem az Ő *hűsége* is nyilvánvalóvá válik. Hűséges volt Isten az elmúlt évtizedek, évszázadok alatt a népünket, családjainkat, bennünket megpróbáló viharok idején. Azért, mert az „orcánk verítéke árán” megszerzett mindennapi táplálék mellett erőt, bizodalmat, kitartást, hitet adott a megpróbáltatásokban. Volt részünk megpróbáltatásokban is. Özvegyen, árván, betegen, kitaszítottan, magányosan, vagy koporsó mellett, mindig ott volt az Ő segítő keze, biztató szava: nem hagy bennünket fölötte kísérteni, mint ahogy azt elszenvedhetnők. Hűségét bizonyította meg akkor, amikor Krisztus halála és feltámadása által új szövetséget kötött az Ő népével azért, hogy valaki hiszen Őbenne el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

Orcád verítékével egyed a te kenyeredet. Az egykori átok, ma parancs és figyelmeztetés. Ennek az ember természete szerint ellene szegül. De Isten jósága és hűsége azt mutatja, hogy az övéire soha sem jöhet a szunnyadás vagy a karba tett kéz ideje. Nem mondhatjuk, hogy bevégeztük munkánkat. Ameddig élünk nyomorultan, vagy betegen, magányosan, vagy a családunk körében feladatunk küzdeni és munkálkodni. Ezek során tapasztaljuk meg azokat a csodákat, amelyek körülvesznek bennünket. Így válik az átok, amelyet Isten egykor Ádámnak mondott, az Ő jósága és hűsége által áldássá a mindenkori ember számára.

Van ennek az igének, még egy igen komoly figyelmeztetése. Visszatérsz a földre, mert abból vétettél, mert por vagy te és ismét porrá leszel. Elmúlásról, elköltözésről szól ez a gondolat. Öregedő kis gyülekezetünk számára nagyon fontos ez a figyelmeztetés. Ebben az esztendőben hét alkalommal álltunk már koporsó mellett. Ott tapasztaltuk meg az elmúlás valóságát. Sokakat félelemmel tölt el ma is ez a gondolat. Néha arra kérnek, hogy ne is beszéljünk róla. De ez valóság. Eme gondolat súlya mögött szerencsénkre ott van az Újszövetség vigasztalása: „amiképpen Ádám mindnyájan meghalnak, azonképpen a Krisztusban is mindnyájan megelevenítettek”. Ebből látszik meg, hogy nem értelmetlen az élet, a testi, lelki táplálékért itt a földi életben folyó harc, mert a nagy „visszatérés” után is a hívó embernek megvan minden reménysége arra, hogy Isten országában vár már a hely, melyet Krisztus feltámadásával szerzett meg nekünk. Engedjük, hogy a látható kenyérben és borban jelképesen megjelenő mennyei ajándék Krisztus megtörtétt teste, és kiontatott vére táplálja ma is a hitünket, hogy ne csüggedjünk. Hanem bízzunk, és reménykedjünk! Így ajándékoz meg ma is bennünket bűnösöket, akikre kihatt Ádám bűne, és akik így örök halálra és kárhozatra vagyunk érdemesek. Sötét előttünk a jövő? Bizonytalanok vagyunk abban, hogy mi következik ezután? Elszomorít a parancs szigorúsága? Lásd Isten ajándékait! A megterített asztalon ott a bocsánat, ott a kenyér, ott az „élet” s a biztos jövő. Ámen.

Zsargó János
Vajdahunyad

Fel ne fuvalkodjék a te szíved

Alapige: 5Mózes 8,10–14
Bibliolvasás: Lukács 12,13–32

Ezen a vasárnapon összegyűltünk Isten templomába hálát adni az új kenyérért, megköszönni Neki, hogy egy újabb esztendőre megadta testünk nélkülözhetetlen táplálékát. Ma nyomatékosan hangozzék a hála szava azért, amit máskor olyan természetesen tartunk, hogy ott van az üzletben, és csak bemegyünk és megvásároljuk, vagy esetleg éppen elégedetlenek vagyunk annak nagyságával és fehérségével. Ma rátekintünk anyagi javainkra is, hogy mindent megköszönjünk Istennek, és óvjon meg a felfuvalkodottság és háladatlanosság bűnétől.

Isten testi és lelki táplálékunkról egyaránt gondoskodik és felajánlja nekünk mint egyetlen lehetőséget az életre. Tudja Ő, hogy mire és mennyire van nekünk szükségünk. Tudja azt is, hogy a kínálat a Sátán részéről igen gazdag és szépen csomagolt, ezért hangzik az igében: „Vigyázz magadra!” A világban ma is sokan éheznek, sokan alultápláltak. Ne csak a testi életre gondoljunk itt, hanem a lelkire is. Akkor meglátjuk, hogy Nyugat-Európa alultápláltabb, mint Kelet-Európa. A tévé félóránként felhívásszerűen figyelmeztet, hogy vizsgálj meg mit teszel az asztalra, mit tartalmaz a termék. Hadd tegyük fel a kérdést testvérek, hogy a lélek területén nem ugyanilyen fontos, hogy mit adunk enni a lelkünknek, mivel etetjük, vagy mivel hagyjuk etetni a gyermekeink lelkét? A mai világban nagyon elterjedt az internet-használat, gyermekek már nem is tudnak szép társasjátékokat játszani, csak a számítógépjátékokon ülve fejlesztik kapacitásukat, hogy hány embert lőttek le, vagy a tévé különböző filmjei adják meg személyiségfejlesztő tanácsaikban, hogy a mai lelketlen pénzvilágban mit kell tenni, hogy neki, és csak neki jó legyen. A fáradtan haza érkező szülő nem sok kedvvel fogadja a beszélgetni, játszani akaró gyermeket, inkább leülteti egy film elé, és akkor csend van. De vajon átgondoltuk-e milyen károsodással jár ez a gyermek számára, akiből egy magá-

nyos, kommunikálni nem tudó, sok erőszakot, a pénzszerzés és a szex megengedetlen útjait megtanuló eltorzult világszemléletű, élvhajászó egyén lesz. Isten azt mondja: eléd adtam az életet és halált, válaszd azért az életet, hogy élj mind te, mind a te házad népe.

Izráel a honfoglalás előtt van, Isten neki adja az ígért földet. Mielőtt ez megtörténne, hangzanak el a figyelmeztetések, parancsok, melyeket meg kell majd tartania. Izráel sokat köszönhet Istennek, hiszen a pusztai vándorlás alatt megtapasztalta, hogy volt mindene. Istennek csak egy szavába került, és lett minden. Megtanulta a próbákban azt is, hogy neki magának semmije sincs, egyedül Isten kegyelméből éltek nap mint nap, és mégis volt étel, ital és ruházat, mert Isten gondoskodott róluk. Az ígért földjén az ott lakó pogány népek miatt nagy volt a bálványimádás kísértése. Így a nép más forrásból is táplálkozhatott. De meg kell tapasztalniuk a valóságot, hogy egyedül Isten ad nekik mindent. Bőven. Jóllakásig.

Ma is hálaival köszönjük meg, hogy az elmúlt év minden egyes napján volt mit tenni az asztalra, és jutott jóllakásig mindnyájunknak. De a kínálat a Sátán részéről a pogányság kínálatából is bőséges. Izráel azt a parancsot kapta, hogy minden pogányságot kiirtsón maga körül, semmi érintkezés közte és azok között ne legyen. Vajon mi mennyire igyekszünk kiirtani minden pogányságot életünkéből?

Isten nem keveset ad, mert azt olvassuk, hogy nemcsak eledel lesz, hanem lesz szép ház is, lesz arany, ezüst, egyszóval minden, ami a jó anyagi megélhetést jelenti. Mindez az Ő áldását jelenti életünkön. Emberé a munka, Istené az áldás! A mai ember a technika mostani fejlettségi fokán mindent igyekszik megtenni a javak szerzésében. Néha megengedhetetlen módszerekhez nyúl. Sokszor elfelejti belekalkulálni Isten áldását ezekbe. Istentől függ tehát, hogy lesz-e kenyérünk, és hogy mennyi lesz az. Az ember az áldást nem tudja megnyerni, kiérdemelni a maga erejéből. Ő szabadon adja azt, ahogy Ő akarja. De mi emberek vajon megköszönjük-e ezt az áldást, vagy olyan természetesen tartjuk, hogy azért van Neki, hogy adjon. Dicsérjed az Urat, a te Istenedet mindazokért, amiket neked adott, hangzik az Ige felhívása. Izráel tanítói annyira komolyan vették ezt, hogy nem álltak föl az asztaltól, amíg imában és énekben meg nem köszönték az áldást.

Ma leülnek és felállnak az emberek az asztaltól minden dicséret és hálaadás nélkül. Esetleg a háziasszonynak megköszönik a finom ebédet. Hadd tekintsünk csak vissza a történelem napjaira. Vajon olyan magától értetődően sok adatott nekünk mindig? A háború után milyen finom tudott lenni az üres rántott leves is, vagy egy darab fekete, pár napos kenyér. Tudjunk meglepődöttnek lenni, azzal amink van.

Amikor sok van az embernek, hajlamos türelmetlen lenni, felfuvalkodott lenni. Ebben a tékozló világban, ahol mindenkinek sok kell és azonnal kell, és a sok sem elég, az ember eltávolodott a Biblia világától, ahol minden ajándékként adatik nemcsak a magunk számára, hanem a másik javára is. A mi igényeink a végtelenségig fokozódnak, és nem tekintünk hálaival arra, amink van. Helyette inkább irigységgel tekintünk arra, akinek több adatott, mint nekünk.

A másik nagy hibánk, hogy magunkat egyre ügyesebbeknek és tehetségesebbeknek látva, mindent a saját eredményünként könyvelünk el. Magunknak tulajdonítjuk sikerünket. Az elért eredményekért magunkat dicsőítjük. Pál apostol nekünk szegezi a kérdést: Mid van, amit nem úgy kapták volna? (1Kor 4,7) Milyen csúnya az olyan ember, aki olyan dolgokkal dicsekszik, ami nem az övé?

A fennhéjzás, a felfuvalkodottság olyan bűnök, melyeket mi keményen megítélünk más embereknél, de gyakran nem vesszük észre azt Isten és a magunk viszonyában. Ne felejtjük el, hogy az Ő áldása nélkül csak orcánk veritéke a miénk.

Valakinél látogatóban járva, feltűnt az értékes dolgokkal telerakott vitrinben egy kopott pléh pohár. Amikor megkérdeztem az illetőt, mi keresnivalója van annak a többi tárgyak között, azt válaszolta, hogy az a fogságból való pohara, amibe a napi adagját mérték ki. Azóta jó módú ember lett, de amikor az elbizakodottság kísérti, mindig megiszik egy pohár vizet abból a pohárból csendesen, és akkor visszatér a hála a szívébe.

A zsidóknak sem volt szabad elfelejteniük, hogy mijük volt a pusztai vándorlás idején. Mi se felejtjük el ebben a sok jóban dúskáló világban, hogy áldás nélkül ugyan bizony mivel dicsekednénk. Nem tudunk eléggé hálát adni Istennek, hogy ennyi mindent adott, noha érdemtelenek voltunk rá. Ő szüntelenül hív, hogy Tőle vegyük ezeket az ajándékokat ingyen, és ne a Sátántól olyan drága áron.

Adjunk hálát Neki minden anyagi és lelki javainkért, el nem feledkezve arról, hogy mindenünk, minden munkánk, kitartásunk, ügyességünk ellenére, csakis az Ő ingyen kegyelméből van, aki Jézus Krisztusban mindent nekünk adott, aki gazdag lévén szegénnyé lett értünk, hogy mi az Ő szegénységéből meggazdagodjunk. Ámen.

Ki az úr a házban?

Nyílt vagy rejtett családi konfliktusok, hangos veszekedések és titkolt fájdalom hátterében sokszor ez a kérdés áll: ki az úr a házban? A gyermek, akinek kívánságát szolgálai alázattal lesik a szülők, nagyszülők? A férj, aki a családfő szerepében tetszelegve, várja az első osztályú kiszolgálást? A feleség, aki ügyes praktikával intézi úgy a család ügyét, hogy végül az ő akarata valósuljon meg? Vagy a nagymama, akitől felnőtt gyermeke nem tudott elszakadni, s háttérből érvényesíti elgondolásait?

Ki az úr a házban?

Lukács evangélista könyvében egy bethániai otthonba, Márta és Mária otthonába kalauzol el minket (Lk 10,38–42). Hogyan volt náluk, ki tudja? Bár az, hogy Márta neve „úrnőt” jelent, valamit sejtet. De meglepetésünkre a vendégségbe hozzájuk érkező Jézust éppen Márta szólítja így: „Uram!” Nem mesternek, rabbinak nevezi, ahogy általában szólították Jézust. Lukács evangéliumában nő ajkán itt szólal meg először ez a személyes hitvallás, amire Tamás csak Jézus feltámadása után s sebeinek láttán jutott el.

Mária ezt a hitvallást nem mondta ki, de magatartásában ő is vallja: Jézus az Úr a házban, akit nem kötnek régi hagyományok, hogy zsidó rabbinak nem lehet nőtanítványa és nem küldi ki a konyhába, hanem megengedi, hogy lábához ülve, hallgassa tanítását. Mária is felismeri, hogy Jézus az Úr – különös úr! –, aki nem azért jött hozzájuk, hogy kiszolgálják, hanem hogy Ő szolgáljon, s aztán, egy kis pihenés után induljon tovább Jeruzsálembe, hogy életét adja értük és az egész világért. Jézus Úr, akinek ő nem adhat semmit, de akitől olyan kincseket kaphat, amit senki sem vehet el tőle. Milyen kár, hogy Jézusnak azokat az el nem vehető kincseket érő szavait Lukács nem őrizte meg számunkra.

Márta is, Mária is vallja: Jézus az Úr a házban!

De most már ne a bethániai házra, hanem a magunk otthonára gondoljunk: ki az úr ott? Milyen szép az ótestamentumi Józsué vallomása: én és az én házam népe az Úrnak szolgálunk. Érdekek, nézetek, elgondolások zürzavarában legyen hát Jézus szava a döntő, amire mindnyájan figyelünk. Szava nemcsak megszívlelendő jó tanács. Több annál: Isten szeretetének, megváltásunknak jó híre, az örök élet beszéde. Erre van szükségünk. Legyen Jézus az Úr otthonunkban.

Madocsi Miklós

A Genezáret partján

Bütösi János

Három haza szolgálatában

(Részletek)

Lelki ébredésem

Amikor már serdülőkorú fiú voltam és belém kapott a lelki problémák tüze, még verset is fabrikáltam. Az volt benne, hogy egy vonaton utazom. Az ablakon kinézve a csudálatosan szép magyar, alföldi, de legfőképp szabolcsi tájat láttam. Körülöttem az emberek aludtak, mint a bunda. Rettenetesen bántott, hogy ezek a „mormoták” semmit sem látnak belőle. Ekkor születtek meg első verssoraim, melyek valahogy így szólhattak:

Rázós életvonaton utazom, és munkát adott az Isten;
Felrázni az embereket, nézzenek szét a vidéken.

Ez az ébresztő indulat akkor vált még teljesebbé, amikor fontos kérdéssé az lett: Kicsoda a Krisztus nekem? Az, hogy hiszünk Istenben, az szinte magától értetődő volt. Ezt az ördögök is hiszik – mondotta nekem a vallásanárom. Hanem kicsoda neked a Krisztus Jézus? Ez volt a nagy kérdés. Serdülőkorban éltem meg azt, hogy Jézus Krisztus velem egyidejű, ismer engem, tudja bűneimet, megbocsátja azokat, új életet tud adni. Különösképpen a 103. zsoltár lett „élő Ige” számomra. Ebben a dramatikus, ifjúkori tapasztalatban tisztult fel előttem, hogy kicsoda Ő az én számomra. Akkor lett a Heidelbergi Káténak első kérdése és felelete nagyon lényeges nekem. Az, hogy mind testtül, mind lelkestül, mind életemben, mind halálomban nem a magamé, hanem hűség Megváltómnak, Jézus Krisztusnak tulajdona vagyok, aki az Ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen eleget tett, megvéd és megoltalmaz. Röviden szólva: rám talált az Úr Isten!

Kálvin az én térképem

Hetedikes gimnazista voltam, amikor egy egész nyarat Kálvin *Institúciójával* töltöttem. Elkértem a tiszteletes úrtól, aki boldogan adta át, mivel nem olvasta azt senki a faluban. Átrágtam magam az *Institúciónak* mindkét kötetén, szinte le sem tudtam tenni, úgy faltam. Akkor jöttem rá, hogy nekem Kálvin testvérem a hitben. Az lett a meggyőződés, hogy amit Ady kérdez nemzeti vonatkozásban, „Én nem vagyok magyar?”, azt én is elmondhatom vallási vonatkozásban: „Én nem vagyok református?” Nekem fontos volt, hogy megerősödjem a hitemben, és fegyverzetem legyen a támadások ellen.

A debreceni teológiára már úgy mentem, hogy a bemutatkozó alkalommal arról szóltam, hogy engem nem hívtak, hanem küldtek. Akkor a híres-nevezetes Csikesz Sándor odajött hozzám, nagy szemekkel rám nézett, és azt kérdezte: „Ki küldött?” Akkor azt mondtam, hogy az élő Isten. Amikor az előadások alkalmával szóba került Kálvin, én egy lépéssel tovább mentem, és idéztem Kálvint. Most is így vagyok. Megvan most is a jegyzetem. Kálvin nekem a térképem, aki a Biblia mondanivalóját rendszerbe foglalta, mégpedig kemény, filozófiaiilag is megálló és tájékozódást biztosító rendszerbe.

Először a reformátorok, különösképpen Kálvin, olyan gladiátorfélék voltak számomra. Ők küzdenek a történelem színpadán, mi meg ott ülünk a tribünön és drukkolunk nekik. Nekünk nincs túlságosan sok közünk a történésekhez, ők a játékosok, mi a nézők.

Másodjára az ember rájön, hogy ez a küzdelem a saját bőrére is megy, része ennek a játéknak, különösképpen Magyarországon. A római katolikus többség érezte az emberrel: „Szép öcsém, be nagy kár...”. A kisebbségi harcot tehát meg kell(ett) harcolni. Azt nem lehet(ett) kikerülni.

Harmadjára persze rájön az ember, hogy itt nem csak erről van szó. Nekünk nem szabad felekezeti harcot vívnunk, mivel Krisztus Jézusban testvérek vagyunk. Az Ige azt mondja: „Ne feledkezzetek meg vezetőitekről, akik az Isten Igéjét hirdették nektek. Figyeljétek életük végére, és kövessétek hitüket. Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” Tehát Krisztus Jézusban mi együtt Isten országának polgárai vagyunk. Kálvin itt jelentett számomra nagyon sokat. Személyében olyan valakit ünneplhetünk, aki a ma is élő Krisztust hitelesen interpretálja, aki az Igét hirdeti, ami egyetlen zsinórmértékünk hit és erkölcs tekintetében egyaránt. Ami a katolikus embereknél a szenteknek a tisztelete, az minálunk Kálvin ismerete.

Katonaságom idején sokat olvastam, főképpen a Bibliát. Talán teológiai felsőbb oktatásom is ott történt meg. Csillagtalán karpaszományosként, a munkaszolgálatosokkal, a sárga csillagos zsidókkal együtt végzett munka mellett, volt időm olvasni, elmélkedni, Istennel társalogni. Az egy év, amit így töltöttem – főként Németországban –, nagyon sok mindent formált bennem. Főképpen azt, hogy én a magyar lelki megújulás szolgálatában szeretném tölteni az életemet. Akkor döntöttem úgy, hogy a Bethánia CE Szövetség utazó titkára szeretnék lenni. Később, miután szerencsésen hazakerültem és Révész Imre püspök úrtól elkéredzkedtem erre a lelkiszolgálatra, azt mondotta: „Fiam, jobb szerettem volna, hogyha itt lettél volna velem Debrecenben.”

Különb. első lelkészképesítő vizsgámat 1943-ban tettem le kitüntetéssel. 1943. október 6-tól pontosan egy évet Munkácson töltöttem mint segédlelkész. 1944. október 6-án hívtak be katonának, ahonnan 1945. július 28-án szereltem le Budapesten. Második lelkészképesítő vizsgámra 1946 elején került sor. Ezt is kitüntetéssel tettem le. Mivel a középiskolában és az egyetemi tanulmányaim alatt minden főtárgyból a legjobb eredményt értem el, speciális kormányfői kitüntetésre számíthattam.

Isten azonban másképp vezette utamat.

Az Igehirdetés nyelve a diaszpórában

A kisebbségben, a református és katolikus templomokban, de különösképpen református templomokban magyarul szól az igehirdetés és az ének. Reményik Sándor szavaival élve: „A nyelv ma néktek végső menedéktek.” Ez megtartó erő, szinte az utolsó vár. Ezt nagyon komolyan kellett és kell a kisebbségben venni.

De ha mi ezt az utat választjuk a diaszpórában, Amerikában, az a végünket jelenti. Mint ahogyan azt jelentette a finneknek, akik azt mondták: „Mi finnül akarjuk tartani az istentiszteleteket, amíg arra szükség van. Akik már tudnak angolul, azok menjenek az angol evangélikus gyülekezetekbe.” Mi azt mondtuk, hogy nem! A magyar reformátuságnak vannak sajátos értékei, melyek nélkül az amerikai keresztyénség is szegényebb lenne. Nekünk ezt meg kell őriznünk! Meg kell őriznünk, különösképpen a gyermekeink életében. Tehát a magyar nyelv megtartása mellett az angol nyelvet is bevezettük. Akkor, amikor a gyermekek már nem tudnak jól magyarul, vagy akkor, amikor magya-

rul nem értő élettársat választottak, akkor mi ezekről nem mondtunk le. Amerikában mindig magyarul és angolul tartottam az istentiszteletet. Az volt a növekedés útja.

Döbbenetes dolog az, hogy például Ausztráliában vagy Kanadában ezekről lemondtak. Aki tud már angolul, menjen! Tehát a finn példát követik, és a gyülekezetek nemcsak hogy sorvadnak, hanem el is tűnnek. A mi gyülekezeteink között egy jó pár, az angol nyelv bevezetésével, megtartotta a magyar református hitbéli jellegét és erősödik. Nekem úgy kellett angolul beszélnem, hogy az a televízióval meg a rádióval felvegye a versenyt. Egy holland atyafi egyszer azt mondta nekem: „Azért jövök ide, mert itt megkapom azt a hitvallásos igehirdetést, azt a biblikus érzést, amit nem kapok meg egyetlen más gyülekezetben sem.” Pedig Norwalknak volt ötven vagy hatvan temploma.

A diaszpórában tehát nem úgy kell a nyelvkérdést megoldani, mint ahogyan akár a kisebbségben, akár az anyaországban teszik. Nekem például Bridgeportban huszonegy vagy huszonhat nemzetiség volt jelen a gyülekezetben. Ott érezték otthon magukat.

Megtanítani Amerikát magyarul, az elég romantikus elgondolás. Talán van két kivétel. Az egyik Washington, ahol arra építenek, hogy mindig lesz annyi magyar, akikből lehet tartani magyar nyelvű gyülekezetet. A másik pedig New York, melyik szintén egy olyan város, ahova mindig jönnek magyarok. Bár, ha észreveszik, hogy angolok is vannak jelen az istentiszteleten, akkor angolul is tartanak egy rövid szolgálatot.

Az ébredés nyomában

1939-nek a végén, a negyvenes évek elején – bár folyt a háború – nagyon érezhető volt a Léleknek a fuvallata a Kárpát-medencében. A Lélektől született szél fűjt, ahová akart, nem tudtuk, honnan hová, de hatását éreztük. Volt hely, ahol égett a láng, de a mellette lévő faluban gyakran jéghideg maradt minden. Végigpásztázta Szabolcsot, Borsodot, meg más régiókat, egyes falukat kihagyva és másokat bevéve. Aránylag rövid ideig tartott, de sokan tértek meg.

Én a magyarországi ébredésnek ebből a levegőjéből, teológiájának megismeréséért mentem Amerikába. Látni akartam, hogy a lelki mozgalmak mit jelentenek Isten országa szempontjából egy nemzet, egy régió életében.

Ébredés Amerikában

Rövidesen megtanultam, hogy Amerikában két nagy ébredésről beszélnek. Egyik a Great Awakening, a Nagy Ébredés, mely 1727-től 1760-ig, 33 évig tartott. A formalizmusnak és a racionalizmusnak volt ez az ideje. Amit fel tudok fogni az eszemmel, az elfogadható, amit nem tudok elfogadni, annak nincs helye az egyházban sem. A felvilágosodásnak ez a lelkiülete a missziót teljesen megölte. Az egyház rettenetes mélypontra jutott. Az imádkozó emberek Isten trónusa előtt azért könyörögtek, hogy az egyház egyház legyen. Az első ébredésben Frederick Frelinghuysen és Jonathan Edwards testítették meg ezt a reménységet. Az, hogy Amerikában a racionalizmus nem tudott olyan károkat okozni, mint Európában, ennek az ébredésnek volt köszönhető. Ebből a háttérből született meg az amerikai nemzet. Amerikát e nélkül a lelki szempont nélkül megérteni sem lehet. Az 1776-os függetlenségi háború idején az amerikaiak öt százaléka volt egyháztag, míg az 1950-es években hatvan százalékuuk vallotta magát annak.

A második ébredés – mely szintén átfogott egy emberöltőt – 1787 és 1830 között zajlott, melyben sokkal több volt a szélsőséges jelenség. Egy dologban azonban tovább tudott lépni az első ébredésnél. A második ébredés missziói társaságokat hozott létre. Az azonos közösségi látásúak azon gondolkodtak, hogy mit kell csinálni akkor, ha az intézményes egyház nem mozdul. Nem az intézményes egyháznak, hanem az Igének

engedelmeskedve önként, közös célokra szervezkedtek. Ez az önkéntességi elv az amerikai egyházi és társadalmi életnek ma is kulcsa, gerince és döntő jellemzője. Megdőlt Luthernek és Kálvinnak az a tétele, hogy a missziói munkát elvégezték Jézus idejében. Nagy dolog volt kimondani, hogy a reformátorok tévedtek. Carey, aki baptista volt és elment Indiába, azt mondta, hogy ez a tétel nem áll. Azt mondani az indiaiakról, hogy ismerik Krisztust, tévedés. A reformátorok tévedtek. Azok a hívő, felébredt emberek, akik az intézményes egyház lépéseire tovább már nem vártak, azt mondták: „Akkor nekünk kell elvégezni ezt a küldetést.” Ez hozta létre a missziói társaságokat. Munkájuk később azon csúszott el, hogy Charles Finney, akit a második ébredés teológusának tartottak, azt mondta: „Bárki, bármikor, bárhol várhatja az ébredést, ha megteszi, amit Isten tőlünk vár.” Ez teológiai tévedés volt, mert megfeleledkezett a Szent Lélek szuverenitásáról. Mind a mai napig kiírják Amerikában: „Revival next week!” (Ébredés a következő héten!) Charles Finney nem sokkal halála előtt, megbánta ezt a tanítását, és le is írta: „Isten Lelke ellen való volt, hogy én ezt egy ilyen mechanikus valaminek tekintetem, és a Lélek szabadságáról megfeleledkeztem.” Az amerikai közvéleményig ez viszont már nem jutott el. Közben, tehát 1760 és 1787 között, nem volt ébredés, mivel az egyháznak nem állandó állapota az ébredés, hanem Isten azt céllal adja.

Ébredés Magyarországon

Isten nem ad ilyen lelki megújulást cél nélkül. Isten miért adta a negyvenes években a lelki megújulást Magyarországnak, a magyar protestantizmusnak? Vajon nem azért, hogy a keresztyén egyház lelki felkészülten találkozzék a legszélsőségesebb, a legdurvább szekularizmussal, a kommunizmussal és ebből megszülessék egy olyan új, amit az ő népének, egyházának szolgálatában szükségesnek lát? Nem igaz, hogy a háború nyomorúságai készítették vagy adták ezt. Másutt is volt háborús nyomorúság, de nem volt lelki ébredés. Isten arra méltatott minket, hogy a Léleknek a megújulásában segítsen bennünket egy új fejezet nyitásához.

Hogy ez elmaradt, azt fájdalommal láttam. Később aztán, mikor az ébredés emberei egymást marták, fájdalom csak tovább növekedett. A Lélek nem arra adatik, hogy mi egymást marjuk. Arra adatik, hogy valami Lélek szerinti feladatot oldjunk meg, amit nem lehet emberileg megoldani, de amit Isten meg tud oldani.

Amikor megkondult a harang, és lépni kellett volna, nagy dolgokat cselekedni, akkor sem az egyház, sem az ébredés népe nem volt készen. Súlyos hibák történtek. Mindent elkövettünk, hogy a szekuláris mozgalmakkal találjunk harmóniát, és abban találjuk meg az egyház szolgálatát.

Valami tehát hiányzott. Valami sokkalta nagyobbak kellett volna születnie. A választás itt nálunk, a Kárpát-medencében ez volt: „Balkán” vagy Krisztus? Vagy az emberi káosz, az erőszak, az uralkodás, a könyöklés és a hatalom uralja el az emberi életet; vagy a szolgálat, a szeretet, a megértés, a másik elfogadása. A krisztusi út éppúgy nyitva van előttünk, mint a másik. De hogy azzá lett és azzá válik, amivé válik most Közép-Európa, meg a Balkán, nekem az az érzésem, hogy abban ludas a magyar reformátusság, a magyar keresztyénség. Mert sokkal jobban tetszett nekünk a szolgálat teológiája és a felekezeti harc, mint a misszióban élés. Megélni azt, hogy Krisztusban az ellenségesség fala ledőlt.

A keresztyénséget az méri le, hogy az ellenséggel szemben hogyan viselkedünk. Szeresd ellenségedet! Előbb-utóbb vagy megy, vagy nem megy. Nem mondhatjuk, hogy Jézusnak ment, nekünk nem mehet. Erről David J. Bosch felesége *Az apartheid Dél-Afrikában* címmel tartott egy nagy előadást. Ő beszélt arról, hogy nincs más megoldás az apartheidben, mint az ellenség szeretése. Mi mindig nehezményezzük, ha a

román ellenséges magatartással van a magyarral szemben. De nem kérdezzük: ez az egyetlen út? Vagy van más út? Radikálisan új módon kell viszonyulni minékünk ezekhez a dolgokhoz. Úgy is, mint magyarok, úgy is, mint egyház. De ez nem egy álmodozó dolog, hanem Krisztusban az egyetlen lehetőség.

Bethánia

Említettem korábban, hogy 1947-ben, Amerikába menetelemkor, a Bethánia CE Szövetségtől kaptam megbízatásomat. A szövetségben azt mondtam, ha megkapom a kiutazási engedélyt, akkor Istentől kapott jelnek fogom tekinteni, hogy menjek. Ezért vélem a szövetséggel szemben fennálló személyes tartozásomnak is, hogy a szervezetről kissé részletesebben szóljak.

Tudományos közelítés

Anne-Marie Kool *Az Úr csodásan működik, A magyar protestáns külmisziói mozgalom (1756–1951)* című könyvének első kötetében részletesen megírta, hogy a Bethánia CE Szövetség a Christian Endeavor (Keresztyén Törekvés) mozgalom magyar ága, melyet Szabó Aladár alapított 1903-ban a Lorántffy Zsuzsanna Egyesület budai szervezetéből.

Szabó Aladár, a magyar belmisszió atyja és zászlóvivője, a huszadik század elején felismerte, hogy az egyházaknak és missziói munkájuknak nagy szükségük lenne munkásokra. Olyan lelkes férfiakra és nőkre, akik a vezetés szolgálatát látnák el. Erre a célra embereket kellett képezni. Különösen a konfirmált fiataloknak volt nagy szükségük segítségre, hogy mindenki megtartsa fogadását, hogy Krisztusnak és egyházának öntudatos, munkás tagja legyen, és ne szégyellje hitét. Tudja olvasni Bibliáját. Tudjon imádkozni, és merjen cselekedni. Egyszóval legyen igazi, s olyan keresztyén, aki hitéletében határozottságra s önállóságra törekszik.

A Bethánia Szövetségnek a keresztyén élet gyakorlati tanításában alkalmazott módszere az volt, hogy a jelentkezők először „érdeklődő tagok”, „próbaszövetségesek” voltak. Amikor tanújelét adták komolyságuknak és úgy érezték, hogy elég erősek megtartani fogadalmukat – azaz naponta olvassák az Igét, imádkoznak és keresztyén életet igyekeznek élni –, az egyesület rendes vagy munkás tagjaivá válhattak. A tagok számára kötelező volt az alkalmak látogatása, valamint a megbeszéléseken és az imaórákon való aktív részvétel.

Miután Szabó Aladár és felesége meggyőződtek a módszer helyességéről és arról, hogy az megegyezik az őskeresztyén egyház elveivel, bevezették a Lorántffy Zsuzsanna Egyesület budai fiókegyletében is. Igyekezettük érdekes eredménnyel járt. A lányok örültek, hogy így növekedhettek hitben. De miután az anyaegyesület nem akart részt venni ebben a munkában, Szabó Aladárt és munkatársait kizárták soraikból. Szabó 1903-ban elhatározta, új szervezetet alapít. Ez az új szervezet lett a Bethánia Szövetség. Szabó visszavonult minden más evangéliumi munkától, és minden idejét és erejét a „keresztyén hitélet fölvirágoztatását és a könyörülő szeretet gyakorlását” szolgáló célnak szentelte.

Christian Endeavor (CE)

Említettem korábban, hogy a Bethánia CE Szövetség a Christian Endeavor mozgalom magyar ága. Francis E. Clark kongregacionalista lelkipásztor 1881-ben Amerikában alapította meg szervezetét, a Young People's Society for Christian Endeavort (a CE Ifjúsági Szövetséget). A szervezet azt tűzte ki célul, hogy a fiatalokat erőteljesebben bevonja a gyülekezeti munkába. A szervezetben komoly, fegyelmezett életet követeltek

meg. A mozgalom futótűszerűen elterjedt egész Amerikában, és áthatotta sok egyház ifjúsági munkáját. Aztán átjött Angliába és Németországba, ahol megmaradt ifjúsági mozgalomnak.

A Bethánia Magyarországon a CE testvérszervezeteként alakult meg kettős céllal. Elsődleges céljuk az volt, hogy elősegítsék az evangelizálást, a missziót, és az ébredést elvigyék a köznép közé. Másodlagos célnak, az ébredés szolgálata érdekében, a szent életre való törekvést tűzték ki.

Saját tapasztalataim

Mindezekből jól érzékelhető, hogy a Bethánia CE Szövetség nem ifjúsági mozgalomként indult Magyarországon. Ma sem az.

Mivel az ifjúság ügyét a belmisszió nagyon komoly kérdésének tekintette, ezért a magyar belmisszió emberei kapcsolatba léptek a CE európai ágával. Bizonyos módszereket is átvettek.

A másik oldala viszont a Bethániának az, hogy ettől teljesen függetlenül, a húszas években megindult egy népi mozgalom, amelyikben az emberek, reformátusok főképpen, olvasták a Bibliát. Nem volt ezeknek semmiféle vezetőjük. Egészségesen odaforultak Isten felé. Ez történt különösképpen Szabolcsban és Borsodban.

Aztán a Bethániát, amelyik egy népi, belmissziói, ébredési mozgalom volt, összeházasították a CE-vel. Külföldön mindig érezték ennek a házasításnak a nehézségeit. Magyarországon ennek nem nagyon néztek utána. Így lett aztán Erdélyben is, meg Magyarországon is, ez a missziói, elsősorban belmissziói mozgalom a Bethánia CE Szövetség.

A Bethánia nem a pietista mozgalomból indult, mint ahogyan Magyarországon sokan tartják még mindig. Sokkal inkább a skót missziói munkából és érdeklődésből. A szövetség nemcsak lelki dolgokkal foglalkozott, hanem Budapest nyomorult gyerekeivel, a nőkkel, a vasárnapi iskolával és szociális kérdésekkel is.

A Bethánia lett a radikális keresztyénségnek egyik szervezete, ahol a megtérést, az újjászületést, a Krisztussal való közösséget halálos komolyan vették. Gyakran elég formálisan, mert – mint már jeleztem – próbaidőre vették föl a hívőket. Azután, ha a hívő megállta a helyét, felvették szövetségesnek, akinek az volt a feladata, hogy a Bibliát mindennap olvassa, mindennap imádkozzon, és Jézus Krisztus követését komolyan vegye a mindennapi életben. Mivel erre az életes keresztyénségre nem a gyülekezetben találták meg a közösségi lehetőséget, egyesületi vonalon indultak meg. A magyar reformátusságnak egyik nagy problémája ez. Ravasz László, Makkai Sándor próbálták ezeket gyógyítani, de nekik sem sikerült. Hogy lehetne az egyesületeket egyháziasítani, az egyházakat pedig missziósítani, lelkivé tenni? Ez mindmáig problémája a Magyarországi Református Egyháznak.

Állami részről a kommunista idők alatt följánlották: „Miért nem váltok ti egy elenegyházzá?” Erre mi azt feleltük, hogy nekünk egy anyánk van, az pedig a történelmi egyház, és onnan bennünket kihajítani se lehet. Egyházon kívüli erők azután nem erőltették tovább ezt a megoldást. Ellenben az egyházon belül, amikor az egyházat robbantani kellett az egyházi embereknek, akkor a Bethániát úgy definiálták a hivatalos lexikonokban, hogy egy külföldről táplált ellenmozgalom: „Bethánia mozgalom – protestáns, főleg a református egyházon belül megtalálható – vallásos irányzat, amely az eredeti kálvini eszmékre hivatkozva, szigorú, aszketikus életmódot követel (pietizmus). Hívei magukat az ótestamentumi »választott nép« örökösének tartják, kiközösítik maguk közül a bűnösöket és minden kapcsolatot károsnak minősítenek az egyházon kívülről álló romlott világgal és bűnös emberekkel. A válóstól való elfordulásukat, elmélyedő,

csak Istennel és a Lélek üdvével foglalkozó szemlélődő vallásosságukat, a Lukács evangéliumából igazolják (10,38–42), ahol a Bethániában élő (innen a mozgalom neve is) két nőtestvér, Márta és Mária közül Jézus a passzív Máriát dicsérte meg. A Bethánia a legszélsőségesebb felfogásban eljut a társadalomtól való teljes elzárkózásig, olykor pedig társadalomellenes magatartással is párosul.” Ezt a pejoratív megfogalmazást az egyház lenyelte, mindmáig nem változtatta meg. Nem csodálkozhatunk tehát azon, hogy kifejlődött egy Bethánia-gyűlölet, és talán még máig megvan. Amikor azt mondják, hogy kegyes, nemkívánatos, pietista, bethánista, akkor az egy szerencsétlen kornak az utórezgése.

A Bethániát – minden más egyesülettel egyetemben – Bereczky Albert idejében, 1949 őszén feloszlatták azzal, hogy most már az egyház tudja az egyesületek munkáját végezni. De eszük ágában sem volt, hogy ezeket a mozgalmakat az egyházban életben tartásuk, mivel veszélyt jelentettek a totalitáriánus gondolkodásra.

Bibliai gyökerek

Bethánia János evangéliumából ismert helységrév. Bethánia az Olajfák hegyének keleti lejtőin fekszik, mintegy fél órányira Jeruzsálemhez, s itt élt Lázár, Mária és Márta. Jézus szerette őket és szeretett Bethániába kimenni. Bethániában frissült fel, itt volt a keresztre feszítés előtti héten. Bethániának tehát van egy olyan jelentése is, hogy ott Jézus jól érzi magát.

Az idők jelei

Mit hozzak Magyarországra? Úgy láttam, hogy amit Amerikában megtapasztaltam, azt fogom hozni. Úgy tekintettek rám, mint evangelizátorra. A gyülekezeti munkában Amerikában is az evangelizációs szolgálatot végeztem. Hosszú időn keresztül voltam elnöke az egyházkerület evangelizációs bizottságának, azután pedig a közegyház evangelizációs bizottságában voltam tag hosszú időn keresztül. Odakint is úgy ismertek, mint akinek szívügye az evangelizáció. Ennél fogva az evangelizáció, az ébredés és misszió lett az egyik tárgy, amire készültem, és összeszedtem a magam anyagát.

A második témakörnek a diaszpórát választottam. Ezt azért tekintettem kényszerítőnek, mert az amerikai magyarság a magyar diaszpóra legnagyobbika. A harmadik terület pedig a gyülekezetépítés volt. Amerikában éveken keresztül részt vettem a gyülekezetépítési mozgalomban. Nemcsak a saját gyülekezetemben gyakoroltam, hanem mentem más gyülekezetekbe is. Nos, ez a három tárgy volt, amit én a debreceni teológiára szántam.

Rendkívüli kiváltságnak tekintettem, hogy az oktatásban és egy új lelkészgeneráció nevelésében részt kapok. Arról meg voltam győződve, hogy változásnak kell jönnie, nemcsak politikai, hanem egyházi vonatkozásban is. Engem a végletekig boldoggá tett, izgatott és kihívást láttam benne, hogy egy új generációt lehet elindítani új utakon. Amerikában azt gondoltam, hogy az előzőkben említett három területen próbálom átadni azt, amit át tudok adni az új lelkészgenerációnak.

Az ígéretek szerint március 5-én megkezdtem a tanítást a teológián. A tárgyak megválasztását rám bízta. Az egyik osztálynak a „Diaszpóraszolgálatunk új útjai”, a másoknak a „Gyülekezetépítés ma”, és a harmadiknak az „Evangelizáció története és teológiája az Egyesült Államokban” témakört kezdtem oktatni. Ezek voltak a szívemen, mint az amerikai szolgálatom mindigi területei.

A gyülekezetépítés témaköre ámulatba ejtette a professzorokat is, mert ezt nem ismerték. Magyarországon totálisan újnak számított, hogy a gyülekezetek bevonásával miként kell a Krisztus-testnek az építését végezni.

A magyarországi teológiai nevelést krízises állapotban találtam, ami jelentkezett az oktatásban, tanárokbán, tanulóknál és tantárgyakban egyaránt. A folyamatban lévő reform ellenére súlyosbította a krízist, hogy teológiai nevelés igazán nem volt. A tanulók „pásztor nélkül való nyáj”-nak érezték magukat. De főként abban jelentkezett e krízis, hogy a teológia megszűnt az egyház kritikája lenni. Nemcsak azért, mert a korábbi évtizedek diktatúrája minden kritikát megfojtott, hanem főként azért, mert az igehirdetés szűnt meg igehirdetés lenni. Ma aligha van Magyarországon fontosabb egyházi feladat, mint az Istenről való beszéd hitelességének reformátor-biblikus megértése, helyreállítása és gyakorlása, hogy ne „szent beszéd”, hanem Isten szája legyen egyházunk és népünk lelki megépítésére.

Éppen ezért nagyon komolyan végig kellett gondolnom Magyarországra jövetelem üzenetét. Mi az, amit most Isten csinál Európában? Olvassák-e és hogyan értékelik az idők jeleit az én testvéreim Magyarországon? Mi történik most, mi ez a földindulás? Az idők jeleinek az olvasásában az egyház már többször nagy hibákat követett el. Volt idő, amikor a nemzetiszocializmust üdvözölték úgy, mint az Istennek a nagy tettét. Volt idő, amikor a tizenkilences kommunizmust üdvözölték úgy, mint az Isten országának az eljövételét.

Nekünk foglalkozni kell az idők jeleivel, de nagy óvatossággal, mert a hívó emberek is irtózatot bukfenceket és nagy tévedéseket követhetnek el. Ebben a kínomban és imádságomban kitisztult bennem, hogy nemcsak tanítani kell, hanem olyan üzenetet tolmácsolni, amelyik eligazít és felráz. Amelyik tisztázza az egyház sajátos feladatát, hogy mit jelent Isten szolgájának lenni a mai történelmi helyzetben. Hozzá ragaszkodni és az ő misszióját, küldetését, akaratát meghirdetni. Ez engem nagyon lázba hozott. Éppen ezért elkezdtem az evangelizációs szolgálatokat is végezni. Erre még nagyobb igény volt.

Magyar, református és világszövetség

A fogalmi változások zűrzavarában és az értékék ideológiai harcában, amikor mind magyar, mind református önazonosságunk szinte teljesen elveszett, igen lényeges volt tisztázni, kik vagyunk, és mi végre vagyunk mi együtt a Magyar Reformátusok Világszövetségében. Mindenekelőtt három fogalom várt tisztázásra: magyar, református 'és világszövetség. Megpróbáltam tehát válaszolni az e három területen felmerülő kérdésekre.

Mit jelent az, hogy világszövetségünk magyar? Kicsoda és mire való a magyar ma?

Világszövetségünkben a magyar fogalomnak ki kell tágulnia, el kell mélyülnie, s olyan szellemi-lelki tartalmat kell jelentenie, amelybe belefér minden magyar, bárhol is éljen a földkereken, azzal a minőségi meghatározással, hogy magát református magyarnak vallja.

Forradalmian új ez a fogalom! Nekünk kell kikalapálnunk, mert erre nincs történelmi példa. A manipulációs kísértések nagyok mind az anyaországban, mind a szomszédos országokban és a szétszórtságban élő magyarok között, de meg kell születnie annak az új magyar arcnak, amely hitelesen összeköt valóságos gyökérzetünkkel és megtermi gyümölcseit sajátos helyzetünkben.

Mit jelent az, hogy a világszövetségünk református?

Itt is mélyebbre kell ásunk a ma szokványos meghatározásoknál. Alapjában véve nem is meghatározásra van szükségünk, hanem olyan szellemi, lelki, hitbeli magatartásra, amelyben együtt menetelünk nemcsak Mózesrel és Illéssel, nemcsak Jánossal és Pállal, nemcsak Ágostonnal és Kálvinnal, nemcsak az erdélyi magyar fejedelmekkel és

gályarab őseinkkel, de a ma is előttünk járó élő Istennel azon az új úton, amelyen ők sohasem járhattak, állhatatossággal venni az előttünk tornyosuló akadályokat, nézván a hitnek fejedelmére és bevégezőjére, Jézusra. A lehetetlenségek ellenére is vállalunk kell azt a Krisztus-szerű magyarságot, amely küldetésben, misszióban, nemzeti és nemzetek közötti felelősségben éli meg az evangéliumot, hitet és engedelmességet.

Mit jelent az, hogy mi, magyar reformátusok a világszövetségbe tartozunk? A félreértés itt is körülöttünk settenkedik, mert sokféle világszövetség lehetséges egyházi és „világi” szempontból egyaránt. Az elmondottakból talán kiviláglik, hogy ennek a fogalomnak is magyar református jellegűnek kell lennie, különben idegen dísz a ruhán. Van ilyen fogalom? Van! Gondoljunk csak őseink vérszerződésére, vagy még inkább az Újszövetség vérére, amely jobban beszél, mint Ábel vére. A Magyar Reformátusok Világszövetsége nem egyház, de nem is világi szövetkezés, hanem magyar reformátusok szövetsége Istennel és egymással a Krisztus Jézus vére által. Nem kényszerből ránk erőltetett szervezet, hanem hálából önként vállalt szövetsége minden olyan magyar reformátusnak a világon, akiket Isten bevett szövetségébe. Nem annyira vérközösség, mint inkább hitbeli összetartozás a szövetség bibliai értelmében. A Magyar Reformátusok Világszövetsége tehát az Ige uralma alatt igyekszik értelmezni önmagát és küldetését.

Mindezekből következik, hogy a világszövetség tagjaiban és tagjaiért él. Csak akkor tölti be hivatását, ha testrészei elvégzik sajátos feladataikat.

Három haza feszültsége

Különösképpen Magyarországon vetették fel az elmúlt években gyakran azt a kérdést, hogy hol érzem legjobban magam? Itthon, Magyarországon, vagy otthon, az Egyesült Államokban. Röviden úgy válaszoltam, hogy mindenütt, ahova Isten küld. Ahova Isten küld, ott megadja azt is, hogy az ember jól érezze ott magát. Ha nem, akkor baj van. Ellenben amikor Amerikába menetelem ötvenedik évfordulóját ültem, akkor Debrecenben, a teológus ifjúság előtt szólottam a három haza feszültségéről, amelyikben ezt a kérdést valamelyest részletesebben kifejtettem. Mi ez a három haza? Mi a három haza közötti kapcsolat és feszültség?

Nem szégyellem, hogy nem két, hanem három haza feszültségében élek. Amerikai polgár vagyok, de magyar polgárnak is érzem magam. Döntő módon azonban a menyeyi polgárjogomat tartom meghatározónak. Hitem szerint három hazája, hajléka, otthona van mindnyájunknak.

Első haza

Az első haza az, ahol születünk. A szülőföld. Nekem a szülőföld Szabolcs, Magyarország. Sohasem tagadtam, hogy magyar vagyok és magyarnak tudom magam. Számomra idegen az a lelkület, amelyik sok kivándorolt magyarban megjelenik, hogy szégyellik magyarságukat. Imitálják, hogy nem is tudnak jól magyarul. Erőnek erejével nemzetközi akarnak lenni. Palágyi Lajos fogalmazta ezt meg a legjobban: „Magyar, ki honát megveti, és mindent, ami nemzeti, mindegyre szid, mindegyre mar, ó, az még nem nemzetközi, csak rossz magyar.” Rossz magyar az, aki el tudja felejteni a szülőföldjét. Ady szerint, mint a „fel-feldobott kő”, mégiscsak a hazájukba hulltak vissza. Kisfaludy pedig kérdezve mondta, hogy: „Szülőföldem szép határa! Meglátlak-e valahára? Ahol állok, ahol megyek, Mindenkor csak feléd nézek.” A szülőföldnek olyan vonzóereje van, hogy gyakran az emigrációt ezzel próbálták megfogni, ámítani és kihasználni. Akárhova kerülünk, szülőföldünk drága és fontos marad számunkra.

Második haza

Második hazánk szolgálatunk földje. Amikor 1949 novemberében értesítettek, hogy nem tudok visszatérni a hazámba, a szülőföldemre, az rendkívüli krízist teremtett az életemben. Egy világ omlott össze bennem és kilátástalanság telepedett rám. Nem akartam Amerikában maradni. Amerikában nekem a cukor is keserű volt. Akármilyen áron vissza szerettem volna jönni Magyarországra. Ebből a krízisből az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv olvasásakor gyógyultam meg, melyben az áll: „Uram, nem ez időben állítod-e vissza az országot Izráelnek?” Magamra ismertem, aki csak Magyarországon gondolta el élete lehetőségét. Azt értettem meg, hogy a Szentlélek kerete nem Magyarország, hanem Isten országa. Saját szülőföldünket is akkor szolgáljuk igazán, a Szentlélek erejére csak akkor számíthatunk, ha azt Isten országa keretébe állítjuk bele, és úgy szolgálunk. Így maradtam kint akaratom ellenére Amerikában, és lett Amerika a második hazám, szolgálatom földje.

Amikor kerestem a magam helyét Amerikában, akkor a magyar gyülekezetek felé fordult a figyelmem. Már tudtam úgy angolul, hogy angol gyülekezetben is megálltam volna a helyemet. Sőt egy barátomnak a segítségével már megtettük az első lépéseket, hogy Afrikába, Ghánába megyek a teológiára tanítani mint misszionárius. Akkor esett le bennem a tantusz, hogy „az én Bakonyom” az amerikai magyarság. Itt kell megtalálnom a helyemet. Az én missziói területem az amerikai magyarság. Magyarországon is misszionáriusként imádkoztak értem, hogy elvégezhessem munkámat az amerikai magyarok között. Nos, ez egyáltalán nem volt könnyű feladat. Nem volt állás. Még azt is mondhatnám, hogy nem szívesen fogadtak bennünket. Féltékenységgel néztek a régebbiekre ezekre az ösztöndíjas magyar diákokra. Az első próbálkozásunknak azt gondoltuk, hogy evangelizációs szolgálatot végzünk a magyar gyülekezetekben. Válaszként azt kaptuk, hogy mielőtt végigjárnatok a magyar gyülekezeteket, először mutassatok példát egy amerikai gyülekezetben. Így lettem hammondi lelkipásztor.

Úgy éreztem, hogy az igazi szolgálatot csak inkarnációs lelkülettel lehet csinálni. Ez azt jelentette, hogy azonosulni azokkal, akiket evangelizálni, akiket szolgálni akarunk. Az ortodox teológia megfogalmazása szerint szívünkben helyet teremteni először azoknak, akiknek szolgálni akarunk, azaz szeretni őket. Pál apostol azt mondja: „Zsidóknak zsidóvá lettem, törvény alatt levőknek törvény alatt levővé lettem, csak hogy a Krisztusnak megnyerjem őket.” Én is amerikai magyarrá igyekeztem lenni, azért, hogy az amerikai magyaroknak a megtestesült Krisztus nevében szolgálni tudjak. Azután vagy két-három év múlva, amikor eljött az ideje, akkor felvettem az amerikai polgárságot, hogy ne felelőtlenül és idegenként járjak. Aztán feleségül vettem egy amerikai lányt, s akkor már kétszeresen is amerikai állampolgár lettem.

Harmadik haza

A harmadik haza az örök, mennyei otthon, amiről a Biblia beszél a Filippibeliekhez írott levél harmadik részének huszadik versében: „Nekünk pedig a mennyben van polgárjogunk, ahonnan az Úr Jézus Krisztust is várjuk üdvözítőül.” Vagyis ezen a földön alapjában véve igazi országunk, végleges otthonunk nincsen. A világtalálkozó alkalmával született meg bennem egyszer ez a vad gondolat, hogy úgy szólítottam meg a gyülekezet tagjait, hogy kedves bozgor testvéreim. Bozgor a gúnyneve Romániában a bevándoroltaknak és az otthontalanoknak. Mindnyájan bozgorok vagyunk, ha egyszer hitben élünk. Idegenek és vándorok ezen a földön. A Zsidókhöz írott levélben gyönyörűen írja ezt a Biblia. Ábrahám az Ígéret Földjén sátorokban lakott, mert várta a várost, a hazát, az igazi otthont, melyet Isten épített. Ez a magatartás jellemzi a hitben élő embert. Meghatározó otthona az Isten által tervezett és épített, örök és maradandó ház, város, ország.

Ebben érezzük igazán otthon magunkat. Ennélfogva akárhova menjünk, egy bizonyos értelemben a szülőföldünket is és a szolgálatunk földjét is idegennek látjuk. Azt jelenti ez, hogy nem szeretjük? Vagy utáljuk? Kerüljük? Menekülünk földi hazánkból? Egyáltalán nem. Inkább azt jelenti, hogy a mennyei gyökérzet új dimenziókat ad a mi földi országunkban folytatott szolgálatunknak is. Magyarországot a magyar csak akkor szereti igazán, hogyha először Isten országát szereti, első helyre azt teszi, és annak a szemüvegén, kihívásain keresztül szolgálja magyar népét. Ilyen magyarokra nagyon nagy szükség van. Igazi amerikai nem az, aki a dollárt szereti, és a dollárért van ott, még csak nem is az, aki Amerikát a demokrácia kivirágzása páratlan országának tartja. Amerikát is az szereti igazán, az tudja szolgálni igazán, akinek gyökérzete Isten országában van, és annak az erejével és látásával szolgálja Amerikát. Gyakran megszólítom magamban Kálvint. Híres képe ott függ a debreceni teológia dísztermében.

– Kálvin uram, hol is születél?

– Franciaországban.

– Franciaországban élted le az életedet? Ott szolgáltál?

– Nem, Svájcban.

– Nem érezted idegennek magad?

– Nem, bár nehezen szántam magamat rá, hogy Svájcban töltsen az életemet és ott szolgáljak. De az a meggyőződés érlelődött meg bennem, amit ajánlok másoknak is, hogy ha a szülőföldeden nem engedik meg, lehetetlenné válik, hogy az evangéliumot szabadon hirdessed, akkor inkább szülőföldedet hagyd el, mintsem hogy Krisztushoz legyél hűtlen. Én sajnálom, hogy nem élhettem Franciaországban, de Svájcban is otthon éreztem magam, mert döntő módon az én országom a mennyekben van, ahonnan a megtartó Krisztust is várom.

Számomra ez nemcsak kegyes szólam, hanem nagyon meghatározó dolog. Az „itt-hon” meg az „otthon”, akár Amerikára, akár Magyarországra gondolok, alapjában véve mégis idegen ország. Még pontosabban úgy mondanám, hogy amikor első helyre merjük tenni Isten országát, akkor helyére kerül Amerika is, meg Magyarország is. Ha megcseréljük, és első helyre tesszük Magyarországot vagy Amerikát, az bálványimádás. De ha először Istennek az országát keressük, akkor viszont igazi magyar és igazi amerikai szolgálatot tudunk végezni. Ezt nem lehet felcserélni. Az utóbbi időkben, „ahogy fogynak az évek és nőnek az árnyak” – ahogy Ady mondotta –, ez annál inkább valóságos. Nekünk a földi keretekben és koncepciókban sem szabad elfelejteni a lelki dimenziót.

Amikor a második világháború idején Németországban raboskodtunk, máig sem felejthető módon tört fel szívünkbelül a nóta: „Hazámba vágyom, Duna–Tisza partja vár...” Aztán az Úr megengedte, hogy hazatérhessünk, de itthon, a Duna–Tisza partján is azt énekeltük, hogy „hazámba vágyom!” De ezt tapasztaltam Erdélyben is. Mikor nehéz időkben, egy erdő mélyén aludni készültünk, úgy éjfél tájban belehasított a vak sötétbe: „Hazámba vágyom, Duna–Tisza partja vár.” Kik énekelték? Nem tudom! Emberek, akik otthontalanok, „bozgorok” bárhol e földön, mert az ember szíve csak Istenben lel igaz hajlékra.

Kettévágott keresztyénség

Magamat azok közé tartozandónak tekintem, akik felelősséget hordoznak Isten országa ügyéért mind a nemzet, mind az egyház életében. Tehát akik evangéliumot, jó hírt próbálnak hirdetni és gyakorolni, amely Krisztus uralmát az egész életre kiterjeszti, és kiterjesztve gyakorolja. Mint evangéliumi keresztyén, a magyar adottságokat, az egyház

folyamatosságát, a hitvallás fontosságát rendkívül komolyan veszem és meghatározónak tekintem.

A keresztyénséget, különösképpen a missziót, gyakran kettévágják. Az egyik oldalon azt mondják, hogy a hit lelki dolog. Képviselői idegesen tiltakoznak, amikor a hitben járó emberek a világ dolgaival foglalkoznak. Ez az egyik oldala a keresztyén életnek. A magyar ébredés például erősen ezen az oldalon volt, meg talán még van is.

A másik oldalon viszont szekuláris humanizmust hirdetnek. Tehát az ember a fontos, az ember e földi jóléte a fontos, és a lelki vonatkozás sokszor teljesen eltűnik. Ezt szokták nevezni elsőrenden liberális vonalnak, amely nagyon érzékeny az emberi szükségekre, nehézségekre és a történelmi változásokra.

Ez a két irány ma is nagyon határozottan megvan, és gyakran vádolják egymást. Ez a kettősség a nyugati teológiát és a nyugati embert jellemzi. Amikor Ghánában jártam, nagyon megfogott, hogy ez a kettősség ott nem jelentkezik. A ghánai keresztyének egy héten háromszor jönnek össze. Kedden a Bibliát tanulmányozzák, hogy Isten Igéje mit mond nekik a mindennapi életük megélésére. Pénteken a közösség ügyeit tárgyalják meg. Vasárnap pedig istentisztelet van, amikor kitáncolják örömeiket, amit megtapasztaltak a héten. Eszük ágába nem jut, hogy aki bibliaórára megy, az nem megy a közösségre, vagy nem megy a vasárnapi istentiszteletre. Ez a három összenőtt, együtt kell csinálni.

Az afrikai és az ázsiai keresztyénségben növekszik az egyetemes, egységes látásmód. A nyugati keresztyénség pedig küszködik a megosztottsággal, és félő, hogy belepusztul.

Ha hűségesek vagyunk az evangéliumhoz, akkor nekünk a dichotómiát, a kettészakítottságot nem szabad megengednünk. Ez az én látásom is.

Ne válasszuk el, amit Isten egybeszerkesztett! Amik összetartoznak, azokat ne válasszuk szét, amihez mi Nyugaton annyira hozzászoktunk. Hangsúlyozzuk az egyiket a másik rovására, mikor azt mondjuk: „a mi munkánk lélekmentés, tehát társadalmi kérdésekkel nem foglalkozunk” vagy „társadalmi kérdés a lényeg, tehát nem foglalkozunk lelki dolgokkal”. Együtt kell megélni a dolgokat. Én ennek vagyok a híve szív szerint. Ezt csináltam Amerikában is. Most is az a jelmondatom, hogy a teljes embernek a teljes evangéliumot az egész világon!

Bütösi Missziói Alapítvány

Magyarországra jövetelem alkalmával egy elhatározás érlelődött meg bennem: amit a teológia járandóság címén ad, azt visszaadom. Nem veszem fel a magam számára. Isten megengedte, hogy biztosítsam a magam anyagi forrásait. Ha ezzel az egyházamnak, az intézménynek szolgálatot tudok tenni, akkor inkább azt teszem. Ebből született meg a Bütösi Missziói Alapítvány, mely július 26-án lett bejegyezve, bár szívem szerint – ha módomban állt volna – a nevemet lehagytam volna.

Alapító okiratában többek között megfogalmaztuk, hogy „az alapítvány célja a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Felekezettudományi és Missziológiai Tanácskének folyamatos tudományos és gyakorlati szolgálatát erősíteni, mint például missziói könyvek kiadásával vagy beszerzésével, missziológiai folyóiratok előfizetésével, missziói témájú pályamunkák jutalmazásával vagy missziológiai előadások, előadók támogatásával”. Nyílt alapítvány, aki ehhez csatlakozni kíván, teheti. Örömmel mondhatom, hogy az induló kétmillió forint már hárommillió felett van. Csak a kamatokat lehet felhasználni, és azt fel is használtuk. Szép gyümölcsöket termett ez a fa! Kamataiból hirdettünk pályázatokat, rendeztünk fórumokat a gyülekezetépítés terén. Fizet-

tük a missziói utakat a szeminárium tagjai számára. Segített kiadni több könyvet a református világtalálkozó alkalmával.

Sáfársági gondolkodás

Van azonban ennek az egész missziói alapítványnak egy másik, talán még fontosabb jelentősége. Nem rejtem véka alá, hogy példát szerettem volna adni a safársági gondolkodásra, mert az egyházban, az egyház- és gyülekezetépítésben ezt a jövő kulcskérdésének tartom. Az amerikai egyházi életben hozzászoktunk, hogy nincsenek alapítványaink és földbirtokaink. Állami segélyre még gondolni se lehet. A gyülekezet adakozásából tartja fenn vagy nem tartja fenn magát. Ha fenntartja él, ha nem – akkor bajok lesznek!

Amerikában általában három fázisa volt a safársági nevelésnek. Először, hosszú időn keresztül, missziói segélyeken éltek a magyar gyülekezetek. A felekezet bizonyos részt vállalt a gyülekezetek anyagi megerősítésében, például meghatározott időre a lelkes fizetésében. Az öfenntartás megteremtése volt a cél. Ha a gyülekezet nem tudott öfenntartó lenni, akkor engedte, hogy megszűnjék. Ez volt az első fázis, amikor a misszió azt jelentette, hogy pénz jön a házhoz.

A második fázis az volt, mikor nekünk kellett pénzt adni a misszióknak. Ez egy komoly ugrás volt, mert amikor megalapították az amerikai gyülekezeteket, akkor a magyarországi mintára gondolták el a segítséget, azaz perselyezéssel. Hónapokon belül rájöttek, hogy ez nem megy. Akkor elosztották a költségeket, és ez volt az arányos részvétel. A költségvetésben megszabták, hogy mennyi az ügynevezett egyházi tagdíj például egy nőtlen vagy házas ember esetében. Gyakran ki kellett pótolni társadalmi rendezvényekkel, de ez volt a második fázis.

A harmadik fázisban a safárság gondolatával oldottuk meg az anyagi kérdést. Abból a meggyőződésből indultunk ki, hogy Istentől kaptuk az időnket és az ajándékainkat, tehát tehetségeinket, talentumainkat. Ugyanígy Istentől kaptuk az anyagi javainkat is. Mégpedig azért, hogy az ő szolgálatában használjuk ezt. Erről beszél a Káté. Tompa Mihály is ír arról, hogy Isten a szegények részét a gazdagoknál tette le.

Ezt a lelkiületet szerettem volna átplántálni Magyarországra. Szégyelltem, hogy a Magyarországi Református Egyház koldus egyház lett. Ha valamit terveztek, azt mindig külföldi segélyre alapozták, vagy azzal akarták megvalósítani. Kértem, adjanak egy egyházmegyét, melyben az amerikai magyar gyülekezetekben gyakorolt safárságot kipróbálhatnám. Nem adtak rá lehetőséget. Az alapítvánnyal végre volt egy alkalom. Példát mutathattam Magyarországon is, hogy az ember saját vagyont is Isten ajándékának tekinti. Nem arról van tehát szó, hogy János bátyám milyen nagylelkű. Inkább arról, hogy ez természetes azok számára, akik anyagi javaikat Isten szerinti tervre kapott ajándéknak látták. Mennyire lesz aztán ez ragadós, nem tudom. Azt viszont látom, hogy nem én vagyok az egyetlen amerikai lelkes, aki hasonló szeretettel és áldozatkészséggel gondol a Magyarországi Református Egyházra és intézményeire.

Találkozás a miniszterelnökkel

Elnökségi-választmányi gyűlésünk az előző évben határozatilag megbízott engem és szövetségünk főtitkárát, Márkus Mihályt, hogy a Kárpát-medencei egyházkerületek képviselőivel egyetemben keressük fel és tájékoztassuk a hivatalba lépő új magyar kormányt a világtalálkozó előkészületeiről, annak költségkihatásáról és a világszövetség munkájáról.

A megnyitó szavak után ismertettem a világtalálkozó célját, terveit és körülményeit. Beszédemet emígy kezdtem: „Miniszterelnök úr! – s utalva Horn Gyula önéletrajzi könyvének címére – Nem cölöpökön jöttünk, nem is vonaton [akkor volt a vasutas-

sztrájk – a szerk.], hanem az apostolok lován mind a tizenketten, hogy egy nagy és fontos kérdésben osszuk meg gondolatainkat és gondjainkat a miniszterelnök úrral.” Majd így folytattam: „Hálásak vagyunk, hogy itt lehetünk, de még hálásabbak, hogy a miniszterelnök úr elvégezte házi feladatát. Bekérte szervezetünk és világtalálkozónk anyagát jó előre, s ebből a tényből joggal következtethetünk arra, hogy a miniszterelnök úr nem lerázni, hanem megérteni és segíteni kíván minket.

Szeretnénk, ha tudná a miniszterelnök úr, hogy mi imádkozunk önért. Mert hitünk és hitvallásunk szerint Isten szolgájának tartjuk, aki hatalmat nyert a Mindenhatótól, hogy e nép javát és az ő dicsőségét szolgálja e súlyosan nehéz időkben.

Mert valóban nagy idők elé nézünk. A millicentenáriumi alkalmával kiadott ismertető ezt így fogalmazza meg: »A honfoglalás millicentenáriuma csak kiindulópontja a 2000-ig tartó ünnepegsorozatnak, melyben az ország arra a folyamatra tekint vissza, hogyan illeszkedett Európába, a környezetében élő népekkel együtt élve milyen szellemi és tárgyi értékeket hozott létre.« Legyen szabad itt a szellemi és tárgyi értékek mellé odatenni egy harmadikat is: a lelki tapasztalatokat. Mert meg vagyunk győződve arról, hogy az élő Istenbe vetett hit tartotta meg a magyart itt 1100 évig és csak ez fogja tudni megtartani az elkövetkezendő 1000 évben is.

Világtalálkozónk célja egy lelki paradigmaváltás, új honfoglalás munkálása egy olyan korban, amikor a régi tételek megrendültek, s az új értékek még nem világosak előttünk.

Miniszterelnök úr! Mi nem pénzt koldulni jöttünk ide elsőrenden, hanem arra kérni miniszterelnök urat és kormányát, hogy e szent elkötelezettségben legyünk társak, testvérek. Mellékesen: a pénz is csak akkor kifizetődő, ha ezt a missziót szolgálja, ha ezt a látást műveli, ha ezt a célt segíti megvalósítani. Beadványunkban jeleztük a világtalálkozó pénzügyi vonzatát, s az utánam szólók kifejtik majd ennek részleteit. De befejezőképpen hadd húzzam alá azt a biblikus látást, hogy az anyagi javak is megsokszorozódnak, ha lelki igényeket elégítünk ki azokkal először. »A lisztes fazék nem ürült ki, az olajkorsó nem fogyott ki... E csodák ma is bekövetkezhetnek!«

E reménységben adtam át a szót az utánam következőknek.

A világtalálkozó teológiai alapjai [...]

Szövetségmegújítás [...]

Missziói paradigmaváltás [...]

Millicentenáris hozzáállás

A világtalálkozó és a millicentenáriumi ünnepek összefüggéseire Karácsony Sándor gondolataival tekintettem, aki szerint „a magyar feladatot nem kell kitalálni, mert adva van az tájban és korban, országban és történelemben. A táj arról beszél, hogy három népóceán hullámverésének szakadatlan ostromában él a magyar. Latinok, germánok és szlávok között. Egyforma erővel zúgja a három néptenger füleinkbe: enyém vagy. Pihenni itt sohasem szabad, nem is nagyon lehet. Magyarnak lenni annyi, mint másokhoz képest lenni. Sohasem magam, sohasem magamban, sohasem magamnak és sohasem magamra. Ez a táj parancsa: végtelen »itt«.

De parancsol a kor is, az örökké folyó idő, a históriává tudatosult pillanat. Ennek a sodrában is három világnézeti hullámverés fenyegetett bennünket elnyeléssel ezer esztendő óta. A vallás három világnézeti óceánja találkozik nálunk: Krisztus nyugati és keleti egyháza és az iszlám. Ezek életes feszültségében a kor parancsa: az örök »most«.

Mindezekben adva van a magyar feladat. Itt és most magyarnak lenni annyi, mint hídnak lenni a népek és eszmék, tájak és korok között. Híd a magyar táj és híd a magyar

sors is. A magyar mindenütt és mindig ível és lebeg. Nem mindenfajta lélek alkalmas erre a szerepre, a magyar lélek az. Ahány nép a magyar előtt megpróbálkozott e feladatnak a betöltésével, beleveszett mind. A magyar lélek ezer esztendőnél is több ideje csinálja és sikerül neki. Csodálatos ez! A magyar tájnak és a magyar sorsnak egymáshoz viszonyulása aztán igazán csodálatos leglényege szerint. Hányszor kiszámították azt már észokok alapján ellenségeink, hogy nekünk ezért meg ezért, így és így, ennyi és ennyi idő alatt el kell pusztulnunk. És mégis megmaradtunk. Semmi okos magyarázata nincs annak, hogyan volt ez lehetséges, de maga a tény letagadhatatlan. Megvagyunk. Élünk. Feladatunkat hiába vállalják, hasztalan próbálják mások, csak mi tudjuk elvégezni, senki más helyettünk.

Mégis mindez, a léleknek ilyen és nem másforma szerkezete: előfeltétel csupán, nem maga a megoldás. A táj nem határtalan, a sors nem időtlen, világunk és életünk oki viszonyokon fordul. A határtalanság, időtlenség és csodálatosság mind Isten tulajdonságai. – Összegezve tehát: a magyar lélekben minden előfeltétel adva van a magyar feladat végrehajtására. De sikerülni csak akkor sikerülhet neki ez az Istentől ráért vállalkozás, ha határtalan, időtlen és csodálatos lelki kategóriáit, melyek csak keretek, tartalommal tölti meg: befogadva lelkébe a végtelenséget, az örökkévalóságot és a csodát – Istent...

A magyar feladat nem oldható meg Isten nélkül: ez a magyar lélek krisztusi tartalma. Ez változtatja át a magyar gavallériát áldozatossággá és szolgálattá, a magyar paszszív rezisztenciát a kereszt hordozásává, a magyar bravúrt a missziós lélek lendületévé. A krisztusi szellem biztosítja a magyar feladat megoldását."

A millicentenáris ünnepségeknek szükségük volt (és van) egy ilyen „magyar” evangéliumi látásra, ha nem akarnak áldozataivá lenni egy hamis nemzettudatnak vagy anakronisztikus korszemléletnek: lássuk ezt világosan!

A helyi egyház fontossága [...]

Ha vádol a szív

Nagyon igaz, hogy az ember önmagának a legjobb ügyvédje. A kívülről érkező vádakkal szemben remekül tudunk védekezni. A magunk igazának bizonyításában bámulatos módon sorakoztatjuk fel az érveket és a mentő körülményeket. Önigazolásunk pajzsáról leperegnek a kívülről jött vádak.

De ha egyszer a szívünk vádol, szánsalmas és nevetséges próbálkozásnak bizonyul minden önmentési kísérlet. Hiába nyugtatnak mások. Hiába minden logikus érv, józan belátás. Hiába próbálunk felejtetni. A vád követ, utánunk jön és ránk talál sokszor a legváratlanabb pillanatokban.

A belülről támadó vádat sem kivédeni, sem elhallgattatni nem lehet. Ha szívünk vádol, csak egy menekvés van: Isten, aki nagyobb a szívünkknél (1Jn 3,20). Nincs értelme a szerepjátásznak.

A bűnvallásnak mélységében ismerjük fel igazán, hogy Isten nagyobb a szívünkknél, mert Jézusban nem ítélőbíró küldött a világra, hanem Megváltót, a bűnösök barátját, aki bocsánatával feloldoz a vádak súlya alól.

Nagyobb az Isten a mi szívünkknél. – Ezt élte át Péter, aki megtagadta Jézust, de Jézus nem tagadta meg Pétert. Megkereste és megkérdezte: mondd, szeretsz-e engem? S ebben a kérdésben benne volt Jézus vallomása: Péter, én szeretlek, én még most is szeretlek téged.

De most nem Péterről, hanem rólunk van szó: elnémitott vagy hangos vádaktól nyugtalan szívünkéről. Önmentési kísérletek helyett inkább valljuk meg bűneinket és fogadjuk el Isten bocsánatát.

Madocsi Miklós

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Móra László Tibor

Kajántó

Arcképek a Bibliából

Nátánael – a Krisztusra rácsodálkozó hívő

Alapige: János 1,46–52

Az első három evangélium és a negyedik között, még a felületes bibliaolvasó is észreveszi a különbségeket. Míg az első háromban majdnem kronológiai sorrendben van leírva Jézus munkásságának eseményei, addig János témák köré csoportosítja mondani-valóját. Sok olyan történet is van, amelyik csak ebben az evangéliumban jelenik meg. Ilyen a most felolvasott rész is. Ahogy az elmúlt alkalommal egy tanítvány elhívásáról hallottunk, úgy most is ez áll a központban.

A történet két találkozás eseményeire épül fel. Az első, amikor Filep találkozik Nátánaellel, a másik, amikor Nátánael találkozik Jézussal. Ez a két találkozás adja azt az arcképet, amellyel a mai nap megismerkedünk.

1. Filep és Nátánael találkozása

Az egész onnan indul el, hogy Keresztelő János két tanítványa megszólítja Jézust, majd pedig követői lesznek. Az egyik András, aki magával viszi testvérét, Simont. Az ő városukból való Filep, akit megszólalt Jézus. Ő pedig barátjának, Nátánaelnek elmondja, hogy kivel találkozott. Egy baráti kör, közös témákkal, mintha mai fiatalok baráti köre lenne. Akkor ott közös téma volt a két barát számára a Messiás várása. Ezt várta minden hitében ragaszkodó izraelita. Ezt hallották a próféciákban, ez égett a szívekben. Vártak valamiféle változást, szabadulást, amit a Messiás fog hozni az egész nép számára.

Az első kérdés az lehet a mi számunkra, hogy mi a közös téma a mai baráti körökben? Foci, filmek, internet, számítógép, kocsik, lehet folytatni a sort. De vajon a sorban benne van-e Krisztus? Vagy minden érdeklő a mai fiatalságot, csak Krisztus és az egyház nem, mert ez olyan „szektás” dolog.

Nátánael, annak ellenére, hogy várja a Messiást, kételyei vannak. Mit jelent a Názáreti Jézus neki? Egy ismeretlen. Egy názáreti ács fiát. Nátánael számára az a személy, akiről hall, idegen. Kérdése barátja felé ez: Názáretből származhat-e valami jó? Pont onnan, abból az eldugott településből?

Jézus nem úgy jelent meg, ahogyan várták. Nem mint egy politikai reformer jelent meg, aki helyreállítja a Dávid országát, aki elüzi a római légiókat. Az akkor élő zsidók egy ilyen felszabadítót vártak. Ezért fogadja Nátánael kételkedéssel Filep kijelentését. Nátánael első vonása tehát a kételkedés. Vajon igaz-e, amit Filep mond? Ki lehet tulajdonképpen ez az ember?

A második kérdés, amit ez az íge felvet az, hogy mit jelent Jézus neve a mai ember számára? Jó lenne egy kis felmérést készíteni, azzal, hogy kicsoda Jézus. Sok ember számára nem jelentene semmit. Mások hallottak róla, de nem érdekli őket. Vajon hány százalék nem a vallásórán megtanult sztereotípiákat mondaná, hanem személyes hitvallását? Mi is hallunk Jézusról. Sokszor kételkedünk. Ki Ő, mit tud nyújtani nekem? Mi az, amit Tőle kaphatok? A mai világ nagyon anyagias. Mindenben a hasznot nézi. Mi a

hasznom abból, ha Jézusról tudok valamit? Származhat-e abból valami jó? Erről egy történet jut eszembe. Tizennégy éves koromban konfirmáltam. Otthon tanultam a kátét, amikor édesanyám volt osztálytársnője fiával eljött meglátogatni. A fiú 4–5 évvel volt idősebb, mint én. Mikor meglátta a kezemben a Kátét, azt mondta, tanuld, mert hátha jó lesz még valamikor. Bár én megtanultam, de eddig még soha nem használtam semmire. Sokan ma is így gondolkodnak.

Első vonása a portrénak a kételkedés. Kétkedő tanítványok vagyunk. Ez önmagában nem bűn, mert a hívő ember is fel kell tegyen kérdéseket, amire keresi a választ. A baj akkor következik, ha nem tudja, hogy hol találja meg kételkedő kérdéseire a választ.

2. Egy másik fontos mozzanat az igében és a Nátánael portréjának alakulásában az, hogy Filep hívja őt: „Jer és lásd meg!” Valóban származhat jó Názáretből. Győződj meg a saját szemeddel arról, hogy akiről beszéltem Ő valóban a Messiás.

Mit tehetett volna Filep? Észérvekkal meggyőzi barátját. Bibliai idézetekkel támasztja alá mondanivalóját? Vagy egyszerűen otthagya, mert hitetlennel nem áll szóba? Ő azonban mást tesz. Ha kételkedsz, nem baj, de csak egy annyit tegyél, hogy gyere el és győződj meg a saját szemeddel.

Egy újabb kérdés, ami felmerül az igéből. Tudjuk-e magunkkal hívni azt, aki ma még kételkedik? Van-e elegendő hitünk, hogy annak, aki kételkedik, aki sokszor gúnyosan vág vissza a mi szavunkra, azt mondjuk, hogy „jer és lásd”? Sokszor félünk. Nem merünk Filepek lenni. Mit mond a másik rólam, ha megtudja, hogy én ifire járok? A mai ige egy kicsit minket is megpróbál vázlatosan megrajzolni. Bizonytalankodó és sokszor félénk tanítványok vagyunk. Olyanok, akik elhúzódnak, akárcsak az első pünkösöd előtti tanítványok.

Hogyan változhat át a mi halvány portrénk egy markáns vonalakkal megrajzolt arc képpé? Úgy, hogy vállaljuk kételyeinket, de keressük a helyes választ rá, s közben meggyünk a hívó szó után.

Ekkor jön létre Nátánael életében a második találkozás, ahol ott a döbbenet Nátánael részéről. Jézus ismeri őt. „Ímé egy igazán izráelita, akiben hamisság nincsen.” Csodálkozás és döbbenet van Nátánael szívében. „Honnan ismersz engem?” Jézus kijelentésével mintegy eloszlatja kételkedését. Rá kell jöjjön arra, hogy tényleg a Messiással áll szemben, azzal, akit ő is várt.

Ekkor ébred fel benne a hit. Hitének megjelenése az, amikor megrendülten vallást tesz Jézusról: „Rabbi, Te vagy az Isten Fia, Te vagy Izráel Királya!” A portré végérvényes vonása ez a hit. Az, amikor a kételyekre, a gyötrő kérdésekre megkapja a döntő választ. Tulajdonképpen ez az emberi szívből felfakadt, hittel teljes felismerés adja meg Nátánael markáns vonását.

A mi arcképünkön is ez a vonás kell megjelenjen, hisz ez az egyik legfontosabb tulajdonsága a keresztyén életnek. Hitünk által tudjuk igazából megismerni Istent, és hitünk segítségével tudunk szívből vallást tenni Róla. Ez a hit pedig az Ő ajándéka.

Vitaindító kérdések

1. Barátaikkal tudtok-e az egyházzól, az ifjúsági munkáról beszélni? Vagy tabu témának számít ez a baráti körben?

2. Miért van sokszor az, hogy a fiatalok egyféléképpen viselkednek akkor, amikor itt vannak, és amikor kimennek az ifjúsági biblia órákról, levetik magukról az itt tanultakat?

3. Hol van a kétely és a hitetlenség határa?

4. Istennek van-e hatalma arra, hogy kételyeinkre úgy adjon választ, mint egykor Nátánaelnek?

Rádioprédikáció

Adorjáni László
Kolozsvár–Alsóváros

Isten forrása

Alapige: 2Mózes 17,1

Kedves hallgatóim! Az Élő Forrás műsorunkban most valóban egy különös forráshoz érkeztünk. Együtt vándorolva Izráel népével a pusztaságban egy olyan helyhez érkeztünk, ahol elfogyott a víz. Így olvassuk a Mózes második könyve, tizenhetedik részének első verseiből: „Verseng azért a nép Mózesrel és mondják: Adjatok nekünk vizet, hogy igyunk! Monda nekik Mózes: Miért versengtek énvelem? Miért kísértitek az Urat? És szomjúhozik ott a nép a vízre és zúgolódott a nép Mózes ellen.”

A kérdés az: lehet-e víz nélkül továbbmenni? Hogy lehet-e víz nélkül élni? Nyilvánvaló a válasz: nem lehet! Úgy, ahogy nem lehetett kenyér nélkül sem, és ezért hullott a mennyből a manna. Izráel népe vándorlásának ezeket az állomásait végig tekintve mindnyájan látjuk és érezzük, hogy itt nem egyszerűen csak kenyérről és vízről van szó. Olyan ez a helyzet, mint egy sakkjátszma, amelyben Isten a magában bízó, Istent az életéből kirekesztő embert akarja meggyőzni arról: nélkülem nem mehetsz tovább! Vagyis, ha továbbmész – nélkülem –, akkor a biztos pusztulásban végzed.

Isten és ember egymásra van utalva. Isten sorsdöntően érzékelteti: szükséged van reám! Kétségtelen, hogy ezt mi nem akarjuk elismerni. Mindig is az a gyermek vagyunk, aki amikor már lábra kapott és járni tud, szívesen elengedi szülője kezét. Sőt, sokszor kitépi a kezét a szülő kezéből, mert egyedül akar elindulni. „Jobban tudom én azt” – szoktuk sokszor mondani. „Engem ne tanítson senki! Nem kell nekem Isten, felső hatalom, aki beleszóljon az életembe!”

Amikor elfogy a víz útközben, és képtelenek továbbmenni, és már a halál közeledtét látják, akkor zúdulnak fel. Akkor támadnak rá Mózesre. De tulajdonképpen Istenre, és Őt okolják. Ilyen az ember. Nem akarja beismerni erőtlenségét, hanem erőnek erejével Istennek támad és számon kéri a Mindenség Teremtőjét. Micsoda arcátlan magatartás!

De azzal, hogy elfogy a víz, Isten arra akar megtanítani, hogy nélküle járni olyan, mint víz nélkül elindulni a sivatagban. Ez az út alapvetően a hit kérdése.

Sokan tesszük fel a kérdést és mondjuk is, hogy valóban szükség van arra, hogy valamiben higgyen az ember? De miben higgyek? A Szentírásban? Vagy valamilyen filozófiában? Egyéb eszmének, ami talán ma divatos? Vagy éppenséggel önmagamban higgyek?

Nyilvánvaló, hogy Istennek! De az Istenben való hitet nem szívesen helyezzük az első helyre. Helyette inkább azt kérdezzük: miért éppen a Szentírásban hinnék? Nincs jobb, modernebb életfelfogás? Nagyon régi az a Tízparancsolat. Általánosan elfogadott elveit bár nehéz megcsonkítanunk, örök igazságok ezek, mégis igyekszünk szüntelenül kijátszani, megkerülni.

Valóban, Istennel alkudozunk. Azt mondjuk, hogy úgyis találok hibát a Szentírásban, ellentmondást az Isten dolgaiban. Olyan ez, mint ahogyan itt is fellázad a nép Mózes ellen és azt mondja: „Miért hoztál ki minket Egyiptomból? Hogy szomjúszággal öl meg engem és gyermekeimet és barmaimat?”

De ha leülünk Istennel „sakkozni”, alkudozni, lassan látni fogjuk, hogy Isten sorra leszedi a parasztjainkat, vagyis butaságunkat, amivel ellene heveskedünk. És erős bäs-

tyáinkat is rendre leszedi, amiben bízunk, és amit megingathatatlannak tartottunk, megingathatatlan elvnek az életünkben, amire eddig olyan magabiztosan támaszkodtunk.

De bizony, kiüti futárjainkat, amivel úgy gondoltuk, hogy gyorsan elsiklunk a szembesülés elől.

S elhullanak a lovaink is, amivel fennen ugrándoztunk és ágaskodtunk, büszkélkedtünk Isten ellen.

Végül egyedül maradunk, mint a király az asztalon, aki azután nyilvánosan el kell hogy ismerje: legyőzték. Igen, Isten az erősebb. Ebben a játszmában ez a matt. Mindig ugyanígy. Mindig Isten az, aki sarokba szorít minket.

Ebben a helyzetben vagy sértődötten leseperjük a vereség előérzetével a figuráinkat, és elvonulunk, miközben azt mondjuk: „Nem kell nekem ez az Isten!” Majd dacosan megpróbálunk nélküle, saját elveinkkel továbbmenni, és tovább küzdeni a pusztában, a víznélküliségben, a hitnélküliségben. Ez is gyakran megesik velünk. Vagy marad a másik lehetőség. Odaállunk a szikla elé, ahogy Isten mondja Mózesnek: „Eredj el a nép előtt és végy magad mellé Izráel vénei közül, pálcádat is, mellyel a folyót megsújtottad, vedd kezébe és indulj el. Ímé én odaállok te elédbe a sziklára a Hórebbe, és te sújts a sziklára és víz jön ki abból, hogy igyék a nép. És úgy cselekedik Mózes Izráel vénei szeme láttára.” (17,5–6)

Igen, a sziklából víz fakad. A segítség onnan jön, ahonnan nem vártam és nem képzeltem. Isten sokszor és sokunk számára olyan, mint a szikla. Nem remélünk Tőle segítséget. Nem reméljük Tőle megoldást. Mégis, a sziklából víz fakadhat.

Ez a sakkjátszma vége – a kegyelmes Isten szerint. Miben higgyünk tehát? Istenben, vagy pedig magunkban? De ne feledjük, magunkban hinni olyan, mint amikor valaki a pusztában próbál víz nélkül továbbmenni.

Istenben hinni: szintén dilemma. Olyan, mint amikor valaki a kőszikla elé áll és arra vár, hogy abból víz fakadjon. De a csoda megtörténik. A kősziklából víz fakad. Isten tetteiben mutatja meg magát. Ugyanúgy, ahogy egyszerre csak megjelent a manna, az étel a puszta homokján, ahol eddig semmi sem volt.

Hinni tehát ajándék. De szükség van arra a vakmerő bátorságra, hogy az ember oda merjen állni imádkozó szívvel a kőszikla elé. Ennyi erőfeszítést megérdemel az örök élet üdítő itala! Ámen.

Keresztelési igehirdetés

Darai Sándor
Kide

A gyülekezet jövője a gyermek

Alapige: Márk 10,14

Kedves szülők, keresztszülők, ünneplő gyülekezet! Nem tévedés a megszólítás, hiszen nemcsak a szülők és a család számára ünnep egy gyermek születése, hanem manapság egy egész gyülekezet öröme. Napról napra fogyó erdélyi és magyarországi gyülekezeteinkben, ahol a temetés gyakori, a keresztelés aránylag ritka esemény, minden lélek, amely növeli a gyülekezet létszámát, boldogságnak számít.

Sok vihart megért népünket többször legyőzték. Az utolsó 500 évben egyetlen szabadságharcunkban sem győztünk. Mátyás király nyert utoljára háborút. Csak a két

utóbbi szabadságért való küzdelmet vegyük, az 1848-as és az 1956-os szabadságharcot, az előbbit a Szent Szövetség, vagyis a Habsburg császár és az orosz cár hadai, az utóbbi a Szovjetunió csapatai fojtották vérbe. Mindkét alkalommal borzalmas volt a megtorlás. Százvezrek haltak meg, pusztultak el börtönökben, akasztófákon, kényszermunkatáborokban – a gulágokban.

De sem megtörni, sem elpusztítani nem tudtak bennünket! Miért mondtam el mind ezt? Mert ami nem sikerült az ellenségnek, azt most elvégezzük saját magunk. Nem születnek gyermekek. Nincs élet, csak pusztulás. Sok kifogás van: hogy nincs lakás, előbb gépkocsi vagy nyaraló kell. A GYERMEK? Nincs mód a felnevelésére. Vajon régebben volt-e? Szegénység mindig létezett, de ott volt az Istenbe és Krisztusba vetett hit és reménység. Szerényebb körülmények között éltünk, de egy szorgalmas családban, boldogan nőttünk fel és sok apró örömet tartogatott az élet számunkra.

Igyekszünk visszaszerezni elrabolt iskoláinkat, magyar nyelvű egyetemi oktatást követelünk. De ha így megyünk tovább, lesz-e kinek követeljük? Üresek maradnak a padok a tantermekben.

Kedves szülők! Nagyon boldog vagyok, hogy szerény életkörülményeiteket ismerve, a második gyermeket hozzátok Isten házába, engedelmeskedve Jézus Krisztus kérésének: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket.” Neveljétek őket Isten törvénye szerint, a Megváltó szeretetével, hogy egykor, nem is olyan sokára, ők maguk tegyenek bizonyosságot, hogy Jézus Krisztus tanítványaiként kívánnak tagjai lenni a gyülekezetnek és Isten gyermekeiként akarnak élni. Ezt kérjük imádságunkban a mi szerető mennyei Édesatyánktól. Ámen.

Esketési igehirdetés

Balázsné Kiss Csilla
Érmihályfalva

Elküldi azokat kettőnként...

Alapige: Lukács 10,1

Kedves ünneplő gyülekezet, kedves Zoltán és Ida!

Körülbelül tíz évvel ezelőtt, talán hasonló tavaszi hangulatban, nagy döntés előtt álltatok: hol tanuljak tovább, milyen szakon folytassam tanulmányaimat, mi legyen a foglalkozásom? Tanácsot kértetek osztályfőnöktől, szülőtől. Imádkoztatok, hogy jó döntést hozzatok. Így kerültél el te, kedves Zoltán Nagyváradra, s később, érettségi után, Temesvárra. Egy évtized – rövidnek vagy hosszúnak tűnik? –, tíz év távol az otthon kényelmétől, biztonságától. Ám egy évtized tele szövődő, kiteljesedő baráti kapcsolatokkal, tudásszerzéssel, az önálló élet gyakorlásával, honvágygal és kalandvágygal, könnyes fájdalommal, nehézségekkel és ifjú jókedvvel, örömmel, bizakodó derűvel és reménységgel.

S lám ma, itt ismét fontos állomáshoz érkezett életutatok. Mindnyájunk előtt arra a nagy kérdésre adtok választ: Kivel tovább, hogyan tovább? S erre a kérdésre sem válaszolhat más helyettetek, csak ti. Hála Istennek, mindketten sikeresen elvégeztétek tanulmányaitokat Temesváron, s mindkettőtöknek van munkahelye, szolgálatba állhattatok. Igaz, egyikőtök sem otthon, a szülővárosban, hanem Ady városában, az alma mater árnyékában. Mintha titeket is Jézus küldött volna más városba, más helységbe. Bizonyára, mire megtaláltátok munkahelyeteket, sok nehézségen, küzdelmen, vívódáson

mentetek keresztül, s kedves Ida, lelkedet még az is terhelte, hogy térben, földrajzilag távol kerültél a szülővárosodtól, családodtól, a boldog gyermek- és ifjúkor emlékeitől, barátoktól, jó ismerősöktől. Zoltán könnyebben vette ezt az akadályt, hisz kb. tíz éve „csak” vendég a háznál. Gondolom ez nem kis nehézség árán megszerzett szolgálatba állás azonban mára már csak egy emlék, ma már sokkal inkább a mindennapos szolgálat nehézségei, gondjai, de örömei is a témátok. Gondolom, hogy ennek a szolgálatkérésnek és a szolgálatba állásnak minden örömét és bánatát könnyebben átéltetek, könnyebben győztétek le a nehézségeket, mert ketten voltatok. Nem kellett egyedül, nem kellett lélekben magányosan mindezeket átéljétek – számíthatatok egymásra, mint jegyesek, s a szolgálatba állás megpróbáltatása által jobban meg is ismertétek egymást, jobban felkészülhettetek a házasságra.

Mekkora ajándék az, hogy a nagybetűs életbe nem egyedül, hanem ketten indultok, elhagyva végleg a szülői otthon. Nem egyedül, ketten, együtt indultok tovább!

Már mondtam, bár nem most döntitek el, hogy kivel indultok el kettesben tovább, most hozzátok nyilvánosságra végleges döntéseket, adjátok meg házassági esküdtökben egymásnak és nekünk, szeretteiteknek s e világnak a nagy kérdésre a választ.

Azaz indultok kettesben, akivel az Úr Krisztus küld titeket „minden városba”, azaz lakóvárosotokba, Nagyváradra, „ahová menni készültök”. Isten bölcsessége, szeretete vezette úgy útjaitokat, hogy találkozhassatok, megszeressétek egymást, hogy egymásban felismerjétek Istennek a másokban adott ajándékát, szeretetét, gondviselését. Ő küldött benneteket egymás felé. Ő küldött téged, Zoltán Ida felé. Ida, a szívedet Isten nyitotta meg Zoltán felé, hogy ketten, azaz az Úristennel hárman szolgáljatok ott, ahol éltek, ahová küldött titeket. Ma csodálkozunk rá mindnyájan az Istentől kiinduló szeretetre, bölcsességre, az Ő útjaira, mely által ti egyé válhattok. A szolgálati helyet is Ő jelölte ki.

Ne feledjétek, úgy tehetitek a legtöbbet a rátok bízott emberekért, gyermekekért, ha az Úr tanítványaiként éltek, ha tanítványokként szolgáltok. Amint már tapasztaltátok, nem könnyű, de hogy egymást bátorítsátok, erősítsétek, vigasztaljátok, ezért küld Isten ketten benneteket, ezért adja a házasság ajándékát, ezért nyújtja segítségképp a hűségeskü gondolatait, irányelveit. Jézus el fog jutni, készülődik oda, ahova előre küld titeket, hogy általatok, szolgálatotok által legyen az út jövedele idejére elkészítve. Meg fog érkezni oda, ahová előre küldött, s addig is ti ketten, egy új családként, de az Ő tanítványaiként kell hogy helytálljatok. Nem vagytok még így, kettesben sem magatokra ezzel a feladattal. Veletek van elsősorban Krisztus és „még vannak 68-an”, rajtatok kívül, ők is tanítványok, akiket ugyancsak kettesével küld Krisztus. Kik ők? A veletek egykorú fiatal házások és a már idősebb, szüleitekkel egykorú házaspárok, szüleitek, testvéreitek, az a református gyülekezet, ahonnan indultatok konfirmáláskor és az az egyházközség, mely ott, Nagyváradon befogad titeket. Ti és a 68, mind-mind misszióba küldettek. Mindnyájan tanítványokként kell Krisztus lelkületét vigyétek, s kell azt beleépítsétek a világ lelkébe, hogy az befogadhassa, ha megérkezik, ha visszajön, ha eljön városotokba, családotokba. Tudjátok, már tapasztaltátok, az aratnivaló sok, a munkás kevés. Legyetek ti az egyik munkálkodó család, az egyik aratócsoport. Mindketten induljatok örömmel Isten szolgálatába, a házasság minden áldásának elfogadásával és olyan példaadó tanítványléttel, amely mindenkor kedves Isten előtt. Ámen.

Temetési igehirdetés

Kiss Csaba
Balázstelke

Fiaim elszakadtak tőlem

Alapige: Jeremiás 10,19–20

Gyászoló testvéreim, végtisztességet tevő gyülekezet!

Felolvasott igénk egy jajjal kezdődik és úgy, ahogy a temetéseken már megszoktuk a sok jajkiáltást, sírást és kesergést, íme, ez igében is találkozunk vele. Ott Jeremiás próféta a népe romlását siratja, mert romlás az, amikor az ember elfordul az élő Istentől, az igaz hittől és a bálványokhoz fordul. Jaj annak az embernek, aki egész életén keresztül nem kereste az Istennel való megbékélést, nem kérte a bűneire való bocsánatot, nem rendezte mennyei Urával az elrontott életének sok hiányosságát, és még folytathatnánk a felsorolást. Az igében egy olyan nép áll előttünk, aki mindennek a tudatában van és beismeri azt, hogy az elrontott élete miatt nagy lesz a ő romlása. Mert kell-e az embernek annál nagyobb romlás, hogy örökre elveszítse az Istennel való kapcsolatot, hogy örökre távol legyen teremtő Urától, távol a mennyei boldogságtól és az örök élet örömeitől?

A koporsóban fekvő asszonytestvérünk sok jajt mondott és bizonyára még többet sóhajtozott, látva életének utolsó éveiben, hogy gyógyíthatatlan az ő sebe. Mert egy örökké fájó seb lehet az egy édesanyának, aki élete utolsó éveiben azt kell tapasztalja, hogy a rendezetlen családi élet miatt, az Istennel való járás hiányában, a szeretet hiányában gyermekei rendre elszakadnak tőle és egymástól is, nem csak testileg, de lelkiileg is, és ezt a lelkiileg való elszakadást észlelni lehetett a gyermekek felnövése és házasságkötése után, amikor a háznál való maradás és a háztól való elmenetel kérdése dőlt el, amikor ez okból kifolyólag békételenségek és háborúságok támadtak a család kebelén belül. És mivel ezeket nem kezelték idejében, így mindezen kellemetlenséggel megmaradtak, és ezek tovább gyűrűztek a testvérek életében, el egészen a haragig, az egymással való nembeszélésig, a kölcsönös kiátkozásig, minek eredménye az, hogy egyik testvér nem jelent meg az édesanya temetésén, s másik csupán felesége szüntelen kérésére tette meg ezt.

Gyászoló testvéreim! Hadd kérdezzem meg: kinek kellett ez, kinek az öröme szolgálat, ki kerül ki ebből győztesnek? Sajnos ki kell mondanunk őszintén, hogy az ördög, az Isten és ember ellensége, a Sátán, aki összedobálta és összekuszálta egy családnak az életét. De ez a szomorú dolog megtörténhet mindazokkal, akik figyelmen kívül hagyják Istennek azt a figyelmeztetését, hogy vigyázzunk, mert az ördög az ember ellensége mint ordító oroszlán szertejár, keresvén kit nyeljen el, s kinek ellene kéne állni. Amikor azonban az ember nem tud ellenállni, akkor történnek az ellenségeskedések, versengések, gyűlölködések, harag, patvarkodások, pártütések, irigységek és tovább folytathatnám a felsorolást, mely cselekedetekről azt mondja az apostol, hogy ezek a testnek cselekedetei. Ha engedjük, hogy e cselekedetek erőt vegyenek rajtunk, akkor mindig vesztesek leszünk, ha azonban a test cselekedeteit a Lélekkel megöldököljük, akkor lesz szeretetünk, örömünk, békességünk, békétúrásunk, jóságunk, akkor áldásos lesz az életünk és elkerüljük a kellemetlen helyzeteket.

Ha nem vesszük fel az ördög ellen a harcot és Jézussal együtt nem lépünk hadba ellene, akkor mindig vereséget szenvedünk. Felolvasott igénkben is azt mondja Jeremiás,

hogy: „Bizony ilyen az én vereségem és szenvedem ezt.” A történelem folyamán az embernek mindig szenvednie kellett a vereségek folytán. De szomorú az, amikor az ember saját keményszívűsége, makacssága és akaratossága miatt kell hogy szenvedjen, látván hogy élete egy bizonyos szakaszában valamit elrontott és most annak issza a keserű levét. Elhunyt nőtestvérünk, ha nem is mondta ki ezt hangosan senkinek, de lelke mélyén biztosan érezte azt, hogy mint édesanya nem tudta a szeretetét egyformán szétosztani a gyermekei között, hogy adott pillanatban személyvágó, részrehajló volt és emiatt belső lelki szenvedései voltak.

Rendes körülmények között egy szülő halálakor szakad el végleg gyermekeitől, ez esetben azonban, sajnos ki kell mondanunk az igazságot, amit bizonyára ti is tudtok kedves testvéreim, hogy ez esetben az édesanya és fiai közötti szakadás sokkal hamarabb következett be, és a szakadás előbb-utóbb elhidegülést, közömbösséget és nemtörődömséget hozott maga után. Az ige azt mondja, hogy: „fiaim elszakadtak tőlem és oda vannak ők”. Ha nem vigyázunk, akkor látjuk, hogy mily hamar odalesz a szeretet, a szelídség, a békesség és az egyetértés. Az ige továbbá a sátorkötél elszakadásáról beszél. Mi pedig itt, e koporsó mellett beszélhetünk a szeretet, az alázat és a jóság kötelékének az elszakadásáról. Ez szomorú, de itt az utolsó órák ki kell mondanunk az igazságot.

Végezetül ez az ige figyelmeztessen mindannyiunkat, akik itt jelen vagyunk mint végtisztességtevők, hogy úgy éljünk és úgy rendezzük mind a magunk, mind családi életünket, hogy életünk hátralevő idejében ne az ilyen nemű kellemetlenségek okozzanak nekünk szenvedést. Ne kelljen éreznünk saját lelkünkön elrontott életünk szomorú sorsát, hanem maradjunk meg a szeretetben, a hitben, a Jézussal való szüntelen közösségben, átadván életünket az Ő szolgálatába, mert ha Jézusban gyökerezik az életünk, ha szőlővesszők leszünk a szőlőtőn, akkor a földi élettől való elválás is békésebb és nyugodtabb lesz és nem utolsó sorban a Jézussal való találkozás is örömtelibb és dicsőségesebb lesz. Mert aki Jézussal élt ezen a földön, az Jézussal fogja tölteni az örökkévalóságot is a mennyben, ahol Isten eltöröl minden könnyet a szemünkről, ahol nem lesz halál, nem lesz gyász, sem kiáltás, sem fájdalom, hanem Isten lesz minden mindenkiben. Ámen.

Versek öregek vasárnapjára

Füle Lajos

Menedékem!

Múló időm, Uram, Teremtőm,
csak forgács az időtelenből,
a véges út, a földi pálya
a teremtés hasadt szilánkjá.

Köszönöm, hogy hinni, remélni
én is ide jöhöttem: *élni!*
S földi időm, ha itt letelne,
kaput nyitsz az időtelenbe,

Hogy is lehet, hogy e szilánkot
jelenléteddel így megáldod?
S a halandó emberi lelket
hatalmaddal újjáteremtéd?

mert a múlás csalóka látszat,
mert hatalma nincs a halálnak
azon, akit Krisztusa éltet!
Menedékem: az örök élet!

Lukátsi Vilma

Ha már én

Kődbe vesznek a sokszor megjárt
öreg utak,
a gyengülő szem ismeretlen
után kutat,
botért nyúlnak támaszkodásul
eres kezek,
ráncba gyűrődik már a gondolat:
„ha nem leszek...”

– De mi *vagyok* még mások számára?
már csak teher?
A „Jaj-zsilip” megmozdításával
vigyázni kell?

– Tanítsd meg, Uram, az örömszerzés
szép örömét,
mosolyogjak, ha erőből már
nem jut elég!
Panaszaim Te vedd el tőlem
kimondatlan,
hogy gyenge nádat Te nem törsz el,
mutasd – rajtam!
Mécs-hitem számára szent olajat
Nálad vegyek,
hogy egy kis fény maradjon utánam,
ha ... – nem leszek!

Lukátsi Vilma

Mitől – meddig?

Az alfától az omegáig,
a csermelytől az óceánig,
az éhezéstől a jóllakásig,

a sírástól a nevetésig,
gazdagságtól a szegénységig,
csalódástól a reménységig

– és még ki tudja, mitől, meddig
minden belefér életünkbe.
Mégsem szoríthatjuk kezünkbe
– és nem merülhet közönyünkbe,
hogyan vajon egyszer eljutunk-e

az alfától az omegáig?
A csermelytől az óceánig,
az életmentő szomjúságig,

ácsorgástól a keresésig,
a magánytól a közösségig,
a száguldástól – egy lépésig...

A kettőspont tárt kapuján át
vakszemű hitből a látásig:
az Alfáig és Omegáig!

Túrmezei Erzsébet

Újévi kérés

„Isten erejével a mázsás teher
könnyű, mint a szalmaszál –
nélküle mázsás súly a szalmaszál is”
Luther Márton

Láttam, Uram!
Egyik béna volt, a másik aszott, sárga ...
vagy nem volt lába ...
De a Te fényed hullt a betegágyra!
Hitükkel elrejtőztek nálad,
és úgy hordozták mázsás terhüket
a Te erőddel, mint a szalmaszálat.

És láttam szalmaszál alatt roskadozókat.

Mert mázsás teher
könnyű, mint a kis szalmaszál, Veled.
De nélküled
a szalmaszál is mázsás súly lehet.

Új évbe indulok,
és nem tudom, mi vár rám.
Csak azt tudom: velem vagy, nem hagysz árván.
Csak azt tudom: utam már kijelölted.
Mint bízó gyermek, járhatok előtted.
Te mérsz ki bűt, örömet, munkát, terhet,
s irgalmad mindegyikbe áldást rejtett.

Csak egyet adj: hogy céliránt haladjak,
hogy szalmaszálak alatt ne roskadjak!
És ha szereteted mázsás teherrel
tenné próbára ezt a gyenge vállat –
segíts úgy vinni mázsás terhemet
a Te erőddel – mint a szalmaszálat!

Lefelé tartunk?

Ismeretlen szerző után németből

Lefelé tartunk, mondják rólunk az emberek,
ha fakul szemünk fénye és hangunk megremeg.
Sajnálkozó mosolyt is meg-megfigyelhetünk,
amikor kihagy néha az emlékezetünk.
De bánkódjam miatta? Az óra leperreg,
s vár az az ország, ahol senki se lesz öreg!

Lefelé tartunk, mondják. Lépteink lassúak,
óvatosak ... Nem várnak derűs, fényes utak.
Halkabb a szó csengése, nehezen halljuk már,
és veszít melegéből a kedves napsugár.
De bánkódjam miatta? Ha dermeszt a hideg,
vár az az ország, ahol senki se lesz öreg!

Lefelé tartunk, mondják. De biztatón ragyog
felénk Isten mosolya: Ne félj, pajzsod vagyok!
Fáradt gyermeket hordoz az erős égi kéz.
Szólít. Szava színarany és édes, mint a méz.
Mit bánkódjam, ha szívem Isten állítja meg,
s vár az az ország, ahol senki se lesz öreg!

Lefelé tartunk, mondják. Nem! Fölfelé megyek!
Hallom már a távolból a győztes éneket.
S látom, fehér ruhában királyt trón körül
nagy nyomorúságból jött, boldog sereg örül.
Utam nem lefelé tart, csak a cél közeleg!
Vár az az ország, ahol senki se lesz öreg!

Túrmezei Erzsébet

Találkoztál velük?

Kiégett szívvel és unottan,
reményvesztetten, kifosztottan,
mintha nem várna rájuk holnap,
kiszemmisztemen vándorolnak ...
fölköztük szürke, fénytelen egek ...
Fiatalon is milyen öregek!

S lángoló szívvel, égő hittel,
mint aki semmit nem veszít el
kincseiből, ha évek telnek,
boldog holnapról énekelnek ...
át próbákon és szenvedéseken,
át meredek, rögös ösvényeken,
mégis, mint akiket győzelmes szárnyak
hordoznak, mint akiket hazavárnak ...
hiszen előremutat minden óra
Krisztusukkal a szent találkozóra ...
Mégis – hiszen szívükben ifjúság van! –
helytállva igaz hűséggel a mában,
erőfogytán is lankadatlan
szeretletben és szolgálatban ...
ajkukon el nem némuló dalok ...
Öregeken is milyen fiatalok!

A legnagyobb művészet

A legfőbb művészet, tudod mi?
Derűs szívvel megöregedni!
Tenni vágnál, s tétlen maradni,
igazad van, mégis hallgatni.
Soha nem lenni reményvesztett.
Csendben hordozni a keresztet.
Irigység nélkül nézni másra,
ki útját tetterősen járja.
Kezed letenni az öledbe,
s hagyni, hogy gondod más viselje.
Hol segíteni tudtál régen,
bevallani alázattal, szépen,
hogy arra most már nincs erőd,
nem vagy olyan, mint azelőtt.
Így járni csendesen, vidáman
Istentől rádrakott igádban.

Mi adhat ilyen békét nékünk?
Ha abban a szent hitben élünk,
hogy a teher, mit vinni kell,
örök hazánkba készít el.
Ez csak a végső simítás
a régi szíven, semmi más.
Eloldja kötelékeinket,
ha e világ fogvatart minket.

Teljesen ezt a művészetet
megtanulni nehezen lehet,
ára öregeken is sok küzdelem,
hogy a szívünk csendes legyen,
és készek legyünk beismerni:
Önmagamban nem vagyok semmi!

S akkor lelkünk kegyelmes Atyja
nekünk a legszebb munkát tartogatja:
Ha kezded gyenge más munkára,
összekulcsolhatod imára.
Áldást kérhetsz szeretteidre,
körülötted nagyra, kicsinyre.
S ha ezt a munkát is elvégezed,
és az utolsó óra közeleg,
– hangját hallod égi hívásnak:
„Enyém vagy! Jöjj! El nem bocsátlak!”

Németből Túrmezei Erzsébet átdolgozásában

Reményik Sándor

Ne ítélj

Istenem, add, hogy ne ítéljek
Mít tudom én, honnan ered,
Micsoda mélységből a vétek,
Az enyém és a másoké,
Az egyesé, a népeké.
Istenem, add, hogy ne ítéljek.

Istenem, add, hogy ne bíráljak:
Erényt, hibát és tévedést
Egy óriás összhangnak lássak –
A dolgok olyan bonyolultak
És végül mégis mindenek
Elhalkulnak és kisimulnak
És lábaidhoz *együtt* hullnak.
Mi olyan együgyűn ítélünk
S a dolgok olyan bonyolultak.

Istenem, add, hogy mind halkabb legyek –
Versben s mindennapi beszédben
Csak a szükségeset beszéljem.
De akkor szómban súly legyen s erő
S mégis egyre inkább simogatás:
Ezer kardos szónál többet tevő.
S végül ne legyek más, mint egy szelíd
igen vagy nem,

De egyre inkább csak *igen*.
Mindenre ámen és igen.
Szelíd lepke, mely a szívek kelyhére ül.
Ámen. Igen. És a gonosztól van
Minden azonfelül.

Áprily Lajos

Kérés az öregséghez

Öregség, bölcs fegyelmezője vérnek,
taníts meg, hogy Csendemhez csendben érjek.

Ne ingerelj panaszra vagy haragra,
hangoskodóból halkíts hallgatagra.

Ne legyek csacska fecskéhez hasonló,
ritkán hallassam hangom, mint a holló.

A közlékenység kútját tömd be bennem
karthauzi legyek a cella-csendben.

Csak bukdácsoló patakok csevegnek,
folyók a torkolatnál csendesednek.

Ments meg zuhatag-szájú emberektől,
könyvekbe plántált szó-rengetegtől.

Csak gyökeres szót adj. S közel a véghez,
egy pátosztalan, kurta szó elég lesz,

a túlsó partot látó révülésben
a „Készen vagy”-ra ezt felelni: Készen.

Lukáts Márta

A búzaszem imája

Bölcsőm a jó, tiszta föld,
amelyben pihentem,
s melyben a vetőmag elhaltával
frissen, üdén kikeltem.
Zöldellő zsenge koromban
fejem hetykén, egyenesen hordtam,
s aztán, ahogy érlelődtem,
Előtted mind mélyebbre hajoltam.
A szél lágy rengésében
álmodozva ringok,
míg a búzavirágok közöttem kéklenek,
és a pipacsok pirosló mécsei fénylenek.
Gazdag életet ígérek!
Megrendülve hallgatom,
hogy egy napon az asztalon,
kenyér leszek, betévő falat...
Istenem, köszönöm végtelen jóságodat,
meg azt, hogy a Tiédhez hasonlónak
tetted sorsomat.
Veled viselem a nap hevét
és az élet minden keresztjét.
Majd engem is ide-oda hordanak,
csépelnek, halálra ítélnek,
de létem legnagyobb öröme,
hogy ott leszek majd csűrődben. Ámen.